

546
1898
1287
6819a
druklet

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI TOWARZY- STWA SZKOŁY LUDOWEJ

ZA ROK 1908.

KRAKÓW, 1909
NAKŁADEM TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ.

6814 a

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI TOWARZY- STWA SZKOŁY LUDOWEJ

ZA ROK 1908.

KRAKÓW, 1909
NAKŁADEM TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ.

SPRAWA WOLNOŚCI
I DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTWA
STOWARZYSZENIA LUDOWEGO

W ROKU 1908

Odbito w Drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego pod zarządem Józefa Filipowskiego.

Rozwój Towarzystwa Szkoły Ludowej w ciągu kilku lat ostatnich dowodzi niewątpliwie czegoś więcej, niż tego, co się pospolicie nazywa prawidłowym, pomyślnym, czy wreszcie bardzo pomyślnym rozwojem instytucji społecznej. Nie wystarcza bowiem zaznaczyć, że agendy Zarządu Głównego, Związków i Kół wzrosły liczebnie, że działalność T. S. L. terytoryalnie się rozszerzyła, że praca oświatowa znakomicie pogłębiona została, że wszystkie niemal organa Towarzystwa pomnożyły wielokrotnie swą sprawność, że wreszcie karność i spoistość organizacyjna podniosła się znacznie. Jeśli spojrzymy nie tylko na cyfry same, lecz zdołamy istotnie spojrzeć w treść tego, co w cyfrach tych się mieści, to musimy dojść do wniosków, których przesłanki znacznie dalej jeszcze sięgają. Nie trzeba bynajmniej być ani zbyt głębokim badaczem stosunków naszego społeczeństwa, ani też zbyt powierzchownym fantastą, upajającym się optymizmem co do objawów naszego społecznego życia, by sobie zdać sprawę, że między T. S. L. a społeczeństwem wytwarza się szczególny, wyjątkowy niemal stosunek. I nie powinno być chyba dowodem nieuzasadnionej chępliwości z naszej strony, jeśli stosunek ten oznaczmy, mówiąc, że T. S. L. staje się coraz bardziej wykładnikiem dążeń całego społeczeństwa naszego, o ile chodzi o dążenia, zmierzające do podniesienia cywilizacji i kultury narodu w najszerszych jego warstwach.

Jeśli jednak pod tym kątem widzenia patrzeć będziemy na działalność T. S. L., to z łatwością wysnujemy wniosek, że stosunek taki pociąga za sobą pewną ilość praw i obowiązków, do których zarówno jedna, jak i druga poczuwać się musi strona. Określenie ich zaś i możliwie dokładne rozgraniczenie jest rzeczą co najmniej pożądaną, choć bez wątpienia niełatwą, już bodaj dlatego, że przecież społeczeństwo w ogóle, a społeczeństwo nasze w szczególności jest bardzo zróżniczkowane, że zatem dążeń swych nie potrafi uzewnętrzniać bezpośrednio, że dalej nie przedstawia ono w swej całości zorganizowanej masy, że wreszcie podlega ono z natury rzeczy wpływom wypadków zewnętrznych, które tak lub inaczej mogą zabarwiać przejawy opinii publicznej. Tymczasem

wszelka organizacya społeczna, a zorganizowana instytucya kulturalna oświatowa przede wszystkim, nie może swej działalności uzależniać od zmiennych częstokroć, chwilowych czasem wahań życia. Musi ona umieć wsłuchiwać się aż do najgłębszych tajników w tętno życia narodowego, musi ona umieć wyczuwać to tętno tam nawet, gdzie ono pozornie nie daje się uchwycić. Wówczas dopiero ma prawo uważać się za instytucję w całym tego słowa znaczeniu narodową, za instytucję, której życie związane jest z życiem narodu całego nierozzerwalnym węzłem współistnienia.

Jeśli więc T. S. L. staje się tem, co nazwać mamy prawo instytucją narodową, to musi ono być czemś więcej, niż prostem odzwierciedleniem życia narodowego w bezpośrednich jego objawach. T. S. L. musi te objawy przetwarzać i przetrawiać, a to, co społeczeństwu w formie wyników swej działalności z powrotem daje, musi być nie teoretyczną przeróbką i nie formalistycznym wytworem z góry przyjętego szablonu, lecz czemś żywym, zawierającym w sobie utajoną energię życiową, czemś, co nawzajem oddziaływa na kształtowanie się dalszych objawów życia narodowego.

Również i społeczeństwo samo widzi w naszej organizacyi coś bardziej jednolitego, niż mniej lub więcej liczny zbiór jednostek dobrej woli, działających w myśl ogólnych nawet wytycznych, lecz najczęściej w ograniczonym bądź co bądź zakresie lokalnych potrzeb. Społeczeństwo wyczuwa doskonale, że taka instytucya jest jako całość wyrazem jego woli i jego dążeń. Umie ono jednym odruchem skierować pracę takiej instytucyi narodowej w pewnym określonym kierunku i nałożyć szczególne na nią obowiązki. Najświeższym przykładem takiego przejawu zbiorowej woli jest imponująca akcyja na rzecz »Daru Grunwaldzkiego«, który najlepiej ilustruje ten niecodzienny zaiste stosunek między całością społeczeństwa a Towarzystwem Szkoły Ludowej.

Jeśli zaś to wszystko weźmiemy pod uwagę, to z łatwością już wysnujemy naczelne wskazanie dla instytucyi, która chce i powinna nosić miano instytucyi narodowej, a zarazem i dla społeczeństwa, które chce i powinno takie instytucye posiadać: Instytucya taka ma obowiązek całemu społeczeństwu służyć, a jednocześnie całe społeczeństwo w takiej instytucyi organizować się jest obowiązane. I dodajmy zaraz: instytucya taka ma prawo żądać, by za instytucję narodową — w istotnem tego słowa znaczeniu — czyli za służącą całemu narodowi uznaną została, społeczeństwo zaś jest uprawnione do pilnego strzeżenia tego narodowego charakteru takiej instytucyi.

Tak się też w istocie normuje powoli stosunek wzajemny między

społeczeństwem a Towarzystwem Szkoły Ludowej. Dlatego też rozwój T. S. L. jest doskonałym miernikiem postępów życia narodowego, energia zaś życiowa naszego narodu coraz bardziej zdolna jest do ujawniania się w zorganizowanej pracy oświatowej, będącej niezaprzeczalną podwaliną samoistnego bytu narodowego.

*   *   *

Po tych kilku wstępnych uwagach zbytecznem staje się ujmowanie szczegółów sprawozdania, i tak już w zbyt zwięzłą może ujętych formę, w jakiś ogólny, sumaryczny obraz tego, co T. S. L. w ciągu roku 1908 zdziało. Posunęliśmy się w pracy naszej o wiele naprzód, niema bowiem ani jednego pola naszej działalności, na którembyśmy nie mogli wykazać wydatnego postępu, zarówno ilościowego, jak i jakościowego; wiele zaś jest takich dziedzin, w których niespodziewanie pomyślnie wyniki pracy roku ubiegłego nie dają się już nawet porównać ze skromnymi wysiłkami lat poprzednich, że wspomnimy tylko ruch w Centralnej składnicy książek czytelnianych przy Zarządzie Głównym, będący wyrazem spotęgowanej działalności w kierunku rozbudzenia czytelnictwa wśród ludu, lub szeroką akcją Kół i Związków w kierunku organizacyi szkół normalnych w całym kraju.

Jeśli jednak wynikami pracy naszej cieszymy się prawdziwie i z radością społeczeństwu je przedkładamy, to czynimy to jedynie w tej myśli, że zasługę w tym względzie możemy śmiało całemu społeczeństwu przypisać, które codziennie niemal nowe składa dowody, że to ono samo w swoim T. S. L. na tę pracę się składa, że to ono samo poparciem moralnem i materyalnym sprawiło, że zastępy dzielnych i niezmordowanych pracowników na niwie oświatowej z dnia na dzień się zwiększają, że więc ten program pracy narodowej, który T. S. L. na swym sztandarze wypisało, to nie martwa litera statutu, ani przelotne hasło mniej lub więcej uzasadnionej doktryny, lecz księga żywego czynu, a zarazem akt wiary, miłości i nadziei, prowadzący prostą drogą do wyzwolenia i zmartwychwstania Narodu!

*   *   *

Dla uwidocznienia stanu i rozwoju Towarzystwa podajemy na zakończenie tego ogólnego rzutu oka tabelkę porównawczą za lata 1900 do 1908.

Obraz rozwoju T. S. L. w czasie 1900—1908 r.

Lata	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908
Kół T. S. L.	67	76	105	160	169	202	229	247	258
Członków	6397	7445	10346	14326	17664	18964	(22000)	24134	25974
Gimnazjum realne	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Seminarjów nauczycielskich . .	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Szkół utrzym. przez Zarząd Gł. .	1	2	3	3	3	3	3	4	5
» » Kola i Związki	9	10	12	13	18	21	25	32	{ 44 54
Szkół pod opieką T. S. L. . . . }	9	10	12	13	18	21	25	32	{ 44 54
Kursów nauki początkowej . . .	13	15	20	75	98	116	(160)	205	161
Kursów uzupełniających, przemys- łowych, handlowych i t. p. .	—	—	—	—	—	—	—	2	18
Ochronek	—	—	—	—	4	4	7	10	18
Burs	—	—	—	—	6	10	14	16	16
Domów ludowych	—	—	—	—	—	—	2	4	7
Czytelni i wypożyczalni	121	182	233	526	888	1137	1319	1496	1702
Bibliotek ruchomych	—	—	—	—	—	—	—	—	13
Odczytów	—	138	461	1417	1919	?	2389	3329	4973
Obchodów narodowych	—	—	75	90	?	?	?	?	1080
Obwód narodowy	84710	83530	177368	209677	251566	332337	391848	495068	608017
Budżet wydatków Zarządu Gł. .	—	47900	49876	100752	95308	177648	250800	247500	447400
Dar narodowy 3 Maja	—	10029	12988	17406	19768	24807	26238	34133	43513
w koronach									

A) Sprawozdanie

z działalności Zarządu Głównego, Związków Okręgowych i Kół Towarzystwa Szkoły Ludowej za rok 1908.

I. Zarząd Główny T. S. L.

Na podstawie § 47 statutu, uchwalonego na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu we Lwowie dnia 2 lutego 1908 r., a przyjętego do wiadomości reskryptem c. k. Ministerstwa Spraw wewnętrznych z dnia 22 sierpnia 1908 r. L. 28008, ilość członków Zarządu Głównego została powiększona z 30 do 36. Wobec zmiany statutu Zarząd Główny w myśl uchwały, na plenarnem swem posiedzeniu dnia 5 września 1908 r. powziętej, poddał się ponownemu wyborowi w całym swym składzie, i na XVII Walnym Zjeździe w Jarosławiu, odbytym w dniach 6, 7 i 8 września 1908 r., wybranych zostało 36 członków: 20 zamieszkałych w Krakowie, 16 zamiejscowych (5 ze Lwowa i po 1 z Bochni, Cieszyńska, Dębicy, Jarosławia, Jasła, Kołomyi, Przeworska, Sambora, Tarnopola, Tarnowa i Żółkwi). W skład nowego Zarządu Głównego powołanych zostało 22 członków ponownie (Dr. E. Adam, A. Alexandrowiczówna, Dr. E. Bandrowski, Dr. Br. Dulęba, A. Januszewski, Dr. Wł. Kania, Dr. Wł. Kiernik, H. L. Małecki, A. Mohr, St. Natanson, Dr. J. Opieński, R. Ordyński, W. Ostrowski, J. Parczyński, Dr. J. Piepes-Poratyński, Dr. Zdz. Próchnicki, J. Sarna, St. Sobiński, St. Srokowski, Dr. M. Stępowski, J. Strokowa i Dr. Wł. Wasung) i 14 po raz pierwszy (Dr. Fr. Bujak, K. Czarnecki, St. Gruszecki, L. Halski, M. Jedynak, O. Kopecka, H. Linde, Dr. T. Pawlikowski, K. Piątkowski, St. Rymar, W. Sikora, P. Soboń, Wł. Wąsowicz i Cz. Wójcicki). W ciągu kadencji od 8 września 1908 r. do 30 czerwca 1909 r. w składzie Zarządu Głównego zaszły następujące zmiany: dnia 21 listopada 1908 r. złożył mandat p. J. Sarna z powodu wyjazdu z Krakowa na stałe, dnia 27 lutego 1909 r. zrezygnował z godności członka i sekre-

tarza Zarządu Głównego Dr. M. Stępowski z powodu przyjęcia posady kierownika Wydziału oświatowego i zastępcy dyrektora Biura centralnego T. S. L.

Działalność Zarządu Głównego, podobnie jak w latach ubiegłych, polegała głównie: 1) na sprawowaniu naczelnej kontroli nad działalnością Związków Okręgowych, Kół T. S. L., jako też podległych Zarządowi Głównemu Sekcyi i Komisji, 2) na rozstrzyganiu spraw znaczenia zasadniczego, 3) na wskazywaniu nowych metod pracy oświatowej i powoływaniu do życia nowych placówek dla tej pracy. Wobec stałego wzrostu Towarzystwa działalność Zarządu Głównego w ciągu ubiegłej kadencji była bardziej różnolita i intensywniejsza, niż w latach poprzednich.

W ciągu kadencji 1908/9 Zarząd Główny odbył posiedzeń 7 przy udziale 23—32 członków, przeciętnie po 29 na 36, na każdym posiedzeniu. Doliczając po 3 przeciętnie członków Rady Nadzorczej, biorących udział w obradach plenarnych Zarządu Głównego, otrzymamy przeciętny z 32 członków złożony komplet, przyczem 18 członków nie opuściło żadnego posiedzenia. Pozatem członkowie Zarządu Głównego uczestniczyli w obradach i brali czynny udział w pracy poszczególnych Sekcyi i Komisji, których liczba z 9 wzrosła do 12. Na sześciu pierwszych swych posiedzeniach Zarząd Główny załatwił spraw 118 (w r. 1907 na 6 posiedzeniach spraw 187); z tych najważniejsze były następujące:

I. — 3/4 października 1908 r. (Lwów). Ukonstytuowanie się Zarządu Głównego i wybory do Wydziału Ścisłego. Sprawozdanie z czynności Wydziału Ścisłego i Biura centralnego T. S. L. za kwartał III r. 1908. Sprawozdanie Prezesa T. S. L. o stanie pracy oświatowej na Bukowinie. Ustalenie i zatwierdzenie umowy z T. T. Jeżem w sprawie wydania Wyboru dzieł jego przez T. S. L. Sprawa rozsprzedaży kalendarzy T. S. L. Sprawy szkolne: sprawozdanie z otwarcia Gimnazjum realnego T. S. L. w Białej, regulacja płac grona profesorskiego. Sprawa pożyczki w Banku Krajowym na budowę Bursy T. S. L. w Tarnopolu.

II. — 21/22 listopada 1908 r. Wybory do Sekcyi i Komisji Zarządu Głównego. Dyskusja zasadnicza nad reformą Biura i administracyi wewnętrznej Zarządu Głównego. Loterya T. S. L.: odroczenie terminu ciągnięcia. Przyjęcie zapisu ś. p. B. Wolszczanowej. Konkurs na broszurę popularną o Juliuszu Słowackim. Zmiana legitymacji dla członków T. S. L. Sprawa stosunku Zarządu Głównego T. S. L. do b. Koła im. Sobieskiego w Wiedniu. Subwencye dla Związków Okręgowych i Kół T. S. L. Sprawa budowy Seminarjum T. S. L. w Białej: ponowne rozpisanie konkursu na budowę gmachu. Sprawa założenia Gimnazjum realnego w Orłowej. Sprawa lokalu szkolnego w Ostrawie Morawskiej. Dyskusja w sprawie

kursu uzupełniającego przemysłowego przy szkole T. S. L. w Ostrawie Morawskiej. Sprawozdania ze stanu szkół T. S. L. pomniejszych za II półrocze r. szk. 1907/8: przyznawanie remuneracyi nauczycielstwu tych szkół.

III. — 9/10 stycznia 1909 r. Sprawozdanie z czynności Wydziału Ścisłego, Sekcyi, Komisyi i Biura centralnego T. S. L. za kwartał IV r. 1908. Ciąg dalszy dyskusyi nad reformą Biura i administracyi wewnętrznej Zarządu Głównego. Sprawa zapisu J. Bobrzyny z Prus pod Lwowem. Przyjęcie darowizny parceli w Czarnorzekach. Sprawa przekształcenia się b. Koła T. S. L. im. Sobieskiego w Wiedniu na odrębne Towarzystwo. Załatwienie uchwał Walnego Zjazdu T. S. L. w Jarosławiu. Ustalenie terminu i miejsca Walnego Zjazdu w r. 1909 oraz wybór referenta sprawozdania z działalności T. S. L. za r. 1908. Sprawa ubezpieczenia budynków szkolnych T. S. L. w Krakowskiem Towarzystwie Wzajemnych ubezpieczeń. Sprawa budowy Domu ludowego w Karwinie na Śląsku. Sprawa Domów ludowych w Kołomyi i Kaczanówce. Dyskusya nad przekazaniem budynku szkolnego T. S. L. w Jezioroku na rzecz funduszu szkolnego miejscowego. Sprawa budowy Seminarium T. S. L. w Białej. Sprawozdania o stanie szkół T. S. L. w Białej, Leszczynach, Hałcnowie, Ostrawie Morawskiej i Przywozie.

IV. — 27/28 lutego 1909 r. Przyjęcie regulaminu Zarządu Głównego, Wydziału Ścisłego i Biura centralnego T. S. L., ustalenie etatu Biura i płac urzędników biurowych na r. 1909. Sprawa regulaminu Walnego Zjazdu T. S. L. Uczczenie ś. p. Erazma Jerzmanowskiego, członka honorowego T. S. L. Sprawa zapisu ś. p. B. Wolszczanowej. Przyjęcie zapisu ś. p. St. Służewskiego ze Lwowa. Sprawa nabycia parceli i domu szkolnego w Mszanie. Dyskusya nad przekazaniem budynku szkolnego T. S. L. w Rosochaczku na rzecz funduszu szkolnego miejscowego. Bilans Zarządu Głównego za r. 1908. Dyskusya ogólna nad budżetem Zarządu Głównego na r. 1909. Subwencye dla Związków Okręgowych i Kół T. S. L. na szkoły, kursa nauki początkowej, bursy, ochronki, domy ludowe i czytelnie. Sprawozdanie ze stanu Gimnazjum realnego i Seminarium nauczycielskiego męskiego T. S. L. w Białej. Sprawa budowy Seminarium T. S. L. w Białej. Dyskusya szczegółowa w sprawie założenia Gimnazjum realnego im. Juliusza Słowackiego w Orłowej i uchwały co do otwarcia i prowadzenia zakładu.

V. — 17/18 kwietnia 1909 r. Sprawozdanie z czynności Wydziału Ścisłego, Sekcyi i Komisyi oraz Biura centralnego T. S. L. za kwartał I r. 1909. Sprawa ubezpieczenia urzędników Biura centralnego T. S. L. Udział Zarządu Głównego w Kongresie oświatowym Polskiego Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie. Budżet Zarządu Głównego T. S. L. na r. 1909: dyskusya szczegółowa, głosowanie. Sprawa lokalu szkolnego

T. S. L. w Ostrawie Morawskiej. Dyskusja nad uchwałą Wydziału Ścisłego i jej zatwierdzenie (w głosowaniu imiennem) odnośnie do powierzenia budowy Seminarium T. S. L. w Białej. Uchwały w sprawie założenia (wspólnie z Macierzą Śląską) Gimnazjum realnego im. Juliusza Słowackiego w Orłowej, wybór członków kuratorium zakładu.

VI. — 5/6 czerwca 1909 r. Losowanie ustępujących członków Zarządu Głównego T. S. L. Sprawa Daru Grunwaldzkiego. Sprawozdanie z działalności T. S. L. za r. 1908. Sprawy szkolne: nominacja gron nauczycielskich dla Gimnazjum realnego i Seminarium nauczycielskiego T. S. L. w Białej oraz dla szkół w Białej, Ostrawie Morawskiej, Leszczynach, Hałcnowie i Przywozie; sprawozdanie ze stanu szkół pomniejszych. Sprawa przekazania na rzecz funduszów szkolnych miejscowych parceli i budynku szkolnego w Wołosowie i w Łukowcu Wiśniowskim.

Zestawienie powyższe jako obejmujące tylko najważniejsze sprawy, przez Zarząd Główny załatwione, nie daje całkowitego obrazu jego działalności w ubiegłej kadencji. Więcej szczegółowy obraz tej działalności znajduje się w Przewodniku Oświatowym, w którym sekretarze T. S. L. stale zamieszczali obszernie sprawozdania z posiedzeń plenarnych Zarządu Głównego T. S. L.

1. Wydział Ścisły.

Wydział Ścisły, wybrany na I posiedzeniu plenarnem Zarządu Głównego dnia 3 października 1908 r., składał się z 16 członków, (z tych 9 weszło w skład Wydziału po raz pierwszy). Przewodniczył Wydziałowi prezes Dr. E. Bandrowski, protokół prowadzili obaj zamieszkali w Krakowie sekretarze. W obradach Wydziału uczestniczyli także z głosem doradczym członkowie Zarządu Głównego z poza Wydziału oraz powoływani w miarę potrzeby urzędnicy Biura centralnego T. S. L.

Wydział Ścisły sprawował bezpośrednią kontrolę nad Biurem centralnem, załatwiał ostatecznie sprawy bieżące niezasadniczej natury lub przekazane mu do załatwienia przez Zarząd Główny, jego Sekcye i Komisye oraz przygotowywał sprawy zasadnicze dla Zarządu Głównego do rozstrzygnięcia. Działalność więc Wydziału rozciągała się na wszystkie sprawy, dotyczące Towarzystwa. Celem ułatwienia i ujednolajnienia pracy przeznaczane na Wydział sprawy przydzielane bywały uprzednio członkom-referentom do przygotowania umotywowanych wniosków, poczem sprawy mniej ważne załatwiała Biuro w myśl wskazówek referenta, sprawy zaś ważniejsze referent przedkładał Wydziałowi do kolegialnego rozstrzygnięcia. W r. 1908 referaty rozdzielone były następująco: sprawy szkół średnich (Gimnazjum realnego i obu Seminarjów nauczycielskich)

prowadził referent p. St. Sobiński, sprawy szkół ludowych referowała p. A. Alexandrowiczówna, sprawy kursów nauki początkowej dla dorosłych analfabetów i młodzieży pozbawionej nauki szkolnej oraz ochronek referował p. J. Parczyński, sprawy burs i domów ludowych — p. St. Srokowski; referat w sprawach czytelniano-odczytowych prowadził p. A. Januszewski, sprawy finansowe referowali pp.: J. Parczyński i H. Linde, z których pierwszy jako skarbnik składał sprawozdania z kontroli wpływów i wypłat kasowych, drugi zaś jako rachmistrz referował sprawy rachunkowe Zarządu Głównego i Kół T. S. L. w ich wzajemnych stosunkach finansowych; referat w sprawach przedsiębiorstw dochodowych prowadził p. W. Ostrowski; sprawy organizacyjne, dotyczące stosunków wzajemnych Kół, Związków Okręgowych i Zarządu Głównego lub też obejmujące stosunek T. S. L. do innych instytucji referowali pp.: A. Januszewski i St. Natanson; referat prawny prowadził prezes Rady Nadzorczej Dr. J. Gertler. Referaty pozostałych Sekcji i Komisji objęli odnośni przewodniczący lub sekretarze: Komisji prasowej — Dr. M. Stępowski, Komisji loteryjnej — p. H. Linde, Komisji wydawniczej — p. St. Natanson, Komisji kwalifikacyjnej — p. A. Januszewski, Komitetu redakcyjnego Przewodnika Oświatowego — Dr. M. Stępowski i Komisji kalendarzowej — p. W. Sikora.

Sprawy niecierpiące zwłoki załatwiane bywały na osobnych zebraniach prezydyalnie w porozumieniu z odnośnym referentem, który na najbliższem posiedzeniu składał Wydziałowi sprawozdanie ze sposobu ich załatwienia.

W r 1908 Wydział odbył posiedzeń 52 przy udziale 10 członków przeciętnie i załatwił: bezpośrednio 1780 spraw i za pośrednictwem swoich członków-referentów we własnym ich zakresie działania — 1308, razem 3088 spraw, przeciętnie po 59 na jednym posiedzeniu. (W r. 1907 Wydział, złożony z 12 członków, załatwił na 52 posiedzeniach spraw 1794, przeciętnie po 35 na posiedzeniu).

a) Biuro Zarządu Głównego.

Personal Biura centralnego w końcu r. 1908 liczył osób 16 (w r. 1907 w skład Biura wchodziło osób 14). Na czele personalu stał dyrektor, odpowiedzialny za tok pracy przed Wydziałem Ścisłym, jak również i przed Zarządem Głównym oraz Radą Nadzorczą T. S. L. Podział pracy między funkcyonaryuszy biurowych był następujący: w sekretaryacie i administracji pracowało 5 osób, w buchalteryi 3, w Centralnej składnicy 2, w Wypożyczalni 2, w administracji Przewodnika Oświatowego 1,

prócz tego był czynny 1 akwizytor do zbierania ogłoszeń do Przewodnika Oświatowego i Kalendarzy oraz rozpowszechniania wydawnictw T. S. L., wreszcie 2 kursorów do odnoszenia korespondencji i przesyłek na pocztę i po mieście.

Dziennik podawczy Zarządu Głównego wykazał w r. 1908 liczb 9767 z 11508 sprawami (w r. 1907 było 9235 liczb, 10756 spraw). Z tych załatwiły:

Zarząd Główny	118	(w r. 1907 — 187)
Wydział Ścisły	1780	(» » » — 1794)
Referenci Wydziału	1308	(» » » — 713)
Sekcje i Komisje	128	(» » » — 47)
Komitet Redakcyjny	82	(» » » — 76)

Biuro centralne:

Sekretaryat	3937	(» » » — 4654)
Buchalterya	2646	(» » » — 2032)
Centralna składnica	1880	(» » » — 807)
Wypożyczalnia	94	(» » » — 72)

Razem . . . . . 11973 (w r. 1907 — 10382)

czyli o 1591 spraw więcej, niż w r. 1907, co stanowi wzrost nakładu pracy o niecałe 13% w r. 1908, w r. 1907 o niecałe 24%.

Biuro wyekspedycowało:

Przesyłek pieniężnych	115	(w r. 1907 — 106)
Listów poleconych, zwyczaj. i pocztówek	6664	(» » » — 8964)
Druków i opasek	25345	(» » » — 22379)
Paczek pocztowych i pak kolejowych	1401	(» » » — 1305)
Zeszytów Przewodnika Oświatowego	11598	(» » » — 9367)
Przesyłek zapomocą księgi doręczeń	1964	(» » » — 1781)

Razem przesyłek . . . . . 47087 (w r. 1907 — 43902),

czyli o 3175 sztuk więcej, niż w r. 1907, co stanowi wzrost ekspedycji o niecałe 7% w r. 1908, w r. 1907 o niecałe 28%.

b) Centralna składnica książek czytelnianych.

Zapomocą Składnicy:

A) Założono w r. 1908 czytelników nowych:

Kwartał	Ilość czytelników	Ilość dzieł i tomów		W cenie	
I.	23	2305	2428	K.	1662·02
II.	75	6054	6302	»	5755·13
III.	65	7389	7644	»	5375·21
IV.	75	8359	8890	»	8952·16
Razem	238	24107	25264	K.	21744·52

B) Uzupełniono w r. 1908 dawnych czytelni:

I.	44	1237	1404	»	1016:14
II.	58	1834	2150	»	2363:24
III.	36	1556	1668	»	1175:27
IV.	41	1259	1406	»	1965:76
Razem	179	5886	6628	K.	6520:41

C) Sprzedano Kołom i Członkom T. S. L. książek czytelnianych:

Razem 1099 dzieł w 1106 tomach w cenie K. 1889:57

D) Rozsprzedano nakładów własnych:

1. Pieśni narodowych	2816	egzemplarzy	w cenie K.	113:04
2. Elementarza dla samouków	2378	»	»	» 541:44
3. O Kornelu Ujejskim	160	»	»	» 82:40
4. Settlementów angielskich	127	»	»	» 95:55
Razem	5481	egzemplarzy	w cenie K.	832:43

Ogółem w 1908 r. 139 Kół zakupiło do 417 czytelni 31092 dzieł w 32998 tomach w cenie K. 30154:50, a łącznie z nakładami własnymi ze Składnicy wydano 36573 dzieł w 38479 tomach w cenie K. 30986:93.

Odnośne dane cyfrowe za r. 1907 były następujące: 158 Kół zakupiło do 199 czytelni 18057 dzieł w 19298 tomach wartości K. 16394:02 (to znaczy w cenie K. 13934:92 po straceniu 15% opustu na rzecz Kół T. S. L.), a łącznie z nakładami własnymi 21417 dzieł w 22658 tomach wartości K. 16894:62 (w cenie K. 14360:42). Cyfry powyższe za dwa lata ubiegłe tak dosadnie świadczą o rozwoju i wzroście Składnicy, iż zupełnie wstrzymujemy się od ich komentowania. Dla dokładności dodamy tylko, iż czysty zysk z Centralnej składnicy w r. 1908 wyniósł kwotę K. 4651:52, czyli w porównaniu z zyskiem za rok 1907, wynoszącym K. 930:50, wzrósł blisko pięciokrotnie. Na ten stan pomyślny tej tyle pożytecznej i potrzebnej instytucji złożyły się: podjęta i przeprowadzona z końcem r. 1907 reforma administracji Składnicy i reorganizacja jej rachunkowości i w ślad za tem idące zaufanie i poparcie Składnicy przez Koła T. S. L. Śmiało dziś twierdzić już można, że Centralna składnica blizką już jest stania się tem, czem ją mieć chciał Zarząd Główny, kiedy w r. 1902 powoływał do życia. Dziś już wiele Kół ma w Centralnej składnicy wyłączną i jedyną dostarczycielkę książek czytelnianych; przeświadczyć się co do tego można już choćby stąd, że niektóre z Kół korzystały z jej pośrednictwa przeszło dziesięć razy w ciągu roku (Koło VI im. J. Słowackiego w Krakowie 18 razy, Nowy Sącz i Tarnów po 15 razy,

Koło akademickie w Krakowie 14 razy, Przeworsk 12 razy, Bochnia 11 razy i t. d.)

Jedną już tylko przeszkodą pozostaje do usunięcia, aby Centralna składnica funkcjonowała wzorowo, tak iżby ustały w zupełności od czasu do czasu powtarzające się narzekania ze strony Kół, że zbyt długo nie raz czekać muszą na wykonanie nadesłanych do Składnicy zamówień. Przeszkody tej jednak Zarząd Główny sam na razie nie jest w stanie usunąć, i nastąpić to może dopiero przy szczerym współudziale Kół-odbiorców, o ile te ostatnie w zrozumieniu, że rozwój Składnicy leży w interesie wspólnym całego Towarzystwa, zechcą ściśle dotrzymywać terminów w nadsyłaniu należytości za pobrane książki czytelniane. Korzystając z kredytu u księgarzy-nakładców, Składnica musi przecież zobowiązań swych względem dostawców dotrzymywać; że nie zawsze, niestety, może, skoro ją Koła-odbiorcy często zawodzą, daje więc jeszcze powody do słusznych utyskiwań ze strony niektórych Kół. Spodziewać się jednak należy, że i pod tym względem niedługo zajdzie zmiana ku lepszemu; sprowadzić zaś tę zmianę mogą jedynie Koła, dla których dobra istnieje Składnica.

c) Wypożyczalnia książek.

W r. 1908 Wypożyczalnia wykazała ruch czytelniany następujący:

Miesiąc	Zgłosiło się po książki:					Wydano książek
	mężcz.	kobiet	młodzieży	dorosłych	razem	
Styczeń	2368	1344	2701	1011	3712	5043
Luty	2621	1457	2874	1204	4078	5536
Marzec	2785	1425	2900	1310	4210	5789
Kwiecień	2196	1251	2327	1120	3447	4627
Maj	2207	1267	2385	1089	3474	4491
Czerwiec	2005	797	2058	744	2802	3546
Lipiec	1398	740	1375	763	2138	2928
Sierpień	1024	671	1084	611	1695	2499
Wrzesień	1852	826	1713	965	2678	3792
Październik	2001	1369	2101	1269	3370	4496
Listopad	2176	1247	2213	1210	3423	4833
Grudzień	2057	1143	2248	952	3200	4186
Razem	24690	13537	25979	12248	38227	51766

Ponieważ w r. 1907 zgłosiło się po książki (mężczyzn 25520, kobiet 11363; młodzieży 26870, dorosłych 10013) 36883 czytelników, którzy wypożyczyli 50340 książek, więc wzrost ruchu Wypożyczalni wynosił w 1908 r. niecałe 3%.

Wpłynęło do kasy Wypożyczalni:

Miesiąc	Z wkładok		Za abonament		Za katalog		Razem	
	Kor.	h.	Kor.	h.	Kor.	h.	Kor.	h.
Styczeń	88	—	482	20	13	50	583	70
Luty	82	—	458	80	16	50	557	30
Marzec	63	—	465	09	10	80	538	89
Kwiecień	44	—	422	99	4	80	471	79
Maj	42	—	403	25	3	—	448	25
Czerwiec	36	—	410	20	3	60	449	80
Lipiec	34	—	327	04	5	40	366	44
Sierpień	30	—	203	68	2	40	236	08
Wrzesień	102	—	312	30	16	20	430	50
Październik	106	—	398	88	12	60	517	48
Listopad	86	—	417	73	10	80	514	53
Grudzień	60	—	353	88	7	20	421	08
Razem	773	—	4656	04	106	80	5535	84

Ponieważ w r. 1907 wpłynęło z odnośnych tytułów K. 5162·94, więc wzrost dochodów Wypożyczalni w r. 1908 wynosił K. 372·90, co stanowi niecałe 7%. Czysty dochód z Wypożyczalni za r. 1908 wynosił K. 2069·19, czyli o K. 264·35 większy, niż w r. 1907. W ciągu r. 1908 zakupiono lub otrzymano w darze dzieł 1683 w 1814 tomach w cenie K. 2315·12, tak iż dnia 31 grudnia 1908 r. Wypożyczalnia liczyła 8555 dzieł w 9800 tomach wartości K. 19161·72. Liczba czytelników wzrosła do 1467 (wobec 1385 z końcem r. 1907).

d) Wypożyczalnia przeźroczy T. S. L.

W roku sprawozdawczym przybyła T. S. L. nowa instytucja oświatowa, ze względu na wzmagającą się z każdym rokiem akcyę odczytową — bardzo ważna.

Na posiedzeniu Zarządu Głównego dnia 28 czerwca 1908 r. zapadła uchwała co do założenia w Krakowie Wypożyczalni przeźroczy na użytek prelegentów. Organizacyę postanowiono oprzeć o redakcyę Przewodnika Oświatowego. Na pierwsze wydatki wyznaczył Zarząd Główny na rok 1908 sumę 2000 koron.

W lipcu 1908 r. rozpoczęła się przygotowawcza praca około dobierania materyału z pośród tej literatury popularnej, która ze względu na swój charakter najbardziej odpowiada przeznaczeniu na »gotowe odczyty«. Po dokonaniu wyboru odpowiednich broszur przystąpiono do celowego dobrania obrazów. Ponieważ istniejące w Polsce pracownie przeźroczy rozporządzają jeszcze stosunkowo szczupłym zapasem gotowych

diapozytywów, przeto Zarząd Główny zwrócił się do niektórych instytucji, rozporządzających obfitym materiałem ilustracyjnym w postaci sztychów, fotografii, rycin i t. p. z prośbą o możliwość korzystania z tych zbiorów do celów oświatowych. Dyrekcya Muzeum Narodowego w Krakowie i Zarząd Towarzystwa Miłośników Krakowa, jak również i dyrektor gabinetu historyi, sztuki w Uniwersytecie Jagiellońskim prot. Maryan Sokołowski bardzo życzliwie odnieśli się do naszej prośby i udzielili nam zezwolenia na fotografowanie wszelkich obrazów, które okażą się do naszych celów potrzebne. Ta życzliwa pomoc, nam okazana, za którą na tem miejscu najserdeczniej dziękujemy, ułatwiła nam zadanie. W ciągu stosunkowo krótkiego czasu zgromadzono z górą 5000 klisz. Przy takiej ilości można było już przystąpić do opracowania dokładnego katalogu i ogłoszenia go drukiem.

W połowie października 1908 r. Wypożyczalnia została otwarta do publicznego użytku. Nowa ta instytucja, której zadaniem — poza zasadniczym przeznaczeniem — jest z jednej strony dostarczanie prelegentom gotowych odczytów, a z drugiej strony udzielanie technicznych wskazówek w sprawie wyboru najodpowiedniejszych latarni i posługiwania się niemi, została bardzo życzliwie powitana zarówno przez Koła T. S. L., jak i przez inne pokrewne organizacje, prowadzące akcyę odczytową. Z powodu, iż z końcem roku 1908 rozpoczęte zostało wypożyczanie klisz, przeto obraz cyfrowy ruchu Wypożyczalni będzie można dać dopiero za pełny rok 1909. Tu jednak możemy już mimochodem zaznaczyć, że od czasu otwarcia Wypożyczalni po dzień, w którym niniejsze sprawozdanie piszemy, było 320 zgłoszeń, wypożyczono ogółem przeszło 10.000 klisz, za co osiągnięto około 750 koron.

Wszystkie dane przemawiają za tem, że ruch klisz z roku na rok wzmagać się będzie. Koła T. S. L. zdają już sobie dobrze sprawę ze znaczenia, jakie posiada latarnia czarnoksięska dla prelegenta, i chętnie się w latarnię zaopatrują. Zamówienia na klisze napływają tak licznie, że, jak pokazało doświadczenie, klisz należałoby mieć co najmniej dwa razy więcej, aby móżd wszystkim zgłoszeniom uczynić zadość.

Katalog Wypożyczalni przeźroczy, ułożony systematycznie i przejrzysto z podziałem na grupy i odczyty, wyszedł z druku w ciągu kwietnia r. b. i jest do nabycia w Zarządzie Głównym w cenie 60 hal. za egzemplarz. Przyczynił się on ogromnie do spopularyzowania nowej instytucji wśród prelegentów i sprawił, że na rzecz Wypożyczalni przeźroczy T. S. L. zaczęły napływać dary bądź w postaci gotowych diapozytywów, bądź też w formie zezwolenia na kopiowanie gotowych negatywów, będących prywatną własnością. I tak: p. Kazimierz Eljasz, dyrektor

gimnazjum w Żółkwi, użyzył nam łaskawie ze swoich pięknych zbiorów fotograficznych sto kilkadziesiąt negatywów treści historycznej. Od p. Macieja Szukiewicza, kustosa Domu Matejki w Krakowie, otrzymaliśmy nader cenny zbiór zdjęć fotograficznych, obejmujący całokształt twórczości Matejki. Z tych zdjęć firma p. Stanisława Szalaya w Warszawie wykonała nam bezinteresownie około 150 klisz. Prof. O. Bujwid ofiarował nam komplet przeźroczy do bakteriologii.

Te liczne dowody życzliwości świadczą o odczuciu potrzeby tej nowej instytucji, która w szybkim tempie wzbogacać się będzie w coraz to nowy materiał obrazowy.

Ograniczeń w udzielaniu klisz nie wprowadziliśmy prawie żadnych. Z Wypożyczalni przeźroczy T. S. L. korzystać mogą nie tylko Koła i szkoły T. S. L., ale i wszystkie inne organizacje oświatowe i osoby prywatne, które nam dają rękojmię, że klisze w całości zwrócą, a ewentualną szkodę bez sporu pokryją. Nie dla zysków materialnych Zarządu Głównego Wypożyczalnia przeźroczy została zorganizowana. Świadczy o tem nadzwyczaj niska opłata, jaką Zarząd postanowił pobierać za wypożyczanie klisz. Opłata ta (1 halerz dziennie od kliszy) stanowi zaledwie $\frac{1}{4}$ część tego, co pobierają przedsiębiorcy prywatni, wypożyczający przeźrocza w Wiedniu, Berlinie, Dreźnie, Düsseldorfie i t. d. Samą techniczną stronę wypożyczania staraliśmy się również tak postawić, aby wysyłka zamówionych klisz była o ile możności odwrotną pocztą uskuteczniiana, aby Koła z tego powodu nie miały tytułu do zażaleń. Jak dotąd, praca Wypożyczalni rozwija się normalnie i, o ile sami sądzić możemy, ku ogólnemu zadowoleniu prelegentów.

e) Biuro Loteryi fantowej T. S. L.

Biuro loteryjne, otwarte przy Zarządzie Głównym w maju 1907 r. celem technicznego przeprowadzenia Loteryi fantowej T. S. L. o emisji 200.000 losów, wysłało w ciągu roku sprawozdawczego około 16.000 przesyłek, zawierających 123.000 losów. Do końca r. 1908 zwrócono biuru 4568 przesyłek o zawartości 78.179 losów, tak iż z końcem roku 1908 w rozprzedaży znajdowało się 121.821 losów.

Do końca roku 1908 wpłynęło wprost do Kasy Zarządu Głównego, względnie za pośrednictwem Pocztowej Kasy Oszczędności K. 20.119 01.

Ciągnięcie losów Loteryi fantowej T. S. L. zostało na podstawie re-skryptu c. k. Ministerstwa Skarbu z dnia 23 marca 1909 r. L. 3648 ponownie odroczone i odbędzie się nieodwołalnie dnia 30-go grudnia 1909 r.

2. Sekcja Organizacyjna.

Sekcja składała się z 2 oddziałów: 1) Krakowskiego, którego działalność rozciągała się na Zachodnią Galicyę i Śląsk austr. oraz 2) Lwowskiego, działającego na terenie Wschodniej Galicyi i Bukowiny. Posiedzeń plenarnych Sekcyi pod przewodnictwem prezesa Dr. E. Bandrowskiego odbyło się 2. Oddział Krakowski pod przewodnictwem Dr. Wł. Wasunga odbył posiedzeń 2, Lwowski zaś pod przewodnictwem wiceprezesa Dr. E. Adama — posiedzeń 4.

Działalność Sekcyi w roku sprawozdawczym, podobnie jak w r. 1907, polegała przede wszystkim na podtrzymywaniu i powiększaniu spójności organizacyjnej całego T. S. L. przez wytwarzanie możliwie ściślejszego kontaktu pomiędzy Kołami wraz z ich instytucjami a Zarządem Głównym. Związki Okręgowe, jak dawniej, służyły za ogniwa pośredniczące. Dzięki temu pośrednictwu, niemal zawsze skutecznemu, stało się możliwem ożywienie kilkunastu Kół, do niedawna jeszcze będących w zastoj; dzięki tej celowej współpracy Związków udawało się w większości wypadków przyjsć w porę z pomocą Kołom mniej czynnym lub znajdującym się w przytrudnych warunkach. Za pośrednictwem Związków zlustrowano Kół w ciągu ubiegłego roku blisko połowę. Członkowie Sekcyi prawie zawsze brali udział w Zjazdach Związkowych, przez co utrzymywał się bezpośredni kontakt między Kołami a Zarządem Głównym. W rozwoju organizacyjnym T. S. L. rok 1908 zaliczyć przeto należy do pomyślnych, jakkolwiek Kół nowych w porównaniu z ubiegłemi laty powstało niewiele: tylko 15.

3. Komisya Prasowa.

W skład Komisyi wchodziło 3 członków. Komisya pod przewodnictwem p. J. Strokowej odbyła 3 posiedzenia, na których omówiono program działalności i dokonano podziału pracy między poszczególnych członków. Zadaniem Komisyi było zapomocą krótkich rzeczowych komunikatów w czasopismach podawać społeczeństwu wiadomości o każdym ważniejszym kroku, jaki Towarzystwo w swej pracy uczyniło, bądź to organizując placówki nowe dla tej pracy, bądź też pogłębiając ją przez stosowanie skuteczniejszych metod. Komisya więc zdawała każdorazowo sprawę społeczeństwu z tego, co się wewnątrz T. S. L. działo, aby społeczeństwo tem życzliwszego udzielało Towarzystwu poparcia tak moralnego, jak niemniej i materyalnego.

4. Sekcja Szkolna.

Do Sekcji tej na posiedzeniu plenarnem Zarządu Głównego dnia 21 listopada r. z. wybrano 11 członków, którzy pod przewodnictwem p. A. Mohra odbyli 2 posiedzenia, zajmując się na nich sprawą podziału referatu szkolnego, w całości dotychczas spoczywającego w jednym ręku, na 3 referaty: 1) szkół średnich, 2) szkół ludowych i 3) kursów nauki początkowej. Referat szkół średnich powierzono p. St. Sobińskiemu, szkół ludowych: wydziałowych i pospolitych, utrzymywanych przez Zarząd Główny i Koła T. S. L., jako też i będących pod opieką T. S. L., przyjęła p. A. Alexandrowiczówna; referat zaś kursów nauki początkowej przydzielono p. J. Parczyńskiemu, a kursów przemysłowych i handlowych p. W. Ostrowskiemu. Omówiono i ustalono nadto ogólne zasady, którymi kierować się mają poszczególni referenci spraw szkolnych celem utrzymania jednolitości akcji szkolnej całego Towarzystwa. Poza tem członkowie Sekcji brali udział w pracy Komitetu organizującego Gimnazjum realne w Orłowej na Śląsku.

5. Sekcja Skarbowa.

W skład Sekcji wchodziło 5 członków. Sekcja pod przewodnictwem p. H. L. Małeckiego odbyła posiedzeń 3, na których m. i. ustalono terminy płatności rachunków za pobierane z T. S. L. książki czytelniane i wydawnictwa dochodowe, rozpatrzono sprawę ściągalności wielu należących do kasy centralnej z rozmaitych tytułów tak ze strony będących w zastoju Kół, jak również od firm i osób prywatnych. Poza tem 3 członkowie Sekcji wchodzili w skład Wydziału Ścisłego jako stali jego członkowie i na posiedzeniach Wydziału referowali sprawy rachunkowe i finansowe T. S. L.

6. Komisja Przedsiębiorstw.

Do Komisji tej powołał Zarząd Główny 7 członków z pośród swego grona. Komisja ukonstytuowała się, wybierając swym przewodniczącym p. L. Halskiego, sekretarzem — referentem p. W. Ostrowskiego, który nadto zachował i nadal w swym ręku ogólne kierownictwo wydawnictwami dochodowymi T. S. L. Zadaniem Komisji było przysparzanie zarówno Zarządowi Głównemu jako nakładcy, jak i Kołom T. S. L. — odbiorcom stałych dochodów przez rozpowszechnianie wydawnictw T. S. L. i popieranie wyrobów krajowych, opodatkowanych na rzecz Towarzystwa przez przedsiębiorstwa prywatne. Z zadania tego Komisja wywiązała się w roku sprawozdawczym równie dobrze, jak w lata ubiegłe: w r. 1908

rachunek przedsiębiorstw wykazuje zysk czysty K. 15747·24, a więc o K. 6298·17 wyższy, niż w r. 1907.

Z wydawnictw dochodowych w r. 1908 ukazały się w handlu:

1. Karty illuminacyjne 3 Maja do naklejania na oknach (wydanie II).

2. Pocztówki: a) Okazyjne, trójbarwne, rysunku artystki-malarki p. A. Gramatyki-Ostrowskiej: »3 Maja«, »Konik Zwierzyniecki«, »Alleluja«, »Jajko Wielkanocne«, »Św. Mikołaj«, »Szopka Krakowska«, »Drzewko Bożego Narodzenia«, i »Nowy Rok« (w nowej odbitce); b) serya z 12 wido-ków Wawelu, (trójbarwnym drukiem), rysunku p. J. Żylińskiego; c) »Ellenai« reprodukcya (trójbarwna) obrazu J. Malczewskiego i tegoż artysty »Głowa Eumenidy« w nowej odbitce; d) »Wesele huculskie« K. Sichulskiego.

3. Portrety: jako ciąg dalszy cyklu obrazów trójbarwnych, przedstawiających znakomitych Polaków, wyszedł w r. 1908 portret Juliusza Słowackiego.

4. Blankiety telegraficzne w nowem poprawionem wydaniu.

5. Kalendarzyk blokowy ścienny (do zdzierania) na kartonie, ozdobionym herbami Polski.

Z przedsiębiorstw prywatnych, opodatkowanych na rzecz T. S. L., rozpowszechniane i popierane były przez Zarząd Główny, Koła i członków T. S. L.: papier listowy wyrobu firmy S. W. Niemojowski ze Lwowa oraz tutki i bibułki cygaretowe »Promień« wyrobu firmy Elster i Topf we Lwowie. Obu firmom powyższym Zarząd Główny składa na tem miejscu serdeczne podziękowanie za obywatelskie poparcie, użyzione T. S. L.

W końcu zauważyć jeszcze należy, że podana kwota K. 15747·24 czystego dochodu przypadła wyłącznie Zarządowi Głównemu i nie obejmuje dochodu, jaki z rozprzedaży wydawnictw T. S. L. osiągnęły Koła i Związki Okręgowe. Nie przesadzimy w twierdzeniu, że na rzecz Kół i Związków przypadło co najmniej 7 tysięcy koron. Tak więc akcya wydawnicza Zarządu Głównego przysporzyła Towarzystwu przeszło 22 tysiące koron czystego dochodu. Ponadto wydawnictwa te okazały się skutecznym środkiem agitacyjnym, gdyż przyczyniały się do popularyzowania T. S. L. w społeczeństwie. Ze wszech więc miar ta działalność Zarządu Głównego zasługuje na jak najbardziej wytężone poparcie ze strony Kół i członków T. S. L.

7. Komisya Loteryjna.

Celem skuteczniejszego przeprowadzenia Loteryi fantowej T. S. L. powołana do życia Komisya w składzie z 6 członków pod przewodni-

ctwem wiceprezesa p. St. Natanson'a odbyła posiedzeń 4. Zajmowała się obmyśleniem środków jak najszerzego rozpowszechnienia losów; z jej inicjatywy urządzone zostały w kilku miejscowościach (Zakopanem, Wiśle, Rabce i in.) t. zw. dni Loteryi T. S. L. Staraniem członków Komisji Zarząd Główny nabył już wiele fantów na wygrane loteryjne, że wspomniny przesłiczną »Ellenai« J. Malczewskiego, Serye Akwafort J. Rubczaka i in. cenne dzieła sztuki.

8. Komisya Prawnicza.

Zadaniem tej Komisji, złożonej z 5 członków, było kollegialne roztrząsanie spraw zasadniczego znaczenia, odnoszących się do stosunków prawnych Towarzystwa. Komisya w ciągu roku sprawozdawczego nie odbyła żadnego posiedzenia.

9. Komisya Wydawnicza.

Złożona z 5 członków pod przewodnictwem p. R. Ordyńskiego. Komisya odbyła posiedzeń 4, zajmując się kwalifikowaniem nadesłanych do T. S. L. prac oryginalnych w rękopisach i przygotowaniem do przedruku dzieł wyczerpanych. Z 4 nadesłanych prac Komisya zaleciła do druku jedną: rozprawę historyczną o znaczeniu dziejowem »Wojny r. 1809« pióra Dr M. Sokolnickiego. Z dzieł wyczerpanych zakwalifikowano do wydania nakładem T. S. L. powieść M. Czajkowskiego p. t. Wernyhora.

Staraniem Komisji w r. 1908 wyszły:

1) Spółki rolnicze i handlowe w nowem, zmienionem, uzupełnionem nowymi materiałami wydaniu, przygotowanem przez autorkę Dr Zofię Golińską.

2) O Janku Płanetniku, książka dla dzieci i młodzieży, wierszem przez Bronisławę Ostrowską, z ilustracyami A. Gramatyki-Ostrowskiej, wydana staraniem członka Komisji p. W. Ostrowskiego.

3) Settlementy angielskie przez Dr Maryana Stępowskiego, wydane staraniem autora.

Z innych nakładów:

1) Z 1835 roku przez Maryę Konopnicką znajduje się w druku.

2) Przebudzeni przez Michała Bałuckiego, powieść, wydana w stanie w ciągu lipca b. r., poczem Zarząd Główny przystąpi do druku Wyboru pism T. T. Jeża.

Akcyja wydawnicza w ogóle postępuje powoli, gdyż na rozwinięcie jej na szerszą skalę brak Zarządowi Głównemu na razie środków materialnych.

10. Komisya Kwalifikacyjna.

W skład Komisji wchodziło 5 członków Zarządu Głównego, 4 delegatów Kół krakowskich (I męskiego, IV akademickiego, V im. Ad. Asnyka i VI im. J. Słowackiego) i 3 referentów Komisji oceniających (Kół: IV akademickiego, V im. Ad. Asnyka i VI im. J. Słowackiego) razem członków 12. Czynne nadto były Komisye oceniające: Kół lwowskich i Nauczycielstwa ludowego, które z powodu trudności technicznych nie miały swej reprezentacji w Komisji Kwalifikacyjnej. Komisya ukonstytuowała się 24 listopada r. z., wybierając swym przewodniczącym p. A. Januszewskiego, sekretarzem p. St Sobińskiego, i odbyła posiedzeń 10, zajmując się na nich kwalifikowaniem ocen, opracowanych przez recenzentów poszczególnych Komisji oceniających. Z tych Komisya Koła IV akademickiego liczyła recenzentów 22, Komisya Koła V im. Ad. Asnyka — 9, Komisya Koła VI im. J. Słowackiego — 43, Komisya Kół lwowskich — 11 i Komisya nauczycielstwa ludowego — 4, razem recenzentów 89. Okwalifikowano ogółem ocen 296, z których drukiem ogłoszono w Przeglądzie krytycznym literatury (dodatku stałym do Przewodnika Oświatowego) ocen 261: Komisji Koła IV akademickiego referatów 49, Komisji Koła V im. Ad. Asnyka — 67, Komisji Koła VI im. J. Słowackiego — 113, Komisji Kół lwowskich — 17 i Komisji nauczycielstwa ludowego — 15 (w r. 1907 okwalifikowano ocen 327, wydrukowano 289). Z wydrukowanych ocen 261 Komisya uznała 57 dzieł za *bardzo polecane* do czyteln i wypożyczalni T. S. L., 117 — za *polecane*, 57 — za *dozwolone*, 25 — za *niepolecane* i 5 — za *szkodliwe*. Z wydrukowanych ocen 261 przypało:

na powieści historyczne	20	ocen (w r. 1907 — 28)
» powieści obyczajowe	72	» (» 70)
» poezye, utwory sceniczne	24	» (» 15)
» historję	25	» (» 35)
» dzieje literatury i sztuki	12	» (» 16)
» rolnictwo	11	» (» 16)
» nauki przyrodnicze	7	» (» 36)
» ludoznawstwo, geografję, podróże	16	» (» 10)
» higienę, medycynę	20	» (» 12)
» prawo, nauki społeczne	18	» (» 19)
» religję, moralność, wychowanie	22	» (» 13)
» rozmaitości	14	» (» 19)

Reszta ocen w ilości 35 pozostała gotowa do druku na r. 1909. W ciągu lat 7 istnienia Komisji Kwalifikacyjnej ogłoszono drukiem ocen

1445. Dla ścisłości wreszcie zauważyć należy, iż praca Komisji oceniających podlegała w r. 1908 jeszcze gruntowniejszej kontroli, niż w latach ubiegłych; z 296 ocen, przedłożonych przez Komisję oceniającą do kwalifikowania, blisko trzecia część (83) została oddawana bądź do koreferatu, bądź też do ponownej oceny.

II. Komitet Redakcyjny Przewodnika Oświatowego.

W skład Komitetu powołał Zarząd Główny 5 członków, którzy w roku sprawozdawczym pod przewodnictwem wiceprezesa p. St. Natanson'a odbyli posiedzeń 8. Zadaniem Komitetu było kwalifikowanie i układ prac, przeznaczonych do druku w miesięczniku, a przedłożonych w rękopisach przez naczelnego redaktora czasopisma.

Przewodnik Oświatowy T. S. L.

W roku sprawozdawczym organ T. S. L. rozwijał się dalej wytkniętym torem, a równolegle z rozwojem Towarzystwa i czasopismo rozszerzało swoje ramy. Rocznik 1908 obejmował ogółem 48 arkuszy druku i zamieścił 52 obszerniejsze prace z dziedziny organizacji pracy oświatowej i wychowania publicznego. Z tych 6 odnosiło się do pracy oświatowej u obcych, reszta odnosiła się wyłącznie tylko do spraw polskich. Podobnie jak w latach poprzednich, i w roku sprawozdawczym zamieścił Przewodnik szereg monografii powiatów galicyjskich. Na podstawie najnowszych dat statystycznych opracowane zostały pod względem kulturalnym i oświatowym powiaty: łańcucki, przeworski, nowotarski; pomiędzy innemi sprawami poświęcono sporo uwagi Księstwu Cieszyńskiemu, omówiono w kilku wyczerpujących artykułach projekt biblioteki miejskiej w Krakowie, ujęto w graficzny obraz rozwój czyteln ludowych T. S. L. zamieszczono ogłoszone na Walnym Zjeździe T. S. L. w Jarosławiu referaty: Prof. Dra J. Buzka o obecnym stanie oświaty narodowej w Galicyi i Prof. St. Srokowskiego o środkach rozszerzenia i pogłębienia pracy T. S. L. Jako dalszy ciąg »Przechadzek z dziatwą szkolną po Krakowie« dano Przechadzkę po Kazimierzu i Skałce; dwa tematy do pogadanek i obszerna kronika oświatowa dopełniają treści ogólnej Przewodnika.

Część sprawozdawcza była odzwierciedlaniem ruchu w T. S. L. i pracy zewnętrznej Zarządu Głównego, Związków Okręgowych i Kół. W Przeglądzie krytycznym literatury zamieszczono ogółem 261 ocen najnowszych książek, przeznaczonych dla czyteln ludowych.

W pierwszych miesiącach roku sprawozdawczego Przewodnik pozostawał pod kierownictwem Dra Władysława Kani. Od maja objął redakcyę napowrót Dr. Maryan Stępowski.

Co do finansowej strony wydawnictwa, to, jak pokazuje doświadczenie, pismo z tak specyjalnym charakterem, jaki posiada Przewodnik Oświatowy, nie może się samo ostać. Liczba prenumeratorów nie wzrasta wydatnie, co po części jest winą Kół T. S. L., które zbyt mało okazują poparcia pismu i nie dosyć gorliwie starają się rozpowszechniać je wśród osób, interesujących się sprawami oświaty ludowej. Dopłata, jaka z tego powodu spada w tym roku na Zarząd Główny, wynosi 4521-96 koron. Jest to objaw nienormalny, gdyż w naszych warunkach są wszystkie dane po temu, aby pismo samo pokrywało swoje wydatki. Mieć trzeba nadzieję, że na przyszłość ta strona wydawnictwa poprawi się, i że Koła dołożą ze swej strony starań, aby organ T. S. L. mógł się utrzymać bez narażania na znaczne wydatki Zarządu Głównego.

Jak w latach poprzednich, tak i w roku sprawozdawczym musimy zaznaczyć, że Koła T. S. L. jako samoistne Towarzystwa oświatowe zbyt mało dostarczały Przewodnikowi materiału z bezpośredniego terenu swej pracy, i redakcyja wciąż skazaną była na przerabianie materiałów, z drugiej ręki zaczerpniętych. Jest to objaw ze wszech miar nienormalny. Wśród Kół T. S. L. znajduje się wiele placówek bardzo czynnych, posiadających znaczny zasób doświadczenia. Prawie każdy wyjazd delegatów Kół do czytelni T. S. L., każdorazowe odwiedzenie szkoły czy bursy nasuwać powinno wiele uwag, któremi Koła powinny się dzielić zarówno z Zarządem Głównym, jak i z innemi Kołami, czerpiącemi wskazówki z Przewodnika. Ta strona pracy Kół, niestety, wciąż jeszcze wiele pozostawia do życzenia.

Zwyczajem lat ubiegłych redakcyja na tem miejscu poczuwa się do miłego obowiązku wyrażenia serdecznego podziękowania wszystkim współpracownikom i współpracowniczkom, którzy przyczynili się do podniesienia poziomu pisma i na każde wezwanie redakcyi okazywali jej pomoc i życzliwość.

12. Komisya Kalendarzowa.

Powołana została do życia w składzie z 7 członków i pod przewodnictwem p. W. Sikory odbyła posiedzeń 4, na których opracowała plan ogólny obu kalendarzy na r. 1910, sfinansowanie wydawnictwa oraz sposoby najskuteczniejszego rozpowszechniania kalendarzy. Redakcyę naczelną powierzono Dr Maryanowi Stępowskiemu.

Kalendarze T. S. L. na r. 1909.

Do niedawna jeszcze t. zw. literatura kalendarzowa znajdowała się powszechnie w stanie upadku; obecnie nadeszła doba jej odrodzenia. Z wydawnictw, pozbawionych wyraźnego charakteru, banalnych, słabo tylko uwzględniających potrzeby czytelników i wymagania chwili bieżącej, przeładowanych natomiast belletrystyką często wątpliwej wartości, kalendarze od kilku lat zaczynają przybierać coraz bardziej wyraźną fizyognomię, specjalizują się odpowiednio do potrzeb odbiorców, dla których są przeznaczone, zjednywują sobie coraz to nowe koła czytelników i przyjaciół.

Wszedłszy od lat dwóch na drogę wydawania kalendarzy, Zarząd Główny T. S. L. wytknął sobie od razu wyraźnie cel wydawnictwa i jego charakter. W naszych warunkach w życiu ludu polskiego kalendarz odgrywa doniosłe oświatowo-kulturalne zadanie, bywa często jedyną książką, którą wieśniak do chaty swej kupuje i z którą, jak rok cały, nie rozstaje się wcale. Kalendarz jest mu nauczycielem, doradcą, przyjacielem, daje rozrywkę. Dając mu co roku pewną sumę wiadomości, umiejętnie dobranych, powinien złożyć się na całość, odzwierciedlającą życie umysłowe i dorobek kulturalny narodu polskiego w ciągu ostatniego roku.

Kalendarze T. S. L., choć liczą dopiero drugi rok wydawnictwa, uległy już w ciągu tego krótkiego czasu bardzo wyraźnej ewolucji. Zamiast jednego kalendarza, jak w r. 1908, wydane zostały na 1909 r. 2 kalendarze, przyczem jeden przeznaczony został dla ludności miejskiej, drugi dla ludności wiejskiej. Doświadczenie bowiem pokazało, że niepodobieństwem jest wydanie takiego uniwersalnego kalendarza, któryby w równym stopniu pogodzić mógł wszystkie wymagania, jakie względem kalendarza stawiają różne warstwy społeczne, — trzeba było wyraźnie ograniczyć 2 typy kalendarzy, odpowiadające przeciętnym typom umysłowości miejskiej i wiejskiej ludności.

Dążeniem redakcyi było, aby Kalendarz T. S. L. nie był wydawnictwem jednodzielnicowem, lecz ogólnopolskiem, aby uwzględniał równomiernie sfery wszystkich ziem, przez Polaków zamieszkałych tak, aby pod każdym stopniem długości i szerokości geograficznej, gdzie rozbrzmiewa mowa polska, mógł być z korzyścią czytywany. Usiłowanie redakcyi, aby tak w doborze treści, jak i pod względem starannej szaty zewnętrznej utrzymać się w granicach przepisanych na możliwie najwyższym poziomie, uwieńczone zostały powodzeniem. Zarządzona w tej sprawie ankieta zapomocą umieszczonej na czele kalendarza kartki specjalnej i liczne korespondencje przez redakcyę odebrane świadczą o zainteresowaniu się wydawnictwem. Ale same starania redakcyi nie wystarczą w tym względzie. Musi im towarzyszyć także poparcie gorące ze strony Kół, które przy

dobrej woli mogą przyczynić się ogromnie do powodzenia Kalendarza, jeżeli zechcą zająć się gorliwie jego kolportażem. Niestety, ta strona wydawnictwa w ubiegłym roku bardzo dużo pozostawiała do życzenia.

Zarząd Główny uznał, że Kalendarz T. S. L. w tej postaci, którą sobie wytworzył, odtąd stać się ma stałym peryodycznym wydawnictwem T. S. L. Zdobyte doświadczenie pozwoli redakcyi udoskonalać go z każdym rokiem i utrzymać go na takim poziomie, aby był zawsze wzorem staranności dla innych wydawnictw kalendarzowych.

Wszystkim tym, którzy na prośbę redakcyi Kalendarzy T. S. L. pośpieszyli i pracą swoją lub wskazówkami najżyczliwiej dopomogli do urzeczywistnienia tego dzieła, najserdeczniejsze na tem miejscu składamy podziękowanie.

II. Działalność T. S. L. na polu szkolnictwa.

I. Szkoły średnie T. S. L.

Pod dobrą wróżbą przystępuje Zarząd Główny do zdania sprawy z rozwoju i obecnego stanu trzech szkół średnich T. S. L.: dwóch Seminarjów nauczycielskich (w Krakowie i w Białej) oraz Gimnazjum realnego w Białej. Jeśli nasuwała się dotychczas niejednokrotnie poważna troska o przyszłość tych instytucyi, a zwłaszcza dwóch zakładów białskich, wywołana obawą, czy Towarzystwo podoła ogromnym ciężarom, połączonym z utrzymywaniem tak kosztownych, a tak ważnych szkół kresowych, to chwila obecna, upamiętniona ofiarnym czynem Daru Grunwaldzkiego, rozprasza obawy o jutro i silną budzi wiarę, że nie padną kresy, skoro duch narodu manifestuje żywotność swoją nie wątpleniem, lecz męskim aktem woli twórczej, świadomej swych celów i obowiązków.

a) Seminarjum nauczycielskie żeńskie imienia Franciszka Preisendanza w Krakowie.

Obejmując w posiadanie od września r. z. ten zakład, ciesząc się ustaloną już opinią wzorowej szkoły wychowawczej dzięki długoletniej pracy szlachetnego założyciela i ofiarodawcy, Zarząd Główny miał przed sobą zadanie, wprawdzie ogromnie ułatwione, skoro Towarzystwo stało się od razu właścicielem pełnego zakładu, posiadającego prawo publiczności, nie mniej jednak zadanie trudne i odpowiedzialne: utrzymania Seminarjum na tej wyżynie, na której postawił go niestrudzoną swą działalnością były właściciel i dyrektor.

Zachować piękną tradycję, przekazaną przez dyr. Preisendanza, i zabezpieczyć dalszy rozwój szkoły w tym samym duchu było usilnem dążeniem Zarządu Głównego. Zabiegom nowej dyrekcji udało się przede wszystkim zapewnić zakładowi pomyślne warunki zewnętrzne zdrowego życia szkolnego. Pomieszczenie instytucji w nowowynajętym lokalu (w domu miejskim przy ul. Poselskiej w dawnym »Pałacu Hussarzewskich«) nie tylko okazało się dogodnem ze względu na dobre warunki higieniczne oświetlenia, powietrza i spokojnego otoczenia, ale złączyło nadto pod jednym dachem z Seminarjum naszym szkołę pospolitą żeńską czteroklasową, która dla uczenic zakładu stała się szkołą ćwiczeń dzięki życzliwości Rady Szkolnej miejskiej i Rady Szkolnej krajowej. Lekcje praktyczne oraz hospitacje seminarzystek dały się skutkiem tego zorganizować w sposób jak najkorzystniejszy dla praktycznego wyszkolenia przyszłych nauczycielek.

Staranny dobór sił nauczycielskich zgodnie z tradycją założyciela był od początku najważniejszym celem zabiegów kuratorium i obecnej dyrekcji zakładu. Śmiało też można powiedzieć, że powiodło się stworzyć poważny zespół grona, solidarnego w sumiennej pracy i obywatelskiem poczuciu przyjętej na siebie odpowiedzialności.

Pomnażanie zbiorów naukowych nie doznało przerwy ani zaniedbania w roku sprawozdawczym. Obficie zaopatrzone zwłaszcza gabinety historii naturalnej, geograficzny i rysunkowy oraz bibliotekę uczenie dzięki subwencyom Wysokiego Sejmu i Rady m. Krakowa.

Szczegółowe daty o frekwencji, klasyfikacji, dochodach i wydatkach zakładu będą przedłożone w osobnem sprawozdaniu dyrekcji z końcem roku szkolnego. Zarząd Główny ogranicza się obecnie do stwierdzenia faktu, że przyjęte na siebie zobowiązania starał się wypełnić według sił i możliwości, a niesłabnące zaufanie społeczeństwa do szkoły dowodzi, że nie zboczyła z torów, wytkniętych przez czcigodnego założyciela.

b) Seminarjum nauczycielskie męskie w Białej.

Jeśli Seminarjum żeńskie T. S. L. w Krakowie doznaje od Zarządu Głównego przeważnie moralnej opieki, finansowo zaś stoi własnymi siłami, utrzymując się z opłat uczenie i subwencji władz krajowych i miejskich, to całkiem inaczej rzecz się ma z Seminarjum nauczycielskiem w Białej, którego utrzymanie nakłada na Towarzystwo ogromne ciężary. Dotychczasowy rozwój zakładu dzięki ofiarności publicznej szerokich kół społeczeństwa oraz licznym stypendyom Rad miejskich, powiatowych oraz Kół T. S. L. dla uczniów Seminarjum dowodzi już dzisiaj, że obok Szkoły wydziałowej im. Tad. Kościuszki w Białej, obok Gimnazjum realnego,

Szkoł w Leszczynach i Hałcnowie stało się Seminarjum bialskie nowym, a ważnym szańcem narodowej twierdzy, broniącej zachodnich kresów przed zagładą, że zatem sowiecie procentuje się grosz publiczny, wydany na utrzymanie tego posterunku.

Wraz z kursem przygotowawczym liczy obecnie zakład dwie klasy, w których pobiera naukę 57 uczniów. Sale szkolne mieszczą się w budynku polskiej szkoły wydziałowej na parterze. Grono nauczycielskie, wspólne dla Gimnazjum i Seminarjum, składa się z dyrektora, katechety, dwóch profesorów i kilku sił pomocniczych ze Szkoły polskiej im. Tadeusza Kościuszki. Od września odbywać się będzie nauka w nowym gmachu, co wpłynie korzystnie na rozwój szkoły, obecne bowiem pomieszczenie pociąga za sobą liczne niedogodności tak dla Seminarjum, jak również dla Szkoły wydziałowej, która użycza gościny także i Gimnazjum realnemu, uszczuplając miejsca dla własnych uczniów.

Uczniowie przedstawiają się bardzo korzystnie pod względem uzdolnienia, pilności i zachowania, czego dowodem jest nader pomyślna klasyfikacja za pierwsze półrocze (szczegóły zamieści sprawozdanie dyrekcji z końcem roku szkolnego). Stosunek młodzieży do profesorów serdeczny i pełen ufności świadczy chlubnie o gorliwej i rozumnej pracy grona nauczycielskiego. O rezultatach tej pracy pod względem narodowym mówią wyraźnie choćby tylko same postępy uczniów we władaniu mową ojczyzną. Uczniowie świeżo wstępujący do zakładu (z wyjątkiem wychowanków szkoły bialskiej) przynoszą ze sobą język, popsuty naleciałościami gwary miejscowej, zanieczyszczony wyrazami niemieckimi; poprawa widoczna już po kilku miesiącach nauki dowodzi wielkiej troskliwości nauczycieli o czystość języka polskiego.

Uzyskanie prawa publiczności dla Seminarjum, rozwijającego się tak pomyślnie, jest celem usilnych zabiegów Zarządu Głównego. Niestety, nie udało się dotychczas mimo podjętych starań i dopełnienia wszystkich wymaganych warunków uprosić władz szkolnych o zarządzenie urzędowej hospitacji zakładu, od której wyników zależy ostateczne uzyskanie prawa wydawania świadectw z ważnością państwową.

W znacznie szczęśliwszem położeniu pod tym względem znajduje się

c) Gimnazjum realne T. S. L. w Białej.

Z ramienia Rady Szkolnej krajowej dokonał w kwietniu b. r. wizytacji zakładu JWP. Radca Tomasz Sołtysik, a podanie Zarządu Głównego o prawa publiczności dla Gimnazjum, zaopatrzone życzliwą opinią i przychylnym wnioskiem Rady Szkolnej krajowej, na podstawie szczegółowego zbadania stanu szkoły wypowiedzianym, oczekuje w Ministerstwie

Wyznań i Oświaty ostatecznego już załatwienia. Za tę obywatelską i państwową troskę o zakład nasz, którego dowody złożyła niejednokrotnie Rada Szkolna krajowa, składa Zarząd Główny na tem miejscu serdeczne podziękowanie najwyższej Magistraturze szkolnej kraju, w szczególności zaś JWP. Radcy Sołtysikowi za to, że mimo rozlicznych obowiązków swego zawodu nie szczędził trudu i czasu celem przyspieszenia sprawy, która jest kwestyą bytu Gimnazjum bialskiego. Nie wątpimy, że Towarzystwo doczeka się w najbliższym czasie równej życzliwości wobec Seminarium T. S. L. w Białej ze strony dotyczącego Referenta Rady Szkolnej krajowej.

Pierwsza klasa Gimnazjum realnego, pomieszczona również w budynku Szkoły wydziałowej, liczy 38 uczniów. Na podstawie sprawozdań dyrekcji oraz przeprowadzonych wizytacji stwierdzono widoczny stopniowy, powolny wprawdzie, ale nieustanny postęp uczniów tak co do umysłowego rozwoju, jak co do ich zachowania. Grono nauczycielskie od samego początku zwróciło główną uwagę na wychowanie uczniów, na koleżeńskie zgodne pożycie, na prawdomówność, czystość ciała i odzieży, zachowanie porządku w klasie, a całem swoim postępowaniem i życzliwym słowem lub upomnieniem zamiast szablonowych kar starało się uczniów do szkoły przywiązać. To przywiązanie uczniów do szkoły stwierdza ich regularna frekwencja, mimo że znaczny procent dojeżdża koleją lub przychodzi do szkoły z miejscowości odległych, stwierdza też opinia rodziców. Jest wprawdzie jeszcze wiele do zrobienia, np. sprawa mieszkań, założenie bursy itp., powoli jednak da się to wszystko uskutecznić. Pod względem umysłowego rozwoju uczniowie nie przechodzą średniej miary, większość jednak klasy składa się z uczniów pilnych i łatwych do kierowania. Największą trudność przy udzielaniu nauki przedstawia i tutaj język polski, którym uczniowie bardzo źle władają. Tego rodzaju stan rzeczy utrudnia naukę i zwalnia jej tempo, ale wyłożone wysiłki grona nauczycielskiego sprawiają to, że już obecnie widoczny jest niezaprzeczony postęp u uczniów w używaniu czystej polszczyzny.

2. Szkoły ludowe T. S. L.

Zarząd Główny może w tem sprawozdaniu stwierdzić z całą radością, że w roku ubiegłym zorganizowano bardzo wiele nowych szkół, zarówno w gminach polskich, jak i mieszanych, gdzie znaczny procent polskich dzieci pozbawiony był nauki elementarnej w ojczystym języku. Na apel Zarządu Głównego odpowiedziały Koła T. S. L. pracą szczerą, opartą już na zrozumieniu, że organizowanie szkół to najważniejszy nasz obowiązek. Nie możemy podać dokładnej liczby nowopowstałych szkół,

gdyż, stosując się do wskazówki i informacyi Zarządu Głównego, pracowały Koła i sam Zarząd Główny w rozmaitych miejscowościach rozmaicie.

Najbardziej wskazaną drogą jest pouczenie gminy, w jaki sposób i kiedy ma się domagać zorganizowania klasy nadetatowej lub samoistnej szkoły. Liczne podania płynęły do Rady Szkolnej krajowej od ludności polskiej, domagającej się polskiej szkoły dla swojej dziatwy. Znacznej ilości podań, wysyłanych wprost do Rady Szkolnej krajowej, nie mamy zanotowanych, dlatego też w spisie szkół, podanym osobno, zaznaczyliśmy tylko te szkoły, które mieszczą się w naszych budynkach lub korzystają z pomocy materyalnej, udzielonej przez Zarząd Główny albo Koła T. S. L. Przeświadczenie, żeśmy potrafili skierować na właściwą drogę pracę naszą na polu szkolnictwa, budzi w nas nadzieję, że już w niedługim czasie zwalczymy analfabetyzm. Idziemy do tego celu krokiem coraz szybszym, ale, niestety, nie tak chyżo, jakbyśmy tego pragnęli, gdyż środki materyalne, jakimi rozporządza Zarząd Główny i Koła T. S. L., są w stosunku do potrzeb bardzo małe. Takich gmin, którym wystarcza tylko moralna opieka, jest nie wiele, natomiast w wielu miejscowościach trzeba zakupić grunt pod budowę szkoły, w innych opłacać lokal szkolny, łożyć na urządzenie i środki naukowe, a nawet opał, służbę i t. d.

Zdarzają się wypadki, że ludność, mało narodowo uświadomiona, wyzyskuje naszą gotowość; najczęściej jednak, zwłaszcza w gminach o ludności mieszanej, bardzo trudne są warunki, i Towarzystwo nasze musi wspierać materyalnie nowoorganizowane szkoły, a nawet przeznaczać większe zasiłki przy rozpoczęciu budowy nowych gmachów lub utrzymywaniu szkoły w wynajętych budynkach.

Wnieśliśmy do Sejmu podanie, domagając się zmiany instrukcyi krajowej, która — wbrew zasadniczej ustawie państwowej — nakłada na gminy obowiązek ponoszenia wszystkich rzeczowych wydatków szkolnych, o ile szkoła mieści się w lokalu najętym. Ponieważ własnych budynków nie posiadają gminy najuboższe, wynika z tego, że najuboższa ludność dotknięta jest tym ciężarem. Przed załatwieniem sprawy w Sejmie krajowym wyjaśnia Zarząd Główny na tem miejscu, że w takich wypadkach są dwie drogi wyjścia: 1) Gmina ma prawo wniesienia rekursu aż do Trybunału, który uwzględni takie rekursy lub 2) Zarząd Główny T. S. L. musi podpisać deklarację, że zobowiązuje się utrzymywać budynek na pomieszczenie szkoły dopóty, dopóki szkoła nie znajdzie pomieszczenia we własnym budynku.

Droga rekursu jest długa i kosztowna, a Zarząd Główny nie może bez zastrzeżeń takich deklaracyi podpisywać, gdyż nieraz mimo dobrej woli Koła T. S. L., opiekującego się szkołą, mogłyby spaść na Zarząd

Główny ciężary, którym ten ostatni, wobec stale wzrastających potrzeb na różnych polach działalności T. S. L., podołać nie może.

Podnosząc w naszym sprawozdaniu zrozumienie, z jakim Koła T. S. L. na polu szkolnictwa pracują, musimy powiedzieć otwarcie, że jest jeszcze bardzo duża ilość Kół, które tego zrozumienia, niestety, nie okazały i nie robią w kierunku organizowania szkół. Mamy jeszcze powiaty i to na zachodzie, gdzie szkół brak, mamy Koła, które nie postarały się dotychczas o zebranie materiału, ułatwiającego nam zorientowanie się, gdzie należy najbardziej wyłożyć energię w organizowaniu nowych szkół.

Zarząd Główny zwraca się do wszystkich Kół T. S. L. z prośbą, a nawet żądaniem, żeby szkołom i sprawom szkolnym w swoich okręgach poświęcały wiele czasu i uwagi, gdyż, nie uchylając się zresztą od czuwania, a nawet od materialnej pomocy lub poparcia Kół u władz szkolnych, musi obecnie wiele pracy i czasu poświęcić programowej akcji na kresach. Istniejące już szkoły na kresach zachodnich wymagają obecnie gorętszej opieki. Obok placówek, które już zadanie swoje spełniają, muszą powstać inne, ażeby powstrzymać napór silny i stały.

Z radością zaznaczamy, że nasze własne szkoły w Białej, Leszczynach, Hałcnowie, Ostrawie Morawskiej i Przywozie spełniają swoje zadanie i rozwijają się coraz bardziej, o czym świadczą cyfry, podane w osobnej tabeli.

We wszystkich tych szkołach jest znaczny przyrost dziatwy i tak: w Leszczynach mamy 104 dzieci (o 27 więcej, niż w roku ubiegłym), w Białej jest 601 dziatwy (o 37 więcej), w Hałcnowie 98, a więc o 40 więcej, niż w roku 1907. W pierwszych latach trzeba było rozwinać agitację, żeby ściągnąć do szkoły polskiej dzieci Polaków zniemczających. Dziś jesteśmy w tem położeniu, że w Białej musimy odmawiać niektórym rodzicom, gdyż brak nam już miejsca na pomieszczenie wszystkich zgłaszających się. Przyrost dzieci będzie się wzmacniał, gdyż w sferach kupieckich, rzemieślniczych i robotniczych, zniemczonych pod wpływem bogatych, potężnych kolonistów budzi się powoli, ale statecznie uświadomienie narodowe dzięki szkole polskiej T. S. L., w której pracuje nauczycielstwo, przejęte prawdziwie obywatelskim duchem. W ostatnim roku podniosło się znaczenie i wpływ szkół naszych kresowych dzięki otwarciu Seminarium nauczycielskiego i Gimnazjum realnego T. S. L. w Białej. A jednak praca nasza wymaga tam na kresach wzmoczonej energii: w niemieckich szkołach zarówno w Białej, jak Lipniku i Hałcnowie jeszcze dużo polskiej dziatwy, a Niemcy stawiają nam trudności coraz większe, nie uwzględ-

dniając najślusniejszych żądań. W Hałcnowie w naszej prywatnej szkole mamy 100 dzieci, a nie możemy uzyskać zezwolenia gminy na zorganizowanie publicznej szkoły polskiej, której oddajemy morg gruntu i 15.000 koron. Dzieje się to w naszym własnym kraju, gdzie mamy polskie władze szkolne.

W takich trudnych warunkach bardzo mało mogą czynić dla spraw szkolnych Koła T. S. L.; tem więcej przeto sił musi wyteżyć Zarząd Główny, który obecnie z otuchą patrzy w przyszłość, przekonawszy się, że całe społeczeństwo chce wziąć udział w spełnieniu tego wielkiego obowiązku narodowego.

W rozwoju szkoły polskiej w Morawskiej Ostrawie zaszczyt również korzystne zmiany. Coraz więcej wzrastająca frekwencya dziatwy z Przywozu spowodowała otwarcie ochronki i I-ej klasy w Przywozie. Dla nowej szkoły zakupił Zarząd Główny budynek z obszernym placem budowlanym. Od września 1909 będzie otwarta klasa II-ga. Obecnie mamy w klasie I-ej dzieci 50, a w ochronce 96.

Niezwykle ważną dla rozwoju szkolnictwa polskiego w Ostrawie i okolicy jest otwarcie klas wydziałowych. Od września r. 1908 istnieje I-sza klasa wydziałowa, oprócz 5 klas pospolitych, — we wrześniu roku 1909 zostanie zorganizowana klasa II-ga.

Zarząd Główny uchwalił otwarcie klas wydziałowych i dla dziewcząt, którym ustawa szkolna morawska nie pozwala uczęszczać wspólnie z chłopcami do szkoły wydziałowej. Szkoła nasza w Ostrawie Morawskiej jest pierwszą polską szkołą wydziałową poza granicami Galicyi i ma wielkie znaczenie, chroniąc od wynarodowienia olbrzymią ilość polskiej robotniczej ludności.

Korzystną nowością jest zamianowanie przez Zarząd Główny osobnego katechety, który prócz udzielania nauki religii odprawia w każdą niedzielę i święta mszę św. i wygłasza polskie kazanie. Polskie kazanie to silny środek przeciw wynarodowieniu się ludności polskiej.

Wpisy do szkoły w Morawskiej Ostrawie przeprowadzono, jak corocznie, po koloniach robotniczych. Mimo silnej, nie przebiegającej w środkach agitacyi Niemców, a jeszcze więcej Czechów, zapisano do szkoły polskiej tak znaczną ilość dzieci, że mury »Domu Polskiego«, gdzie dotychczas mieści się szkoła, okazały się za ciasne. Mimo otwarcia osobnej klasy w Przywozie frekwencya w Ostrawie wzrosła. Zapisano w I półroczu chłopców 203, dziewcząt 174. Do ochronki zgłosiło się 59 dzieci.

W przyszłym roku szkolnym zostanie otwarta osobna szkoła w Witkowicach. Nową szkołą zaopiekuje się Koło I męskie w Krakowie. Grono nauczycielskie pracuje w Morawskiej Ostrawie serdecznie i z zapałem,

poświęcając czas swój pracy pozaszkolnej na kursach dla analfabetów, urządzając obchody narodowe, gwiazdkę dla dzieci itp.

3. Kursa nauki początkowej.

Przystępując do sprawozdania ze stanu kursów nauki początkowej, zaznaczyć przedewszystkiem musimy, że są to instytucje oddawna przez T. S. L. utrzymywane, tylko uprzednio zwane inaczej: bądź kursami dla dorosłych analfabetów, bądź też szkołkami początkowymi. Sprawozdanie za r. 1907 wykazywało tych kursów łączną liczbę 205 (113 kursów dla dorosłych analfabetów i 92 szkółek początkowych). W r. 1908 liczyło T. S. L. tych instytucji 161. Pozornieby więc zdawać się mogło, iż praca T. S. L. na tem polu osłabła lub też chwilowo poniechana została. Tu zatem na wstępie stwierdzamy, iż rzecz się ma wprost przeciwnie. Niezwykły wzrost liczebny szkół T. S. L.: z 36 w r. 1907 do 98 w r. 1908 odbył się właśnie kosztem t. zw. dawniej szkółek początkowych: w 56 gminach, w których w ubiegłe lata Koła prowadziły szkoły początkowe, w ciągu roku sprawozdawczego szkoły te przekształcone zostały w formalne szkoły z regularną nauką, prowadzoną przez ukwalifikowane siły nauczycielskie. Jeśli więc dodamy do wykazanych 161 kursów nauki początkowej owe 56 b. szkółek początkowych, otrzymamy liczbę 217; jeśli zaś dodamy co najmniej 10 kursów uzupełniających i przemysłowych, figurujących nieraz dawniej wśród kursów dla dorosłych, a które w obecnem sprawozdaniu ściśle już odgraniczone zostały od kursów nauki początkowej we właściwym tego słowa znaczeniu, liczba ta wzrośnie do 227, co świadczy najdowodniej o równie wzmożonej pracy Kół T. S. L. na tem polu, jak i na innych. Lecz nie o wzrost ilościowy tych instytucji T. S. L. w danym wypadku nam chodzi. Ze sprawozdań Kół, nieraz bardzo dokładnych i pouczających, jak również z lustracji, dokonywanych przez Związki Okręgowe i Zarząd Główny, okazuje się dowodnie, że praca w prowadzeniu kursów nauki początkowej zyskała nader wiele na pogłębieniu i usystematyzowaniu. Odnosi się to przedewszystkiem do samego programu kursów, który w przeważnej większości wypadków został oparty i dostosowany do planów szkół ludowych pospolitych. Odnosnie do kursów nauki początkowej dla młodzieży pozbawionej nauki szkolnej wszędzie niemal Koła miały na oku ten wzgląd, żeby kurs przy sprzyjających warunkach bez najmniejszego trudu mógł być przekształcony w formalną szkołę. Tem się też tłumaczy taki niezwykły przyrost liczebny szkół T. S. L. w r. 1908. A dalej, ze sprawozdań Kół okazuje się, że wraz ze stosunkowo bardzo znacznem ujednolaceniem programu kursów zaszła i druga bardzo korzystna zmiana w ich prowadzeniu: podczas gdy w ubiegłe lata,

kiedy Koła dopiero zapoczątkowywały niejako prowadzenie kursów, na nauczycieli i kierowników powoływano nie zawsze ludzi, rzeczywiste posiadających kwalifikacje, w r. 1908 na 132 kursach (co do 29 brak nam konkretniejszych danych) było zajętych nauczycieli i nauczycielek w służbie czynnej 218 oraz 45 emerytowanych nauczycieli i nauczycielek. Fakt ten świadczy nie tylko nader dodatnio o coraz wzmagającej się współpracy nauczycielstwa ludowego, które coraz ochotniej czas swój wolny od znożnej pracy zawodowej poświęca służbie obywatelskiej, ale także i przede wszystkim upoważnia nas do uzasadnionego twierdzenia, że sam tok pracy na kursach i jej wyniki są naprawdę dodatnie i trwałe. Że tak jest w istocie, przekonać się o tem można ze sprawozdań Kół T. S. L.: na każdych 100 przeciętnie zapisanych kończyło kurs 82 uczniów z postępem bądź dobrym (około 54), bądź dostatecznym (około 28). — Szczególniej owocną działalność rozwinęły niektóre Koła w prowadzeniu kursów nauki początkowej dla dorosłych analfabetów wojskowych. W uznaniu tej pracy c. k. Ministerstwo Wojny poprzyszywało Kołom T. S. L. osobne subwencye, a odnośne komendy korpusowe w specjalnych pismach składały podziękowania, podnosząc ze szczególnem uznaniem niezwykle sukces w tępieniu analfabetyzmu wśród żołnierzy. W roku 1908 na kursach tych nauczyło się czytać, pisać i rachować po polsku 1365 żołnierzy. Przednie miejsce w tej pracy przyznać należy Kołu I męskiemu w Krakowie, które tę pracę zainicjowało jeszcze w r. 1896 i stale ją odtąd prowadzi, a w ciągu tych lat 12 na 1562 żołnierzy wydało świadectwa z ukończonego kursu 1123 żołnierzom. Z innych Kół podnieść na tem miejscu należy działalność Koła w Jarosławiu, które prowadziło 7 kursów dla analfabetów wojskowych w liczbie 376, — oraz Koła im. Maryi Konopnickiej w Bochni, które również prowadziło kurs taki dla 90 analfabetów-żołnierzy. Ten pomyślny rozwój działalności Kół T. S. L. na tem ważnem polu pracy kulturalnej wpłynął wreszcie i na wzrost frekwencji: podczas gdy w roku 1907 w 92 szkołkach początkowych i na 113 kursach dla dorosłych analfabetów pobierało naukę elementarną w języku polskim przeszło 6000 osób: dorosłych i dzieci w wieku szkolnym (w tem 1012 żołnierzy), przeciętnie po 30 na każdym kursie, to w roku sprawozdawczym na 161 kursów nauki początkowej uczęszczało osób 5826: 3745 dorosłych (2380 cywilnych, 1365 żołnierzy) i 2081 dzieci pozbawionych nauki szkolnej, czyli przeciętnie po 36 osób na kursie.

4. Ochronki.

Celem ochrony dzieci w wieku przedszkolnym przed wynaradawiającym wpływem obcego otoczenia i obcej szkoły na kresach zachodnich

i wschodnich Koła T. S. L. i Zarząd Główny prowadzą od r. 1904 ochronki. W tym pierwszym roku prowadzono 4 ochronki, sprawozdanie za r. 1907 wykazało już ich liczbę 10, a w roku ubiegłym ilość ta wzrosła do 18. W tych 18 ochronkach znajdowało opiekę i wychowanie przedszkolne około 700 dzieci. Kierownictwo ochronek spoczywało bądź w ręku kwalifikowanych freblanek (jak w Ostrawie Morawskiej, Przywozie i in.), bądź też prowadziły je SS. Służebniczki. Szczególnie ważne znaczenie posiadają prowadzone przez Zarząd Główny ochronki w Ostrawie Morawskiej i Przywozie, a to wobec podwójnego niebezpieczeństwa, grożącego działwie polskiej tak ze strony Niemców, jak również i ze strony Czechów. Do obu ochronek uczęszczało w r. 1908 dzieci 155 (59 w Ostrawie i 96 w Przywozie). W blizkiej też przyszłości ma powstać w Białej nowa kresowa ochronka, której prowadzeniem zajmie się osobne Towarzystwo przy udziale pań z Koła bialskiego T. S. L.

5. Bursy.

Instytucja burs dla uczącej się młodzieży szkół ludowych i średnich również od r. 1904 datuje swój początek. W owym pierwszym roku Koła powołały do życia 6 burs, od tego zaś czasu liczba tych instytucji wzrosła do 16. I podczas gdy w pierwszych latach bursy przeważnie mieściły się w wynajętych lokalach, nie zawsze czyniących zadość swemu przeznaczeniu, to w ostatnich latach szereg Kół powznosił dla burs osobne własne gmachy, ściśle dostosowane do potrzeb zamieszkującej je młodzieży. Przoduje na tem polu pracy Koło T. S. L. w Tarnopolu, które prowadzi w gmachu własnym bursę dla 82 wychowanków, nadając temu zakładowi właściwe znaczenie poważnej instytucji ogólnonarodowego znaczenia. Młodzież za drobną opłatą 20 kor. miesięcznie nie tylko znajduje mieszkanie i utrzymanie w zakładzie, odpowiadającym wszelkim wymagom higieny, ale też stałą pomoc w naukach i fachowe kierownictwo. Bursa, prowadzona przez Związek Okręgowy lwowski pod kierunkiem fachowego prefekta, liczyła 58 wychowanków, którzy w godzinach wolnych od pracy obowiązkowej dla szkoły uprawiali introligatorstwo, kształcili się w śpiewie i muzyce, odbywali pogadanki naukowe. Ogółem we wszystkich 16 bursach T. S. L. było wychowanków około 400.

6. Domy ludowe.

Domy ludowe po wsiach lub Domy polskie po miastach na pomieszczenie czytelników i wypożyczalni, na sale wykładowe i do zebrań towarzyskich zapoczątkowały Koła T. S. L. w r. 1906, w którym powstało Dómw takich dwa. W roku 1907 posiadało już Towarzystwo 4 Domy lu-

dowe, w roku zaś sprawozdawczym liczba ich wzrosła do 7. Posiadały je Koła: Borszczów, Gliniany, Olesko, Podhajce (w Zawałowie), Stanisławów III (w Uhornikach), Tarnopol i Wojniłów. Szereg zaś Kół zbiera fundusze i w blizkiej przyszłości również posiadać będzie Domy własne. Pomijając skromne przeważnie budynki, będące w posiadaniu Kół mniej zasobnych, jak Borszczów, Gliniany, Olesko i in., podnieść na tem miejscu należy znaczenie doniosłe Domu polskiego, który ma w swej siedzibie Koło Tarnopol. Mieści się w Domu obszerne biuro Zarządu Koła i Związku Okręgowego, sala wykładowa (w której się odbywają codzienne wykłady popularne: w r. 1908 wygłoszono ich 149 przy udziale 13763 słuchaczy), Biblioteka publiczna oraz wcale już obszerne Muzeum polskie, liczące w 10 działach zbiory z dziedziny etnografii, historii, sztuki i nauk przyrodniczych. W blizkiej przyszłości powstanie Dom polski we Lwowie. Tylko Kraków, niestety, dotychczas zdobyć się nie mógł na ufundowanie siedziby własnej dla Zarządu Głównego i siedmiu Kół T. S. L., które »tują się« po lokalach wynajętych, płacąc drogie czynsze, znosząc niewygody. Pilne potrzeby obrony kresów przed wynarodowieniem nie dały dotychczas możliwości ani Zarządowi Głównemu, ani krakowskim Kołom zrealizowania dawnego zamysłu. A Dom T. S. L. w Krakowie jest coraz niezbędniej potrzebny, pomijając inne względy już choćby dlatego, by w nim znaleźć mogły przytułek tysiące zwiedzających Kraków włościan.

III. Działalność T. S. L. na polu czytelnictwa.

W pracy nad szerzeniem oświaty narodowej zapomocą słowa »martwego« — książek i »żywego« — wykładów rok sprawozdawczy przyniósł znaczny dorobek: w roku 1908 po raz pierwszy wprowadziły Koła w życie t. zw. biblioteki ruchome, a Zarząd Główny zorganizował na wielką skalę wypożyczalnię przeźroczy do illustrowania odczytów obrazami świetlnymi. Bibliotek ruchomych powstało na razie 13; instytucje te, jak się okazuje ze sprawozdań, znajdują się jeszcze w stadyum próbnem, tak iż typ ich nie został jeszcze ściśle ustalony. Odkładając przeto obszerniejsze omówienie ich charakteru i znaczenia do przyszłego roku, z tem większym naciskiem już obecnie stwierdzić należy, że Wypożyczalnia przeźroczy mimo trzymiesięcznego swego istnienia wywołała wprost pewien przewrót w dotychczasowej pracy odczytowej Kół T. S. L.

a) Czytelnie, wypożyczalnie i biblioteki ruchome.

Ponieważ sprawozdanie za r. 1907 wykazało 1496 czyteln i wypożyczeln T. S. L., zatem w roku sprawozdawczym przyrost tych instytu-

cy wynosi poważną liczbę 206, a wraz z 13 bibliotekami ruchomemi liczbę 219. Rozwój pracy w T. S. L. na polu zakładania czytelni jest dziełem i zasługą wyłącznie Kół, gdyż Zarząd Główny bezpośrednio ani nie zakłada, ani też nie prowadzi czytelni. Niemniej nader ważną rolę odgrywa w całym tym ruchu, bo 1) reguluje w przeważnej mierze sprawę doboru książek czytelnianych przez prowadzenie Komisji ocen dzieł ludowych i popularnych (Komisji Kwalifikacyjnej) oraz 2) ułatwia Kołom nabywanie książek poleconych przez prowadzenie osobnej instytucji pośredniczącej (Centralnej składnicy książek czytelnianych). W Przeglądzie krytycznym literatury (dodatku stałym do Przewodnika Oświatowego) co miesiąc są zamieszczane recenzje, na których podstawie Koła mogą łatwo dobierać sobie najstosowniejsze książki na uzupełnienie czytelni istniejących, a nadto co 1—2 lata wychodzi w osobnej książce Katalog bibliotek normalnych, w którym cenniejsze dzieła zgrupowane są w komplety, stanowiące całkowite biblioteczki. W sprawozdaniu z ruchu Centralnej składnicy wykazano, że za jej pośrednictwem powstać mogło 238 nowych czytelni. Mniejszy w rzeczywistości przyrost czytelni tem się da wytłumaczyć, że niektóre Koła, zamówiwszy nową biblioteczkę, użyły jej nie na założenie nowej czytelni, lecz na uzupełnienie jednej, a czasem paru czytelni istniejących. Tak czy owak, działalność Kół w zakładaniu czytelni była w r. 1908 bardzo wydatna, a wzrost tej pracy od czasu jej zainicjowania (w r. 1898 było 23 czytelni) jest nadzwyczajny. Z przeglądu obrazu działalności Kół w r. 1908 okazuje się, że na 258 Kół tylko 18 nie prowadziło tej pracy (a więc tylko niecałe 7%); z 240 pozostałych: Koło tarnopolskie miało w swoim zarządzie czytelni 113, Koło Akademickie w Krakowie 48, Koło jarosławskie 46, trembowelskie 43, akademickie we Lwowie 39, jasielskie 37, tarnowskie 36; 18 Kół miało czytelni od 20 do 35; 27 Kół — od 10 do 20, 34 Kół — ponad 5, reszta w ilości 154 Kół miała od 1 do 5 czytelni. Przeciętnie na jedno Koło przypadało trochę więcej, niż 6 czytelni. Pod względem terytoryalnym najliczniej są rozsiane czytelnie na kresach wschodnich i w ogóle w powiatach z ludnością mieszaną; najmniejszy rozwój w zakładaniu czytelni przypada na powiaty o ludności czysto-polskiej.

Ale nie tylko ilościowy wzrost wykazać możemy w pracy czytelnianej Kół T. S. L. Jest on ze sprawozdań Kół widoczny i pod względem jakościowym. Wynika ten wzrost i rozwój tak z faktu, że niezwykle wzrosła ilość wygłoszonych w roku 1908 odczytów i pogadanek (w r. 1907 odczytów 3329 w 1496 czytelniach czyli po 223 przeciętnie w każdej, a w roku 1908 odczytów 4973 w 1702 czyli 2·92 przeciętnie w każdej), jako też i ze zmniejszenia się procentowego

wypożyczalni w stosunku do czyteln i czytelnio-wypożyczalni. Podczas gdy w r. 1907 wypożyczalni było 23%, czyteln 14% i czytelnio-wypożyczalni 63%, w r. 1908 stosunek ten był następujący: wypożyczalni 21%, czyteln 15%, czytelnio-wypożyczalni 64%.

b) Praca odczytowa.

Jeśli w poprzednim sprawozdaniu konstatowaliśmy, że »praca Kół na polu czytelnictwa staje się stopniowo coraz bardziej systematyczną, w niektórych zaś Kołach zupełnie planową«, to dane sprawozdawcze za rok ubiegły nie tylko w zupełności potwierdzają to pomyślnie spostrzeżenie, ale nadto napawają nas radosnem przeświadczeniem, iż Koła, nie ustając w pracy dotychczasowej, jeszcze ją więcej usystematyzowały i więcej pogłębiły, tak iż w znacznej części wypadków praca ta jest niewątpliwie zupełnie już poważną, trwałą i bez zastrzeżeń wydatną działalnością społeczno-narodową. Utwierdza nas w tem przeświadczeniu zestawienie cyfrowe, z którego się okazuje, że na 4973 wykładów, wygłoszonych przez delegatów Kół po czytelnich i w siedzibach Kół, znaczna (prawie $\frac{1}{3}$) część wykładów były to odczyty, ilustrowane obrazami świetlnymi, nadto że ilość pogadanek procentowo zmniejszyła się w stosunku do odczytów w ścisłym tego słowa znaczeniu, a wreszcie fakt, iż wiele Kół wygłaszało odczyty według pewnego planu albo nawet seryami, stowiówaciami zamknięte w sobie całości. Przeszkody, utrudniające i poniekąd tamujące w ubiegłe lata działalność odczytową Kół, w roku zeszłym zostały w wielkiej mierze usunięte. Staraniem Koła VI im. J. Słowackiego w Krakowie wychodzić poczęły gotowe odczyty, umożliwiające nawet nie-fachowcom wzięcie czynnego udziału w pracy odczytowej. Prócz tego Zarząd Główny zorganizował od października r. 1908 Wypożyczalnię przezroczny. Kto przypatrzył się choć raz słuchaczom, którzy z namiętną uwagą śledzą tok wykładu, znajdując równocześnie podane sobie na pięknym dużym ekranie obrazy, ilustrujące ważniejsze momenta treści, ten zrozumie łatwo, jakim doskonałym środkiem pomocniczym w pracy odczytowej okazuje się skioptikon. Z niektórych dziedzin (jak z ludoznawstwa, geografii, podróży, nauk przyrodniczych i in.) odczyty dopiero przez zastosowanie tej metody poglądu stały się możliwe do wygłaszania; inne (jak z dziedziny historii, literatury i sztuki) nabrały niejako barw i życia.

Stwierdzając ten nowy, ale pomyślny zwrot w działalności Kół w dziedzinie odczytowej, najusilniej je zachęcamy do dalszych wysiłków na tej drodze, bo ta jest wypróbowanie skuteczna.

IV. Pogląd ogólny na działalność Związków Okręgowych i Kół T. S. L.

1. Związki Okręgowe.

Wszystkie Koła T. S. L., z wyłączeniem 23 śląskich, nad którymi w dalszym ciągu sprawował kontrolę Oddział krakowski Sekcyi Organizacyjnej, należały w myśl § 38 statutu do organizacji związkowej. Zgrupowane one zostały na podstawie łączności terytoryalnej w 14 Związków Okręgowych z siedzibami: w Krakowie, Lwowie, Tarnowie, Tarnopolu, Stanisławowie, Kołomyi, Nowym Sączu, Rzeszowie, Jarosławiu, Sanoku, Jaśle, Złoczowie, Żółkwi i Brzeżanach.

Działalność Związków była i w r. 1908 równie różnorodna i skuteczna dla rozwoju T. S. L., jak w r. 1907. W ciągu roku sprawozdawczego Związki dokonały lustracji 113 Kół, zorganizowały 13 Zjazdów Okręgowych dla omówienia zadań pracy bieżącej i nakreślenia jej programu na najbliższą przyszłość. Dzięki lustracyom Kół, mniej czynne lub będące w zupełnym zastoju, otrzymały wskazówki i podniecie do bardziej ożywionej pracy. Związki powoływały do życia nowe Koła w miejscowościach, gdzie znalazły warunki sprzyjające rozwojowi Koła.

W szczegółach działalność Związków Okręgowych była następująca:

I. Krakowski liczył Kół 39, odbył 1 Zjazd okręgowy i 5 posiedzeń wspólnych z Zarządami 7-miu Kół krakowskich, zlustrował 8 Kół. Zorganizował łącznie z Kołami: I męskim, II pań, IV akademickim, V im. Ad. Asnyka, VI im. J. Słowackiego i VII im. T. Kościuszki — Obchód 3 Maja i kwestę na Dar Narodowy. Współdziałał nadto z Oddziałem krakowskim Sekcyi Organizacyjnej w opiece nad Kołami śląskimi T. S. L.

II. Lwowski liczył Kół 46, odbył 2 Zjazdy okręgowe, zlustrował Kół 32. Zainicjował przy Kole Akademickim we Lwowie »Szkółę nauk społecznych« oraz Szkołę handlową, która oddana została w zarząd osobnemu Towarzystwu. Podjął wydawnictwo dziełek, popularyzujących historię pamiętnych w kraju miejscowości. Używał Kołom związkowym pomocy w pracy czytelniano-odczytowej: wysyłał prelegentów, pośredniczył w zakupie książek czytelnianych w Centralnej składnicy. Utrzymywał Bursę włościańską, w której znalazło pomieszczenie, utrzymanie i pomoc w nauce 58 wychowanków. Zarządzał własną Książnicą publiczną, z której w roku sprawozdawczym korzystało 300 przeszło stałych czytelników (zgłoszeń było 8957, wypożyczono dzieł 11734).

III. Tarnowski liczył Kół 22, odbył 2 Zjazdy okręgowe, zlustro-

wał Kół 8. Zorganizował i zarządzał Biblioteką publiczną im. J. Słowackiego; powołał do życia 2 wypożyczalnie wiejskie w Wojnickiem.

IV. Tarnopolski liczył Kół 21, odbył 2 Zjazdy okręgowe, zlustrował Kół 9. Otaczał opieką Koła związkowe, pomagając im w pracy czytelniano-odeczytowej; utrzymywał 3 ekspozytów: w Trembowli, Zbarażu i Koszlakach, którzy lustrowali czytelnie, wygłaszali odczyty.

V. Stanisławowski liczył Kół 18, odbył 1 Zjazd okręgowy, zlustrował 3 Koła, sprawował opiekę nad szkołą T. S. L. w Delejewie, pośredniczył w akcji przekazania na rzecz funduszu szkolnego miejscowego parceli i budynku szkolnego w Jeziorku.

VI. Kołomyjski liczył Kół 14 (w tem 3 bukowińskie), zlustrował 3 Koła, opiekował się 4-klasową szkołą T. S. L. w Św. Józefie (Majdanie Granicznym), liczącą 468 dzieci.

VII. Nowosądecki liczył Kół 14, odbył 2 Zjazdy okręgowe, zlustrował Kół 9, urządził wiec oświatowy, przyczynił się do powstania Czytelnii publicznej w Piwnicznej (powstało tam w r. b. Koło T. S. L.) Zorganizował 2 Koła (Grybów, Łącko).

VIII. Rzeszowski liczył Kół 12, zlustrował 1 Koło, użyczał pomocy mniej czynnym Kołom związkowym w pracy odczytowej.

IX. Jarosławski liczył Kół 11, odbył 2 Zjazdy okręgowe, zlustrował wszystkie Koła związkowe, przyczyniając się przez to do znacznego ożywienia pracy oświatowej w całym okręgu.

X. Sanocki liczył Kół 10, z których zlustrował Kół 3, pozatem nie rozwinął intensywniejszej działalności.

XI. Jasielski liczył Kół 10, odbył 2 Zjazdy okręgowe, zlustrował Kół 4, zreorganizował Koło w Dębowcu i powołał do życia Koło w Potoku. Roztaczał skuteczną opiekę nad mniej czynnymi Kołami związkowymi.

XII. Złoczowski liczył Kół 9, zlustrował Kół 8, przez co przyczynił się nader skutecznie do znacznego ożywienia działalności niektórych Kół, będących do niedawna w zastoju.

XIII. Żółkiewski liczył Kół 6, odbył 1 Zjazd okręgowy, zlustrował wszystkie Koła związkowe.

XIV. Brzeżański liczył Kół 3, lecz i w r. 1908 nie rozwinął żadnej działalności.

2. Koła.

Sprawozdanie za r. 1907 wykazało 247 Kół, wchodzących w skład T. S. L. W ciągu r. 1908 powstało Kół 15: Bezbrudý (pow. Złoczów), Brzostek (pow. Pilzno), Grybów (pow. Grybów), Kalwarya Zebrzydowska (pow. Wadowice), Kęty (pow. Biała), Kurowice (pow. Prze-

myślany), Lwów IX (Lwów — miasto), Mikuszowice Śląskie (pow. Bielsk), Ottynia (pow. Nadwórna), Połtok (pow. Krosno), Rozwadów/S. (pow. Tarnobrzeg) Siersza Wodna (pow. Chrzanów), Toporów (pow. Brody), Wiśniowczyk (pow. Podhajce) Wojniłów (pow. Kałusz). Razem więc po koniec roku 1908 Towarzystwo nasze liczyło Kół 262, po strąceniu 4 rozwiązanych w r. 1907, Kół 258, z których na Galicyę przypa-
dło 227, na Śląsk 23, na Morawy 4, na Bukowinę 3 i na kraje nie-
mieckie 1).

W r. 1909 do dnia 1 czerwca powstały następujące Koła: Bielsk (pow. Bielsk), Brzeżany II im. T. Kościuszki (pow. Brzeżany), Lwów X im. E. Plater (Lwów — miasto), Łącko (pow. Nowy Sącz), Nowe Sioło (pow. Zbaraż), Piwniczna (pow. N. Sącz), Świrz (pow. Przemysły), Trzebinia (pow. Chrzanów) i Żołyńia (pow. Łańcut) — razem Kół 9, tak iż z dniem 1 czerwca liczba Kół T. S. L. wynosiła 267.

W toku zakładania znajduje się 18 Kół T. S. L.: 14 w Galicyi, 4 na Bukowinie.

Z 258 Kół, istniejących prawnie w r. 1908, było nieczynnych czasowo Kół 14. Z pozostałych 244 sprawozdania z działalności na formularzach, bądź też drukowane nadeszły od 203 Kół (79%). Sprawozdania kasowe — od 195 Kół (76%), sprawozdania ze stanu czytelń oraz kursów nauki początkowej od 184 Kół (71%). Od reszty Kół czynnych, lecz opieszałych, Zarząd Główny (po parokrotnych urgensach) otrzymał dane sprawozdawcze w najogólniejszych zarysach (w formie cyfrowych odpowiedzi na kwestyonaryusze), tak iż ku końcowi maja udało się zebrać wystarczający materiał do zobrazowania działalności T. S. L. w jego całokształcie. Rok więc ubiegły wykazał wcale znaczny postęp w pojmowaniu ze strony Kół ich obowiązków statutowych; procentowo ten postęp przedstawia się następująco: na 56% Kół, które w r. 1907 nadesłały sprawozdania z działalności, przypadło w 1908 r. 79%, a na 61% Kół odnośnie do sprawozdań kasowych za r. 1907 przypadło w 1908 r. 76%. Podnosząc ze szczerem zadowoleniem tę coraz widoczniejszą karność organizacyjną wśród Kół, zaznaczymy tu jeszcze, że nadesłane sprawozdania kasowe, a szczególnie sprawozdania z działalności i czytelniane były na ogół znacznie prawidłowiej i dokładniej wypełnione w roku bieżącym, niż to miewało miejsce w poprzednie lata.

Dzięki tym ściślejszym danym możemy w niniejszem sprawozdaniu podać sumarycznie zestawione niektóre drobniejsze szczegóły, w poprzednich sprawozdaniach pomijane. I tak: w roku sprawozdawczym Koła T. S. L. odbyły przeszło 260 Walnych Zgromadzeń, a Zarządy Kół odbyły z górá 1800 posiedzeń; znaczna część Kół tworzyła Sekcye i Komisye

(w przeważnej części czytelniane dla lustracyi czyteli i opieki nad niemi, odczytowe (prelegentów) celem wygłaszania odczytów, zabawowe lub przedsiębiorstw dla zdobywania Kołu funduszów na cele oświatowe, szkolne dla opieki nad szkołami i t. p.). Praca więc w Kołach różniczkować się prawidłowo poczęła, spadając na barki nie tylko członków Zarządu, ale i członków z poza Zarządu.

Działalność Kół na polu szkolnictwa, jak również działalność ich w organizowaniu kursów nauki początkowej, prowadzenia ochronek, burs i domów ludowych, a wreszcie praca na polu czytelnictwa omówione zostały (w ogólnych zarysach) w osobnych rozdziałach niniejszego sprawozdania.

Na tem więc miejscu pragniemy jeszcze zaznaczyć niektóre pominięte szczegóły. I tak: prócz kursów nauki początkowej dla analfabetów dorosłych i dziatwy pozbawionej nauki szkolnej niektóre Koła prowadziły bardzo pożyteczne kursa przemysłowe i handlowe, na których robotnicy i terminatorzy otrzymywali bezpłatnie fachowe wykształcenie; inne znów Koła organizowały wśród włościan i młodzieży małomiejskiej kursa samokształcenia: ogólne lub w pewnej gałęzi wiedzy (historji ojczystej); inne wreszcie Koła prowadziły biura bezpłatnej porady prawnej dla ludności najbiedniejszej. Prócz odczytów i pogadanek niektóre Koła w swoich czytelniach organizowały wspólne czytania z objaśnieniami, nieraz illustrowanemi zapomocą skioptikonów. Poza ochronkami i bursami prowadzone były przez niektóre Koła t. zw. uczelnie, w których najbiedniejsza młodzież, nie znajdując »spokojnego kąta« w domu rodziców czy opiekunów, bezpłatnie otrzymywała pomoc w nauce, często skromny posiłek, zeszyty i podręczniki szkolne. Niektóre Koła, posiadające t. zw. Kółka amatorskie, krzewić poczęły i w ludzie zamiłowanie do przedstawień scenicznych, i zaczęły powstawać t. zw. teatry włościańskie. Nie mając dokładnych danych, nie możemy ująć w obraz cyfrowy tej — jeśli tak rzecz wolno — sporadycznej pracy Kół. Nie możemy również dokładnej cyfry podać odnośnie do urządzonych przez Koła obchodów narodowych, jako też wycieczek do godnych zwiedzenia miejsc w ziemiach polskich; nie wiemy wreszcie, ile wieczorków patryotycznych w rocznice narodowe i ile przedstawień amatorskich zorganizowały Koła. Wykazana w obrazie działalności Kół z końcem roku ubiegłego cyfra 1080 obejmuje łącznie i obchody narodowe, i wieczorki, i przedstawienia amatorskie, i zabawy towarzyskie, i nawet festyny. Jeśli wzmiankowaliśmy i te poniekąd poboczne strony działalności Kół, to uczyniliśmy to w celu naszkicowania możliwie pełniejszego obrazu tej działalności, w celu przedstawienia tych prac i wyników w całym ich rozmiarze.

Uprzymieniając sobie te najszlachetniejsze usiłowania tysięcy pracowników, zajętych pracą zbożną po Kołach, z radością kończymy niniejsze sprawozdanie parafrazą słów wieszczki: »Żywi jesteśmy i nie tracimy nadziei... i przed narodem niesiemy oświaty kaganiec«...

V. Sprawozdanie finansowe Zarządu Głównego.

Układając zamknięcie rachunkowe za 1908 r. staraliśmy się przede wszystkim zachować formę zewnętrzną sprawozdania zeszłorocznego. To daje nam możliwość przeprowadzenia dokładnego porównania obrotów i wyników w poszczególnych agendach Zarządu Głównego w ostatnich dwóch latach.

Porównanie to wypaść musi bezwzględnie na korzyść roku sprawozdawczego 1908. Jakkolwiek bowiem na pozór zamykamy Rachunki niedoborem K 2.572.58, podczas gdy rok poprzedni wykazał czystą nadwyżkę K 16.046.42, to przecież po pierwsze niedobór ten jest stosunkowo bardzo nieznaczny, a powtórze został spowodowany tą wyjątkową okolicznością, że całkowity wpływ kasowy z tytułu 25% wkładów członków od Kół zapisaliśmy na dobro Kół, pozostawiając obciążenie ich za tę, statutowo zastrzeżoną dla Zarządu Głównego część dochodów Kół, na rok 1909. Licząc 25% od zebranych przez Koła wkładów, wynoszących — od przypuszczalnej liczby 24.000 członków T. S. L. — kwotę K 48.000, określić możemy dochód z tego źródła, należny za 1908 r., a przeniesiony na 1909 na K 12.000. Dochód ten zarachowany w roku sprawozdawczym dałby nam w rezultacie w Rku bilansu nadwyżkę około K 9.000 w miejsce dzisiejszego niedoboru.

Zarząd Główny wychodził jednakże z tego założenia, że przy tak znacznym zadłużeniu Kół, dalsze powiększanie sald przy równoczesnej niemożności ściągnięcia nowego długu w tym samym roku administracyjnym — nie jest wskazane; przeniósł też datę obciążania Kół za 25% wkładów członków z dnia 31 grudnia na 1 stycznia każdego następnego roku, dając temsamem Kołom możliwość wyrównania salda dłużnego z tego tytułu w ciągu całego roku.

Niedobór w funduszu bieżącym nie jest jednakże miarodajnym do oceny sytuacji finansowej Zarządu Głównego T. S. L. Natomiast niewątpliwem świadectwem stałego rozwoju Towarzystwa są zwiększone znowu w tym roku obroty i dochody przeważnej części naszych przedsiębiorstw, które w pewnych wypadkach wprost się podwoiły, w innych

wykazały znaczny wzrost w stosunku do roku ubiegłego. Nie mamy tu na myśli oczywiście »Przewodnika Oświatowego« ani Wypożyczalni Prześroczy, instytucji czysto oświatowych, które nie mogą być obliczone na zyski. Wypożyczalnia prześroczy jest zresztą w pierwszym roku swego istnienia; o jej rentowności będziemy mogli ewentualnie mówić dopiero za lat parę.

Przedsiębiorstwa natomiast, które uważać musimy za dochodowe, rozwijają się coraz pomyślniej. I tak w 1907 r. wystawiono rachunków za sprzedane książki i wydawnictwa 1887, w roku sprawozdawczym zaś ilość rachunków wzrosła do 2225; co do kwot zaś to na Centralną Składnicę przypada K 30.986·93 (K 17.910·73 w 1907), na wydawnictwa Zarządu Głównego wraz z Kalendarzami T. S. L. kwota K 63.441·16 (K 40.074·57 w 1907).

Tak nadzwyczajny wzrost zapotrzebowania na książki, świadczył z jednej strony o intensywnej pracy Kół w kierunku zakładania i uzupełniania czytelni T. S. L., z drugiej o zaufaniu odbiorców do Centralnej Składnicy. To też i czysty dochód nasz wyniósł tu K. 4.651·52, przewyższając pięciokrotnie dochód z roku 1907 (K. 930·50).

Podobnie wzrosły też dochody Zarządu Głównego i z innych źródeł. Dar narodowy 3 maja powiększył się o K 10.000 w stosunku do roku poprzedniego i przyniósł netto K 40.163·49, podczas gdy w 1907 roku wynosił tylko K 30.979·20.

Utrzymanie szkół T. S. L., do którego po wyczerpaniu wszelkich subwencji i darów musieliśmy w 1907 r. dopłacić jeszcze K 22.852·44, w tym roku wymagało dopłaty znacznie mniejszej, bo tylko K 13.061·30. A przecież wydatki na utrzymanie szkół wynosiły w 1908 roku Kor. 114.247·88, zaś w 1907 roku K 75.233·94 tj. zwiększyły się o K 39.013·94 podczas gdy równocześnie subwencje i dary specjalnie przeznaczone na szkoły wynosiły w 1908 roku K 101.186·58, zaś w 1907 r. Kor. 52.381·50, to znaczy, że ofiarność społeczeństwa na szkoły T. S. L. wzrosła w tym roku o K 48.805·08.

Jeżeli jednak weźmiemy pod uwagę, że na 1909 rok preliminarzuje Zarząd Główny z konieczności na budowę i utrzymanie szkół — licząc tylko najniezbędniejsze i najpilniejsze wydatki, a więc budowę tych tylko szkół, od których w bieżącym roku pod żadnym warunkiem odstąpić nie można, kwotę K 372.600, będziemy mogli zdać sobie sprawę z ogromu pracy, jaką Towarzystwo podjęło dla obrony zagrożonych kresów. Zważywszy, że jeden rok tej walki kresowej kosztować nas ma blisko K 400.000, ileż milionów zebrać musi naród na dar grunwaldzki, aby zapewnić trwałe podstawy finansowe dla tej akcji szkol-

nej, jaką raz podjąwszy — musimy konsekwentnie i coraz intensywniej prowadzić. A wszak budżet nasz obejmuje nie tylko szkoły. Na rok 1909 preliminuje Zarząd Główny w wydatkach ogółem K 845.085, a zatem znacznie więcej niż trzy czwarte miliona.

Podobny wzrost wykazują także majątek i fundusze Towarzystwa. Bilans zamknęliśmy sumą K 1,258.538·89 (K 995.507·27 w r. 1907); Fundusz żelazny wynosi obecnie K 135.994·66, ulokowany na książeczce galicyjskiej Kasy zaliczkowej we Lwowie (K 2.000) oraz w papierach nominalnej wartości K 89.500. Fundusz ten obciążony został w latach ubiegłych pożyczką do funduszu bieżącego, której stan z dniem 31 grudnia 1907 wynosił K 43.694·66. W roku sprawozdawczym byliśmy zmuszeni powiększyć dług ten o dalsze K 800, które z najbliższej nadwyżki dochodu pokryte być winny. Nadto w dawniejszych »chudych latach« Towarzystwa, kiedy zamknięcia roczne wykazywały po kilkanaście a nawet kilkadziesiąt koron deficytu, zaciągnięto na zastaw papierów wartościowych pożyczkę w kwocie K 66.268, wykazaną po stronie biernej bilansu. Dług ten, jakkolwiek nie wymaga bezpośredniego wyrównania i może obciążać nasz bilans tak długo, dopóki nie znajdziemy pokrycia z jakiegoś nadzwyczajnego źródła (spadku, zapisu itp.), to przecież obniża on realną wartość naszego funduszu żelaznego do kwoty K 25.232, a nadto pochłania tytułem odsetek niemal całkowicie coroczny dochód nasz z zapadłych kuponów.

Ruchomości i nieruchomości przedstawiają wartość Kor. 894.895·86 (po cenie kupna) a po umorzeniu i straceniu ciężarów hipotecznych i wekslowych K 587.399·27 (K 540.815·02 w 1907 r.).

Fundusz bieżący, na który składa się gotówka, depozyty, zapasy wydawnictw i książek etc. do sprzedaży, jakoteż salda dłużne Kół i osób prywatnych, wynosi obecnie K 194.202·63; natomiast fundusze i salda na Rkach bieżących naszych wierzycieli dają K 227.648·37, a po potrąceniu długu na papierach i pożyczki z funduszu żelaznego (tj. K. 110.762·66) jeszcze kwotę K 116.885·71, z czego około K 40.000 przypadło już faktycznie do zapłaty i w najbliższym czasie uregulowane być musi.

Ten stan niepokojący wobec ciągłego braku bieżącej gotówki w Kasie centralnej, tłómaczy ustawiczne, coraz energiczniejsze urgowanie Kół o wyrównanie zaległości, które w 1907 roku przybrały zastraszające rozmiary. Otrzymawszy też od Komisji skarbowej ostatniego Walnego Zjazdu delegatów formalne pełnomocnictwo do postawienia wobec Kół kategorycznego żądania o wyrównanie naszych wierzycielności, zdołaliśmy saldo łączne, wynoszące wówczas około K 75.000

zredukować do kwoty K 62.000 tj. wywindykować od Kół — poza normalnymi spłatami — jeszcze K 13.000 na rachunek dawniejszych zaległości.

Jeżeli Koła zechcą w dalszym ciągu dopełniać coraz sumienniejszych zobowiązań materialnych wobec Zarządu Głównego, możemy mieć nadzieję, że nie tylko zdołamy zaspokoić naszych wierzycieli, ale nadto rozszerzyć ramy zapomóg i subwencji, jakie z Kasy centralnej corocznie płyną dla tych Kół (zwłaszcza kresowych), które pracując w szczególnie trudnych warunkach, pomocy bezwarunkowo potrzebują.

W roku 1907 udzieliliśmy zapomóg takich na kwotę około K 9.500; w tym roku wypłaciliśmy przeszło K 12.600, zatem więcej o K 3.100, a mianowicie:

Koło T. S. L. im. Goldmana, Lwów, na cele oświatowe . . .	300.—
» » » » Gliniany na odbudowę domu ludowego . . .	300.—
» » » » im. Asnyka, Kraków na wycieczki włościańskie . . .	362'65
» » » » Żółkiew na budowę bursy	500.—
» » » » Jarosław na kursa dorosłych analfabetów . . .	1000.—
» » » » Pań, Stanisławów na szkołę w Przerośli . . .	200.—
» » » » Sanok na szkołę w Bykowcach	300.—
» » » » Bochnia na kursa dorosłych analfabetów . . .	200.—
» » » » Stary Sącz na zakupno skioptikonu	100.—
» » » » męskiemu, Kraków na dobudowę szkoły w Leszczynach	521'50
» » » » Olesko na budowę domu ludowego	200.—
» » » » Kamionka strumiłowa na zakupno skioptikonu . . .	100.—
» » » » im. Słowackiego, Kraków na walkę z alkoholem . . .	250.—
» » » » im. Słowackiego, Kraków na wydawnictwo odczytów	250.—
» » » » Kałusz na szkołę w Bereźnicy i Kopankach (po 100) . . .	200.—
» » » » Kołomyja na szkoły i szkoły	2000.—
» » » » Żółkiew na dom ludowy w Skwarzawie	500.—
» » » » Czerniowce dla bursę tamże (rata)	500.—
» » » » im. Kościuszki, Lwów na szkoły w Żakli i Niagrynie (po 100)	200.—
» » » » Brodyna na szkoły w Stołpinie i Pańkowcach (po 100) . . .	200.—
» » » » Łęki na przeźrocza	12'92
» » » » Sucha górna na cele oświatowe	20.—
Czytelnia w Zawałowie na dom ludowy	500.—
» polskiej w Śniatyniu datek	10.—
Do przeniesienia . . .	8727'07

Z przeniesienia . . .	8727·07
Czytelnia polskiej im. Goldmana w Kałuszu subwencya . . .	100—
Drobne zapomogi ogółem	1701·87
Dary Kołom T. S. L. w książkach	2119·36
Razem . . .	<u>12648·30</u>

Natomiast dary, jakie otrzymaliśmy w gotówce na cele ogólne Towarzystwa, a więc bez specjalnego przeznaczenia, nietylko nie przekroczyły kwoty, uzyskanej w 1907 roku, ale przeciwnie spadły, co jednak tłumaczy się tem, że zapisy w 1908 r., wynoszące kilkadziesiąt tysięcy koron (ś. p. Wolszczanowa i inni) nie zostały dotychczas zrealizowane i nie wpłynęły do kasy. Wyrażając na tem miejscu raz jeszcze serdeczne podziękowanie ofiarodawcom, kwitujemy publicznie otrzymane datki, podając ich wykaz:

Urzednicy Tow. wzaj. ubezpieczeń w Krakowie z okazji jubileuszu E. Szancera K 200 jako wkł. założyciela oraz . . .	164—
Karol Stonawski, Lwów	52—
Tow. zaliczkowe, Dąbrowa	50—
Fabryka zapalek Ch. H. Lipschütza, Skole (2%)	47·26
Bernardowie Diamandowie, zamiast wieńca na trumnę ś. p. A. Potockiego	30—
Bernardowie Diamandowie, zamiast wieńca na trumnę ś. p. Steingraber	30—
Antoni Fleischman, Krynica z puszek	30·34
Jan Cieszyński, Kraków	80—
Antoni Książek, Kraków	177·50
A. Miński, Lwów	43·90
Zarząd dóbr Moderówka	30—
Komitet festynu w Rabce	100—
Surwiłło, Kraków	100—
Bogusław Błaszkievicz, Rabka	116·26
Edward Ojak, Delatyn	57·37
Kasa Oszczędności, Kraków	450—
J. Lemański, Warszawa	30—
Zapis ś. p. Gumyły (część)	713·68
St. Łukawiecki i Józef Krupa, Tustanowice	100—
Dr. Julian Gertler, Kraków	36—
Członkowie Zarządu Gł. i Rady Nadz. T. S. L. zamiast wieńca na trumnę ś. p. A. Klemensiewiczowej	43—
Do przeniesienia . . .	<u>2481·31</u>

	Z przeniesienia	2481·31
Magistrat m. Kęty, dochód z nalepek jubil. ces.		40·68
Zarząd Gł. Tow. Kółek rolniczych, Lwów		35—
Składki za pośrednictwem »Słowa Polskiego«		1431·26
» » » »Nowej Reformy«		1293·16
» » » »Czasu«		322·17
» » » »Głosu Narodu«		34·60
» » » »Dziennika Polskiego«		33·90
Tadeusz Buczyński, Ciężkowice (dar w przeżroczach)		50—
Karol Gustaw Hillenbrand, Kraków (dar w termometrach) . .		70—
Stanisław Szalay, Warszawa (dar w przeżroczach)		100—
Różne dary w książkach		51·92
Różne drobne dary w gotówce		1851·71
	Razem	7795·71

W końcu zaznaczyć musimy, że stosownie do wskazówek Rady Nadzorczej, wyrażonych w sprawozdaniu zeszłorocznem, staraliśmy się o strącenie z naszych wierzytelności pozycy nieściągalnych. Na razie odpisaliśmy z rachunku dubiozów K 1537·68, uważając je za absolutnie nieściągalne. Pozycye, co do których zachodzi możliwość uregulowania, zostały częściowo już oddane Syndykowi Towarzystwa do skargi, inne zostaną ewentualnie w drodze specjalnej uchwały Zarządu Głównego w roku następnym umorzone.

Również w myśl wniosków Rady Nadzorczej partycypuje Centralna Składnica w ogólnych wydatkach administracyjnych z kwotą prawie dwa razy większą niż w roku zeszłym, a to samo dotyczy i innych dochodowych przedsiębiorstw Zarządu Głównego, jak np. wydawnictw i t. p.

Umorzenie inwentarza Książnicy publicznej (wypożyczalni książek) przy Zarządzie Głównym w Krakowie przeprowadzone zostało za rok 1908 na rachunku ruchomego majątku Towarzystwa przez zwiększenie funduszu na umorzenie majątku o odnośną kwotę. Wreszcie wytkniętą niewłaściwość, iż w nadwyżce dochodów na Rku wydawnictw obliczony już jest zysk od wydawnictw w komisie — jeszcze nie sprzedanych — usunęliśmy w ten sposób, że w zasadzie nikomu wydawnictw w komisie nie odstępujemy, ale dajemy je tylko na stały rachunek. Wyjątkowe wypadki są w stosunku do ogólnego obrotu tak drobne, iż nie mogą one wpływać na ostateczne wyniki finansowe.

Uczyniwszy w ten sposób zadość słusznej do pewnego stopnia krytyce Rady Nadzorczej przez usunięcie wszelkich usterek i wątpliwości,

podniesionych tak co do układu, jak i treści wewnętrznej naszych zamknięć rachunkowych, przedkładamy z zupełnym spokojem i w przekonaniu spełnionego w miarę możliwości i sił naszego obowiązku, niniejsze XVIII sprawozdanie z czynności i rachunków za rok administracyjny 1908 Walnemu Zjazdowi Delegatów Towarzystwa

Kraków w czerwcu 1909.

ZARZĄD GŁÓWNY T. S. L.

Prezes:

Dr Ernest Bandrowski.

Sekretarze:

Antoni Januszcwski.
Dr Zdzisław Próchnicki.

Wiceprezesa:

Dr Ernest Adam.
Stefan Natanson.

Skarbnik:

Józef Parczyński.

Rachmistrz:

Hubert Linde.

B) Sprawozdanie

Rady Nadzorczej T. S. L. za rok 1908.

Rada Nadzorcza, wybrana na ostatnim Walnym Zjeździe, ukonstytuowała się dn. 21 listopada r. 1908, wybierając przewodniczącym Dra Juliana Gertlera, sekretarzem Jana Armółowicza.

Ponieważ Walny Zjazd wybrał do Rady Nadzorczej kilku członków, którzy już przedtem albo później zostali członkami Zarządów Kół, co według § 55 ust. 2 statutu nie jest dozwolone, przeto nie mogła Rada Nadzorcza w ubiegłej kadencji spełniać swoich zadań w sposób kolegialny tak często, jak dawniej. Natomiast pozostali członkowie Rady Nadzorczej starali się w myśl postanowień statutu spełniać swoje obowiązki, biorąc udział w posiedzeniach Zarządu Głównego, Wydziału Ścisłego, Sekcyi i Komisyi; czuwała też Rada Nadzorcza nad tokiem spraw całego Towarzystwa, a więc Zarządu Głównego, Związków Okręgowych i Kół oraz Sekcyi i Komisyi Zarządu Głównego.

Ze sprawozdania Zarządu Głównego wynika, że uwagi i życzenia Rady Nadzorczej, podniesione w poprzednim sprawozdaniu rocznem, wzięte były pod uwagę, że do nich zastosowano się. To też w przedmiocie sprawozdania finansowego Zarządu Głównego Rada Nadzorcza nie podnosi w tym roku żadnych uwag.

Także fundusze Towarzystwa miała Rada Nadzorcza w kontroli i znalazła wszystkie w najlepszym porządku. Buchalterya Zarządu Głównego była wzorową.

W sprawozdaniu za rok 1904 przytoczyła Rada Nadzorcza, co następuje:

»Program dotychczasowej pracy i planów przyszłości jest ogromny. Nasuwa się tedy myśl, azali Towarzystwo podoła temu programowi. — Walczymy bowiem nie tylko z trudnościami, tkwiącymi w ośpałości i znieczuleniu znacznej części naszego społeczeństwa, ale także z brakami finansowymi.

Spółeczeństwo nasze jest niezawodnie ubogie, ale sądzimy, iż każdy

grosz, wydany na cele ogólnej oświaty i podniesienia myśli narodowej, opłaci się z lichwą.

Ofiarność społeczeństwa polskiego na taki cel winna być uważana za najlepszą tezurację łożonego grosza. Grosz na Towarzystwo Szkoły Ludowej winien tedy być narodowym obowiązkiem jako zadatek wielkiego odrodzenia narodowego».

Także w późniejszych sprawozdaniach zwraca się Rada Nadzorcza z takim samym apelem do społeczeństwa polskiego; w sprawozdaniu za rok 1907 zwróciła Rada Nadzorcza uwagę na to, że jest potrzebna jakaś nadzwyczajna akcja, któraby przez jakiś może nawet psychologiczny nacisk doprowadziła do pożądanego celu. Ten psychologiczny nacisk nastąpił, a jego owocem »Dar Grunwaldzki«, który niezawodnie osiągnie spodziewanej kwoty miliona lub dwóch milionów koron.

Wobec budżetu i bilansu ubiegłego i bieżącego roku, a nadto wielkiej ofiarności społeczeństwa Rada Nadzorcza uważa rozwój i byt Towarzystwa za utrwalony na długi szereg lat.

Z większą otuchą może dzisiaj Rada Nadzorcza przedstawić Walnemu Zjazdowi wniosek na przyjęcie sprawozdania Zarządu Głównego i udzielenie Zarządowi Głównemu absolutorium, mimo zwiększenia wydatków w różnych kierunkach i braku stałego ich pokrycia.

Rada Nadzorcza zastrzega sobie zgłoszenie niektórych wniosków i uwag natury wewnętrznej na posiedzeniach Komisji Walnego Zjazdu.

Tutaj zaś wnosi:

Walny Zjazd uchwali:

1. Udziela się Zarządowi Głównemu absolutorium za czynności i rachunki z roku 1908.

2. Przyjmuje się sprawozdanie Rady Nadzorczej do wiadomości.

3. Wyraża się uznanie i podziękowanie całemu społeczeństwu za wielką ofiarność na rzecz Towarzystwa Szkoły Ludowej w różnych kierunkach, zaś prasie polskiej za gorące popieranie celów Towarzystwa Szkoły Ludowej.

RADA NADZORCZA T. S. L.:

Sekretarz:

Jan Armółowicz.

Prezes:

Dr Julian Gertler.

C) Skład Zarządu

Głównego, Rady Nadzorczej, Sekcyi, Komisyi i Biura T. S. L. w roku 1908.

1. Zarząd Główny:

Dr Adam Ernest ze Lwowa (1910) *)
 Alexandrowiczówna Aniela ze Lwowa (1910)
 Dr Bandrowski Ernest z Krakowa (1911)
 Dr Bujak Franciszek z Krakowa (1910)
 Czarnecki Kazimierz z Krakowa (1909)
 Dr Dulęba Bronisław ze Lwowa (1911)
 Gruszecki Stanisław z Kołomyi (1911)
 Halski Ludwik z Krakowa (1909)
 Januszewski Antoni z Krakowa (1911)
 Jedynak Michał z Paszczyny pod Dębicą (1909)
 Dr Kania Władysław z Krakowa (1909)
 Dr Kiernik Władysław z Bochni (1911)
 Kopecka Olawia z Przeworska (1909)
 Linde Hubert z Tarnowa (1909)
 Małecki Hipolit Ludwik z Krakowa (1910)
 Mohr Antoni z Cieszyna (1910)
 Natanson Stefan z Krakowa (1910)
 Dr Opieński Jan z Żółkwi (1910)
 Ordyński Ryszard z Krakowa (1910)
 Ostrowski Witold z Krakowa (1909)
 Parczyński Józef z Krakowa (1910)
 Dr Pawlikowski Tadeusz z Krakowa (1910)
 Piątkowski Kazimierz z Jarosławia (1909)
 Dr Piepes-Poratyński Jan ze Lwowa (1911)
 Dr Próchnicki Zdzisław ze Lwowa (1910)
 Rymar Stanisław z Krakowa (1910)

---

*) Liczby w nawiasie oznaczają rok, do którego dany członek Zarządu Głównego został wybrany.

Sarna Józef z Krakowa *) (1909)
 Sikora Wincenty z Krakowa (1911)
 Sobiński Stanisław z Krakowa (1911)
 Soboń Piotr z Rostok pod Jasłem (1911)
 Srokowski Stanisław z Tarnopola (1911)
 Dr Stępowski Maryan z Krakowa **) (1911)
 Strokowa Jadwiga z Krakowa (1909)
 Dr Wasung Władysław z Krakowa (1909)
 Wąsowicz Władysław z Krakowa (1909)
 Wójcicki Czesław z Sambora (1911)

2. Rada Nadzorcza:

Armółowicz Jan z Krakowa	Dr Koy Michał z Krakowa
Dr Buzek Józef ze Lwowa	Oleksy Ludwik z Tarnopola
Dr Gertler Julian z Krakowa	Siedlecka Marya z Krakowa ***)
Dr. Wróbel Ignacy z Krakowa	

Na posiedzeniu dnia 3 października 1908 r. Zarząd Główny ukonstytuował się następująco:

Prezes: Dr. Bandrowski Ernest
 Wiceprezesi: Dr Adam Ernest
                   Natanson Stefan
 Sekretarze: Januszewski Antoni
                   Dr Próchnicki Zdzisław
                   Dr Stępowski Maryan
 Skarbnik: Parczyński Józef
 Zastępca skarbnika: Dr Pawlikowski Tadeusz
 Rachmistrz: Linde Hubert
 Zastępca rachmistrza: Sarna Józef

3. Wydział Ścisły:

Dr Bandrowski Ernest	Dr Próchnicki Zdzisław
Dr Adam Ernest	Dr Stępowski Maryan
Natanson Stefan	Parczyński Józef
Januszewski Antoni	Linde Hubert

na podstawie § 52 al. 2 statutu T. S. L.

*) Zrezygnował dnia 21 listopada 1908 r.

**) Zrezygnował dnia 27 lutego 1909 r.

***) Zrezygnował dnia 27 listopada 1908 r.

a nadto z wyboru:

Dr Kania Władysław	Sikora Wincenty
Ostrowski Witold	Strokowa Jadwiga
Dr Pawlikowski Tadeusz	Dr Wasung Władysław
Rymar Stanisław	Wąsowiec Władysław *)

4. Sekcja Organizacyjna pod ogólnem przewodnictwem prezesa T. S. L. Dra Bandrowskiego Ernesta składała się z dwóch oddziałów:

a) krakowskiego, do którego wybrani zostali:

z Krakowa: Dr Bujak Franciszek

Januszewski Antoni

Natanson Stefan

Ordyński Ryszard

Ostrowski Witold

Dr Pawlikowski Tadeusz

Rymar Stanisław

Sikora Wincenty

Dr Wasung Władysław

z Bochni: Dr Kiernik Władysław

z Cieszyna: Mohr Antoni

z Paszczyny: Jedynak Michał

z Przeworska: Kopecka Olawia

z Roztok: Soboń Piotr

z Tarnowa: Linde Hubert *)

b) lwowskiego, do którego wybrani zostali:

ze Lwowa: Dr Adam Ernest

Alexandrowiczówna Aniela

Dr Dulęba Bronisław

Dr Piepes-Poratyński Jan

Dr Próchnicki Zdzisław

z Jarosławia: Piątkowski Kazimierz

z Kołomyi: Gruszecki Stanisław

ze Sambora: Wójcicki Czesław

z Tarnopola: Srokowski Stanisław

z Żółkwi: Dr Opieński Jan

---

*) Delegatem z ramienia Rady Nadzorczej był Dr J. Gertler.

5. Komisya Prasowa:

[illegible]

6. Sekcyja Szkolna:

Alexandrowiczówna Aniela	Parczyński Józef
Dr Duleba Bronisław	Piątkowski Kazimierz
Gruszecki Stanisław	Sikora Wincenty
Mohr Antoni	Sobiński Stanisław
Ostrowski Witold	Strokowa Jadwiga
Dr Wasung Władysław *)	

7. Sekcyja Skarbowa:

Halski Ludwik	Małeckie Hipolit Ludwik
Linde Hubert	Ostrowski Witold
Parczyński Józef*)	

8. Komisya Przedsiębiorstw:

Halski Ludwik	Małeckie Hipolit Ludwik
Kopecka Olawia	Ostrowski Witold
Linde Hubert	Dr Piepes-Poratyński Jan
Sikora Wincenty *)	

9. Komisya Loteryjna:

Halski Ludwik	Ostrowski Witold
Linde Hubert	Dr Piepes-Poratynski Jan
Natanson Stefan	Sikora Wincenty *)

10. Komisya Prawnicza:

Dr Kiernik Władysław	Dr Pawlikowski Tadeusz
Ostrowski Witold	Dr Próchnicki Zdzisław
	Wójcicki Czesław *)

11. Komisya Wydawnicza:

Januszewski Antoni	Ordyński Ryszard
Natanson Stefan	Ostrowski Witold
Dr Stepowski Marian*)	

12. Komisya Kwalifikacyjna:

Czarnecki Kazimierz

Dr Kania Władysław

Januszeński Antoni

Sobiński Stanisław

Strokowa Jadwiga*)

13. Komitet Redakcyjny Przewodnika Oświatowego:

Dr Bujak Franciszek

Natanson Stefan

Dr Kania Władysław

Ordyński Ryszard

Wąsowicz Władysław*)

14. Komisya Kalendarzowa:

Linde Hubert

Sikora Wincenty

Ostrowski Witold

Dr Stępowski Maryan

Rymar Stanisław

Strokowa Jadwiga

Wąsowicz Władysław*)

15. Biuro Zarządu Głównego T. S. L.:

Dyrektor: Januszeński Antoni

Sekretarz: Nowicki Stanisław

Buchalter: Turowski Szczęśny

Likwidatorka: Wróblewska Stanisława

Kasyerka: Trzetrzezińska Izabella

Kierownik Centralnej składnicy: Rybak Stanisław

Kierowniczka Wypożyczalni: Zaleska Marya

Urzednicy manipulacyjni i pomocniczy:

Czaban Tadeusz

Polińska Zofia

Gądolewska Kamilla

Południowska Helena

Pitułko Franciszek

Wiatrówna Marya

Wyczalkowska Zofia

Kursorzy: Migdał Józef

Berezowski Maryan

16. Biuro Loteryjne:

Kierownik: Bodiński Stanisław

Manipulanci: Augustyński Władysław

Dutka Franciszek

Owiński Jan

Podoba Jan

Przybytnowski Józef

Sienkiewicz Tadeusz

D) Lista członków honorowych, założycieli i dożywotnich T. S. L.

1. Członkowie honorowi:

1. † Dr Asnyk Adam
2. Dr. Bandrowski Ernest
3. † Jerzmanowski Erazm
4. Konopnicka Marya
5. Miłkowski Zygmunt (T. T. Jeż)
6. Orzeszkowa Eliza
7. † Prószyński Konrad (K. Promyk)
8. Siedlecka Marya.

2. Członkowie założyciele:

1. † Dr Asnyk Adam (Koło I. męskie, Kraków)
2. Baczewski Leopold (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
3. Bartonec Franciszek (Zarząd Główny)
4. Bartonecowa Róża (Zarząd Główny)
5. Beringer Wandalin (Koło I. męskie, Kraków)
6. † Brzezowski Franciszek (Zarząd Główny)
7. Chronowski Eustachy (Koło I. męskie, Kraków)
8. Dr Doboszyński Adam (Zarząd Główny)
9. Dolański Ludwik (Zarząd Główny)
10. Dziewulska Antonina (Zarząd Główny)
11. Gall Rudolf (Koło Tarnopol)
12. Galicyjska Kasa Zaliczkowa (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
13. Dr Gertler Julian (Zarząd Główny)
14. Dr Głabiński Stanisław (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
15. Gmina miasta Starego Sącza (Koło, Stary Sącz)

16. † Górnisiewicz Antoni (Koło I. męskie, Kraków)
17. † Gross Piotr (Zarząd Główny)
18. Dr Hassewicz Stanisław (Zarząd Główny)
19. Hłasko Józef (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
20. Horowitz Samuel (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
21. † Jerzmanowski Erazm (Zarząd Główny)
22. Kapellner Julian (Zarząd Główny)
23. Kasa Oszczędności miasta Tarnowa (Koło, Tarnów)
24. Kasyno Urzędnicze w Sierszy (Zarząd Główny)
25. Klemensiewicz Edmund (Koło I. męskie, Kraków)
26. Kolbe Wacław (Koło I. męskie, Kraków)
27. Kondratowicz Hieronim (Zarząd Główny)
28. I. Kongres pedagogiczny we Lwowie (Zarząd Główny)
29. Kostkiewicz Kazimierz (Zarząd Główny)
30. Dr. Kostkiewicz Zygmunt (Zarząd Główny)
31. Dr Kwaśnicki August (Koło I. męskie, Kraków)
32. Dr Loewenstein Natan (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
33. Loewensteinowa Marya (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
34. Książę Lubomirski Jerzy (Koło, Rozwadów)
35. Dr Łazarski Józef (Koło I. męskie, Kraków)
36. Mańkowski Emeryk (Zarząd Główny)
37. Michałowski Ludwik (Zarząd Główny)
38. † Ks. Midowicz Teofil (Koło I. męskie, Kraków)
39. Hr. Milewski Korwin Ignacy (Zarząd Główny)
40. Dr Nitsch Kazimierz (Zarząd Główny)
41. Nowakowski Nowina Julian (Koło, Gródek Jagiell.)
42. Odrzywolska Zofia (Zarząd Główny)
43. † Odrzywolski Kazimierz (Zarząd Główny)
44. † Pasierbski Hipolit (Koło I. męskie, Kraków)
45. † Dr Paszkowski Stanisław (Koło I. męskie, Kraków)
46. Pawlikowska Helena (Zarząd Główny)
47. Dr Pawlikowski Jan Gwalbert (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
48. † Pawlikowski Mieczysław (Koło I. męskie, Kraków)
49. Pawlikowski Stanisław (Zarząd Główny)
50. Pawłowski Ignacy (Zarząd Główny)
51. Pieniążek Ignacy (Zarząd Główny)
52. Powiatowa Kasa Oszcz. w Wadowicach (Zarząd Główny)
53. Rada miasta Lwowa (Zarząd Główny)
54. Rada miasta Tarnowa (Koło, Tarnów)
55. Rada Powiatowa w Jasle (Zarząd Główny)

56. Rayski Albin (Zarząd Główny)
57. Rozwadowski Bronisław (Koło, Skałat)
58. Księżna Sapieżyna Elżbieta (Koło I. pań, Przemyśl)
59. Skirliński Jan (Koło I. męskie, Kraków)
60. Sokołowski Antoni (Zarząd Główny)
61. Spółka Wygrywających w Krakowie (Zarząd Główny)
62. Hr. Starzyński Edmund (Zarząd Główny)
63. † Stokowski Apolinary (Koło I. pań, Lwów)
64. Surwiłło Zygmunt (Zarząd Główny)
65. Surzycki Zenon (Zarząd Główny)
66. Szancer Henryk (Zarząd Główny)
67. Szczepanowska Helena (Zarząd Główny)
68. † Szczepanowski Stanisław (Zarząd Główny)
69. Śliwińska Władysława (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
70. Śliwiński Hipolit (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
71. Tarnawska Franciszka (Zarząd Główny)
72. Towarzystwo Kasynowe w Muszynie (Zarząd Główny)
73. Towarzystwo Zaliczkowe w Gorlicach (Zarząd Główny)
74. Towarzystwo Zaliczkowe i Kredytowe w Skałacie (Koło, Skałat)
75. Towarzystwo Zjednoczonych Polaków w Nowym Jorku (Zarząd Główny)
76. Dr Udziela Edmund (Zarząd Główny)
77. † Dr Wiśniewski Ludwik (Zarząd Główny)
78. Wixel Jakób (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
79. Wolska Marya (Zarząd Główny)
80. Wolski Wacław (Zarząd Główny)
81. † Woyneko-Tomkiewicz Stanisław (Koło I. męskie, Kraków)
82. Zagórski Eustachy (Koło, Skałat)
83. Zawistowski Kazimierz (Koło, Skałat)
84. † Dr Zbyszewski Wiktor (Zarząd Główny)
85. Zdanowicz Ludwik (Zarząd Główny)
86. Ziemięcki Zdzisław (Zarząd Główny)

3. Członkowie dożywotni:

1. Adlersberg Herman (Koło IV. im T. T. Jeża, Lwów)
2. Agopsowicz Kajetan (Koło, Kołomyja)
3. Altenberg Alfred (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
4. Bał Stanisław (Koło, Komarno)
5. Baliński Stanisław (Koło VI. im. J. Słowackiego, Kraków)

6. Dr Balko Aleksander (Koło I. pań, Lwów)
7. Dr Bandrowski Ernest (Koło I. męskie, Kraków)
8. Ks. Batko Szymon (Koło, Króśno)
9. Dr Battaglia Roger (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
10. Hr. Baworowski Michał (Koło, Skałat)
11. Bełtowski Juliusz (Koło I. pań, Lwów)
12. Bębnowiczówna Józefa (Koło, Przemyślany)
13. Biblioteka Słuchaczy prawa we Lwowie (Koło III. akademickie, Lwów)
14. Bar. Błażowski Maryan (Koło, Monasterzyska)
15. Bodaszewski Łukasz (Koło V. techniczne, Lwów)
16. Bohdanowiczowa Rozalia (Zarząd Główny)
17. Borońska Aleksandra (Zarząd Główny)
18. Hr. Branicka Julia (Koło, Sucha)
19. Bratnia pomoc Słuchaczy politechniki we Lwowie (Koło V. techniczne, Lwów)
20. Bromirski Kazimierz (Koło, Skałat)
21. Broniewski Alfred (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
22. Broniewski Witold (Koło IV. akademickie, Kraków)
23. Bułhan Zofia (Zarząd Główny)
24. Czarkowski-Golejewski Tadeusz (Koło, Borszczów)
25. Czytelnia Akademicka we Lwowie (Koło III. akademickie, Lwów)
26. Czytelnia w Leoben (Koło I. pań, Lwów)
27. Diehl Józef (Koło III. akademickie, Lwów)
28. Dr Doboszyński Adam (Koło I. męskie, Kraków)
29. Domański Seweryn (Koło, Borszczów)
30. Dudzińska Wilhelmina (Koło, Komarno)
31. Dudziński Edward (Koło, Komarno)
32. Dydejczyk Walery (Zarząd Główny)
33. Feldstein Herman (Koło VII. im. B. Goldmana, Lwów)
34. Ks. Ficowski Rudolf (Zarząd Główny)
35. Ks. Frydel Władysław (Koło, Komarno)
36. Gałęzowska Anna (Zarząd Główny)
37. Gawroński-Rawita Franciszek (Koło, Janów)
38. Glosser-Kałuski Andrzej (Koło, Mszana Dolna)
39. Gmina Brzeszcze (Koło, Brzeszcze)
40. Gmina miasta Tarnowa (Zarząd Główny)
41. Gostyńska Anna (Koło I. pań, Lwów)
42. Górnisiewiczowa Wanda (Zarząd Główny)
43. Dr Górski Antoni (Koło, Bochnia)

44. Gromnicki Stanisław (Koło, Borszczów)
45. Haller Karol (Koło, Monastêrzyska)
46. Hallenburg-Haller August (Zarząd Główny)
47. Dr Horowitz Marcin (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
48. Jaruzelska Iza (Zarząd Główny)
49. Jawornicka Anna (Zarząd Główny)
50. Jawornicki Józef (Koło I. męskie, Kraków)
51. Dr Kader Bronisław (Zarząd Główny)
52. Hr. Kalinowski-Jabłonowski Marcin (Zarząd Główny)
53. Kanarek Bracia (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
54. Dr Kasperek Jan (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
55. Kasyno narodowe we Lwowie (Zarząd Główny)
56. Kirchmayer Zygmunt (Koło I. męskie, Kraków)
57. Kluger Bolesław (Koło V. im. Asnyka, Kraków)
58. Kłębkowski Kazimierz (Koło, Wadowice)
59. Dr Knapczyk Ludwik (Koło, Bogumin)
60. Dr Koschenber-Łyskowski Ignacy (Koło III. akademickie, Lwów)
61. Dr Kosiński Adam (Koło I. pań, Lwów)
62. Kosiński Leopold (Koło, Kołomyja)
63. Dr Koy Michał (Zarząd Główny)
64. Hr. Koziembrodzki Bolesta Antoni (Koło, Grzymałów)
65. Kółko Rolników Uczniów Uniw. Jagiell. (Koło IV. akademickie, Kraków),
66. Kurpisz Kazimierz (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
67. Lenicki Józef (Zarząd Główny)
68. Lewicki Bolesław (Zarząd Główny)
69. Dr Lilien Adolf (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
70. Dr Lilien Edward (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
71. Lilien Ernest Leon (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
72. Dr Liptay Maksymilian (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
73. Łakociński Waleryan (Koło, Janów)
74. Łokietek Józef (Koło I. męskie, Kraków)
75. Łoziński Oskar (Koło, Krosno)
76. Łukasiewicz Stanisław (Zarząd Główny)
77. Łukaszewski Adam (Zarząd Główny)
78. Łysakowski Ignacy (Koło III. akademickie, Lwów)
79. Mareszowa Karolina (Zarząd Główny)
80. Dr Mayer Aleksander (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
81. Michałowski Józef (Koło V. im. Ad. Asnyka, Kraków)
82. Mochnecki Zygmunt (Koło, Tarnopol)
83. Dr Morawski Bronisław (Koło, Mszana Dolna)

84. Moszyńska Jadwiga (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
85. Mościcki Tomasz (Koło, Mszana Dolna)
86. Dr Natanson Antoni (Zarząd Główny)
87. Natanson Filip (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
88. Natanson Józef (Zarząd Główny)
89. Natanson Stefan (Koło V. im. Ad. Asnyka, Kraków)
90. Natansonowa Jadwiga (Zarząd Główny)
91. Neuman Józef (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
92. Obertyński Emil (Koło, Żółkiew)
93. Obmiński Floryan (Koło, Stary Sącz)
94. Ochenkowska Helena (Zarząd Główny)
95. Oddział Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego w Gródku Jagiellońskim (Koło, Gródek Jagiell.)
96. Orsetti Marya (Zarząd Główny)
97. Ostafin Zygmunt (Koło V. techniczne, Lwów)
98. Osuchowski Antoni (Zarząd Główny)
99. Pagacz Seweryn (Zarząd Główny)
100. Passakas Kajetan (Zarząd Główny)
101. Pawłowski Tytus (Zarząd Główny)
102. Peroś Jan (Koło I. męskie, Kraków)
103. Podgórska Marya (Koło im. T. Kościuszki, Szczakowa)
104. Podgórski Zygmunt (Koło im. T. Kościuszki, Szczakowa)
105. Dr Podleński Celestyn (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
106. Polański Władysław (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
107. Rada gminna miasta Andrychowa (Koło, Andrychów)
108. Rada powiatowa w Gródku Jagiellońskim (Koło, Gródek Jagiell.)
109. Rada powiatowa w Nowym Targu (Koło, Nowy Targ)
110. Księżę Radziwiłł Franciszek (Koło, Stary Sambor)
111. Rauch Edmund (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
112. Hr. Rey Mieczysław (Zarząd Główny)
113. Riunione Adriatica di Sicurtà, agencja we Lwowie (Zarząd Główny)
114. Dr Roński Emil (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
115. Rothert Aleksander (Zarząd Główny)
116. Dr Rothert Władysław (Zarząd Główny)
117. Rozwadowska Zofia (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
118. Rozwadowski Bronisław (Koło, Skałat)
119. Dr Rozwadowski Jan (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
120. Rozwadowski Wincenty (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
121. Dr Rucker Jan (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
122. Ruebenbauer Adam (Koło, Bochnia)

123. Russmann Ignacy (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
124. Dr Rząd Antoni (Koło VI. im. J. Słowackiego, Kraków)
125. Scorighino Feliks (Koło, Kałusz)
126. Sieczka Józef (Zarząd Główny)
127. * * * Henryk (Zarząd Główny)
128. Silber Mojżesz (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
129. Skrzyński Adam (Zarząd Główny)
130. Sokołowski Antoni (Zarząd Główny)
131. Dr Sokołowski August (Koło I. męskie, Kraków)
132. Stachiewicz Piotr (Koło V. im. Ad. Asnyka, Kraków)
133. Hr. Stadnicki Adam (Koło, Nowy Sącz)
134. Stowarzyszenie Oszczędności i pożyczek w Andrychowcie (Koło, Andrychów)
135. Stowarzyszenie Pożyczkowe i oszczędności »Praca« w Jordanowie (Zarząd Główny)
136. Strisower Juliusz (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
137. Strusiowa Marya (Zarząd Główny)
138. Struś Jan (Koło, Tarnopol)
139. Sypowski Franciszek (Koło, Andrychów)
140. Dr Szachowski Ignacy (Koło III. akademickie, Lwów)
141. Szajkiewicz Stefan (Zarząd Główny)
142. Szkowron Albert (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
143. Śliwiński Hipolit (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
144. Świerczewski Erazm (Zarząd Główny)
145. Hr. Tarnowski Zdzisław (Zarząd Główny)
146. Tepa Włodzimierz (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
147. Terenkoczy Władysław (Zarząd Główny)
148. Towarzystwo Czytelni w Zagórzu (Zarząd Główny)
149. Towarzystwo Zaliczkowe w Dąbrowie (Zarząd Główny)
150. Towarzystwo Zaliczkowe w Skałacie (Koło, Skałat)
151. Towarzystwo Zaliczkowe w Starym Sączu (Koło, Stary Sącz)
152. Udrycki Kozma (Koło, Mosty Wielkie)
153. Udziela Seweryn (Zarząd Główny)
154. Dr Wasser Ozyasz (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
155. Dr Wasung Michał (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
156. Weissman-Zawidowski Aleksander (Koło, Janów)
157. Weydlichowa Helena (Koło I. pań, Lwów)
158. Dr Wicherkiewicz Bolesław (Koło V. im. Ad. Asnyka, Kraków)
159. Wichertowa Anna (Zarząd Główny)
160. Wisłocki Józef (Zarząd Główny)

161. Wiśniewska Jadwiga (Koło I. pań, Lwów)
162. Witosławska Filipina (Koło, Borszczów)
163. Wybranowski Stanisław (Koło, Przemyślany)
164. Dr Vorzimmer Jakób (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
165. Zagórski Eustachy (Koło, Skałat)
166. Hr. Zamoyski Władysław (Zarząd Główny)
167. Zieliński Mieczysław (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)

Z grona członków T. S. L. zmarli między innymi:

BRZEWOWSKI FRANCISZEK.
DROZDOWSKI STANISŁAW.
DZIERŻANOWSKA MARYA.
GNIEWOSZ WŁODZIMIERZ.
JERZMANOWSKI ERAZM.
PIETRZYCKI EDWARD.
PROSZYŃSKI KONRAD.
KS. PRZYBOROWSKI KAROL.
SŁUŻEWSKI STANISŁAW.
DR. ŻULIŃSKI JÓZEF.

Cześć Ich pamięci!

E) Część tabelaryczna

Sprawozdania T. S. L. za rok 1908.

1. Obraz działalności Kół T. S. L. z końcem 1908 roku.

L. p.	Koło	Członków	Szkół utrzymywanych przez Koło	Szkół pod opieką Koła	Kursów nauki początkowej	Ochroniek	Burs	Domów ludow.	Czytelni	Bibliotek ruchomych	Odczytów i pogadanek	Obchodów nar. festynów, wieczorków	Obrót kasowy				Uwaga
													Docho-		Wy-		
													dy*)	h	datki	h	
1	Andrychów	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	349	06	348	36	rozw. 9/11 1908 <

*) Wraz z saldem z 1 stycznia 1908.

L. p.	Koło	Członków	Szkół utrzymywanych przez Koło	Szkół pod opieką Kola	Kursów nauki początkowej	Ochotnik	Burs	Domów ludow.	Czytelni	Bibliotek ruchomych	Odczytów i pogadanek	Obchodów nar. festynów, wieczorków	Obrót kasowy				Uwaga	
													Do-chody		Wy-datki			
													K	h	K	h		
28	Chodorów	63	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Chrzanów	121	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	789	29	728	89	—	—
30	Cieszanów	67	—	—	—	—	—	—	5	—	4	1	336	92	295	96	—	—
31	Cieszyn	20	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Ciężkowice	34	—	—	—	—	—	—	1	1	9	2	186	69	141	69	—	—
33	Czarny Dunajec	56	—	—	1	—	—	—	2	—	3	5	367	89	259	08	—	—
34	Czchów	39	—	—	—	—	—	—	1	1	23	1	108	45	70	21	—	—
35	Czernichów	47	—	—	—	—	—	—	3	—	23	3	2070	18	2070	18	—	—
36	Czerniowce	162	—	—	6	—	—	—	30	1	39	27	1218	53	1199	58	—	—
37	Czortków I.	87	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Czortków II.	95	—	—	3	—	—	—	11	—	27	7	1351	56	807	17	—	—
39	Darkow	36	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Dąbrowa	69	—	—	—	—	—	—	7	—	10	1	767	87	763	12	—	—
41	Dębica	136	—	—	3	—	—	—	9	—	12	5	1216	48	1206	09	—	—
42	Dębowiec	50	—	—	—	—	—	—	1	—	3	1	158	81	112	33	—	—
43	Dobczyce	41	—	—	1	—	—	—	1	—	2	3	442	42	378	34	—	—
44	Dobra	24	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
45	Dobromil	118	—	2	—	—	—	—	10	—	12	25	7063	08	6634	39	—	—
46	Dolina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Dornbach	14	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Drohobycz	223	—	—	1	—	1	—	9	—	27	9	8712	88	4805	01	—	—
49	Dublany	107	—	—	—	1	—	—	7	—	60	8	1019	62	1000	33	—	—
50	Dukla	42	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	453	58	242	27	—	—
51	Dynów	26	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Dziedzice	32	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
53	Dzików	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54	Frysztak	35	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	362	86	309	83	—	—
55	Gliniany	96	—	—	—	—	—	1	8	—	41	9	2962	69	2952	57	—	—
56	Głuchów	30	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Gorlice	76	2	—	—	—	—	—	12	—	15	3	1823	02	1425	46	—	—
58	Gręboszów	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Grodzisko	10	—	—	—	1	—	—	3	—	10	3	147	34	146	16	—	—
60	Gródek Jagiell.	103	—	1	2	—	—	—	7	—	45	4	729	43	556	08	—	—
61	Grybów	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
62	Grzymałów	68	—	—	1	—	—	—	12	—	—	3	541	67	263	97	—	—
63	Hałcnów	98	—	—	—	—	—	—	2	—	10	6	500	78	358	91	—	—
64	Horodenka	107	—	—	—	—	1	—	12	—	48	2	693	10	350	69	—	—
65	Horożanka	22	1	—	—	—	—	—	1	—	—	2	438	63	438	63	—	—
66	Husiatyn	70	—	—	—	—	—	—	16	—	38	3	1160	50	969	35	—	—
67	Istebna	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
68	Janów a/L	82	—	1	1	—	—	—	5	—	13	1	998	08	976	09	—	—
69	Jarosław	315	—	—	7	—	1	—	46	—	107	27	9416	43	8211	43	—	—
70	Jaśło	159	—	—	4	—	—	—	37	—	183	58	2738	65	2441	42	—	—
71	Jaworów	104	—	1	—	—	—	—	8	—	17	4	1179	30	484	49	—	—
72	Jaworzno	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	27	50	—	—	—	—
73	Jordanów	56	—	—	1	—	—	—	7	1	1	2	675	39	428	38	—	—
74	Kalwarya	37	—	—	—	—	—	—	1	—	27	—	242	75	199	04	—	—
75	Kałuż	121	—	7	1	—	1	—	8	—	21	4	1297	38	1224	49	—	—
76	Kamionka Str.	73	—	1	—	—	1	—	10	—	15	1	1020	88	624	98	—	—
77	Karwina I.	49	—	—	—	—	—	—	1	—	1	6	406	63	303	94	—	—

L. p.	Koło	Członków	Szkół utrzymywanych przez Koło	Szkół pod opieką Koła	Kursów nauki początkowej	Ochronek	Burs	Domów ludow.	Czytelnie	Bibliotek ruchomych	Odczytów i pogadanek	Obchodów nar., festynów, wieczorków	Obrót kasowy				Uwaga
													Do-		Wy-		
													K	h	K	h	
78	Karwina II.	30	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	215	03	202	79	i 3 kurs. uzup.
79	Kęty	53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	
80	Kolbuszowa	57	—	—	—	—	—	—	1	—	2	2	950	99	903	95	
81	Kołomyja	595	8	4	2	2	—	—	27	—	60	3	17947	08	17931	06	
82	Komarno	83	—	3	—	1	1	—	10	—	7	3	945	88	938	93	
83	Kończyce Małe	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
84	Kopczyńce	67	—	—	1	—	—	—	15	—	76	2	845	62	583	16	
85	Kossów	68	—	—	—	—	—	—	1	—	4	1	1153	42	172	—	
86	Kozłów	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
87	Kozowa	74	—	—	—	—	—	—	4	—	6	6	326	68	320	47	
88	Krakowiec	43	—	—	—	—	—	—	3	—	—	4	339	72	308	11	
89	Kraków I. męskie	635	—	—	2	—	—	—	6	—	—	—	13046	57	9630	19	
90	» II. pań	263	—	—	—	1	—	—	6	—	—	4	6868	28	4334	24	
91	» III.	57	—	—	—	—	—	—	9	—	42	5	4035	65	3740	65	
92	» IV. akadem.	828	—	—	2	2	—	—	48	—	123	33	3372	39	2768	24	
93	» V. im. Asn.	193	—	—	—	—	—	—	5	—	49	5	1321	20	1092	12	
94	» VI. » Słow.	173	—	—	1	1	—	—	14	2	75	14	7788	90	7677	29	
95	» VII. » Kośc.	235	—	—	1	—	—	—	26	—	128	5	845	28	1120	—	
96	Krasne	32	—	—	—	—	—	—	2	—	10	6	119	85	119	85	
97	Krosno	168	—	1	—	1	—	—	6	—	18	2	1379	33	981	57	
98	Krościenko n/D.	99	—	—	—	—	—	—	1	—	3	2	1558	13	1518	18	
99	Krzeszowice	41	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	489	21	141	47	
100	Kurowice	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
101	Kutkorz	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
102	Leszczyny	32	—	—	—	—	—	—	1	—	2	12	1613	63	1353	07	
103	Leżajsk	67	—	—	—	—	—	—	1	—	2	3	486	38	413	69	
104	Limanowa	31	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	484	58	438	36	
105	Lipnik	51	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
106	Lisko	60	—	—	—	—	—	—	5	—	1	4	867	48	251	23	
107	Lubaczów	57	—	—	1	—	—	—	7	—	15	2	—	—	—	—	
108	Lwów I. pań	419	1	2	—	—	—	—	14	—	72	20	22379	29	5038	89	
109	» II. im. Asn.	88	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	
110	» III. akadem.	604	—	—	—	—	—	—	39	—	221	43	2714	42	2320	70	
111	» IV. im. Jeża	655	—	—	13	—	—	—	17	—	51	8	21233	82	11185	35	
112	» V. techn.	226	—	—	—	—	—	—	28	1	77	18	—	—	—	—	
113	» VI. im. Kośc.	280	2	—	—	—	—	—	29	—	71	19	1569	16	1496	30	
114	» VII. » Goldm.	405	—	—	1	—	—	—	15	3	122	46	3965	50	3965	50	
115	» VIII. » Słow.	208	—	—	—	—	—	—	5	—	126	19	1245	93	1245	93	
116	» IX.	125	—	—	—	—	—	—	2	—	15	4	977	90	667	71	
117	Łanczyn	20	1	1	—	—	—	—	1	—	7	3	625	15	525	21	
118	Łańcut	69	—	—	—	—	—	—	3	—	36	—	467	19	384	21	
119	Łąki a/C.	33	—	—	—	—	—	—	1	—	6	6	516	50	435	73	
120	Łomna a/J.	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
121	Łopatyn	115	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	
122	Maków	28	—	—	1	—	—	—	1	—	—	2	306	—	277	31	
123	Marklowice	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
124	Maryańskie Góry	26	—	—	—	—	—	—	1	—	8	2	44	70	7	—	
125	Mielec	113	—	—	3	—	—	—	5	—	8	6	913	01	912	44	
126	Mielnica	46	—	—	—	—	—	—	7	—	13	4	165	23	165	23	
127	Mikołajów a/D.	45	—	—	—	—	—	—	1	—	6	—	132	18	131	70	

L. p.	Koło	Członków	Szkół utrzymywanych przez Koło	Szkół pod opieką Koła	Kursów nauki początkowej	Ochronek	Burs	Domów ludow.	Czytelni	Bibliotek ruchomych	Odczytów i pogadanek	Obchodów nar., festynów, wieczorków	Obrót kasowy				Uwaga
													Do-chody		Wy-datki		
													K	h	K	h	
128	Mikulińce	40	—	—	—	—	—	—	6	—	17	1	257	29	188	85	
129	Mikuszowice śląskie	26	—	—	—	—	—	—	1	—	3	2	86	85	86	85	
130	Miljów	29	—	—	1	—	—	—	1	—	3	2	—	—	—	—	
131	Milówka	38	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	379	96	331	62	
132	Monasterzyska . . .	72	—	—	1	—	—	—	7	1	9	2	1356	93	1092	97	
133	Morawska Ostrawa .	76	—	—	—	—	—	—	1	—	10	12	9275	92	9073	14	
134	Mosty Wielkie . . .	54	—	—	—	—	—	—	7	—	3	1	385	53	364	24	
135	Mościska	96	—	—	—	—	—	—	6	—	8	—	469	15	296	12	
136	Mszana Dolna . . .	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
137	Muszyna	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
138	Myślenice	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
139	Nadwórna	100	2	—	—	—	—	—	4	—	14	3	1802	30	1753	23	
140	Nieciecza	40	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
141	Niemirów	37	—	—	—	—	—	—	1	—	4	4	561	45	494	17	
142	Niepołomice . . .	48	—	—	1	—	—	—	—	—	4	2	339	31	283	42	
143	Nisko	38	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	483	90	480	27	
144	Niżankowice	39	—	—	—	—	—	—	1	—	76	2	84	67	65	43	
145	Nowy Sącz	414	—	6	6	—	—	—	28	—	67	4	8019	13	7992	60	
146	Nowy Targ	101	—	—	2	—	—	—	8	—	7	1	969	59	750	97	
147	Obertyn	47	—	—	—	—	—	—	6	1	26	5	354	20	207	99	
148	Olbrachcice	24	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
149	Olesko	108	—	—	—	—	—	1	9	—	50	24	1106	98	827	40	
150	Olesza	64	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	304	22	304	22	
151	Oleszyce	66	—	—	—	—	—	—	1	—	36	3	587	64	135	03	
152	Oświęcim	60	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	143	20	143	20	
153	Ottynia	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
154	Peczeniżyn	30	—	—	—	1	—	—	1	—	4	5	2382	97	2333	07	
155	Pilzno	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
156	Piotrowice	14	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
157	Podgórze	66	—	—	—	1	—	—	1	—	6	—	416	45	124	03	
158	Podhajce	70	—	—	—	—	—	1*	35	—	62	—	1453	91	1128	16	
159	Podkamień	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
160	Podwoleczyska . . .	75	1	—	—	—	—	—	14	—	14	3	781	16	717	22	
161	Polska Lutynia . . .	39	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
162	» Ostrawa	67	—	—	1	—	—	—	2	—	9	8	534	46	510	08	
163	Pomorząny	30	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	
164	Posada Chyrowska .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
165	Potok	53	—	—	—	—	—	—	2	—	12	14	86	—	80	22	
166	» Złoty	38	1	—	—	—	—	—	4	—	14	1	151	—	150	06	
167	Przemyśl I. pań . . .	316	5	—	2	—	—	—	20	—	96	37	3810	02	3694	51	
168	» II. im. Sienk. . . .	212	—	—	—	—	—	—	8	—	2	—	—	—	—	—	
169	Przemyślany ** . . .	133	—	—	2	—	—	—	18	—	5	12	5345	09	5266	65	
170	Przeworsk	144	—	—	4	—	—	—	12	—	31	2	3875	20	3458	19	
171	Przywóz	41	—	—	—	—	—	—	1	—	3	7	466	24	442	45	
172	Puńców	22	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
173	Radłów	24	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
174	Radomyśl Wielki . .	29	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	158	16	109	05	

* w Zawałowie. ** Utrzymuje 4 kursa nauki początk. wspólnie z Kołem im. Jeża, Lwów.

L. p.	Koło	Członków	Szkoła utrzymywana n. ch. przez Koło	Szkoła pod opieką Koła	Kursów nauki po- czątkowej	Ochronek	Burs	Domów ludow.	Czytelnia	Bibliotek ruchomych	Odczytów i pogadanek	Obchodów nar., festynów, wieczorków	Obrót kasowy				Uwaga
													Docho- chody		Wy- datki		
													K	h	K	h	
175	Radymno	48	—	—	—	—	—	—	3	—	10	2	232	20	101	64	3 Kółka śpiew. 1 dram.
176	Radziechów	40	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	289	68	260	51	
177	Rakszawa	50	—	—	—	—	—	—	3	—	6	8	—	—	—	—	
178	Rawa Ruska	116	—	3	3	—	—	—	5	—	4	4	547	24	529	28	
179	Rohatyn	68	—	—	—	—	—	—	18	—	9	—	490	25	344	06	
180	Ropczyce	113	—	—	2	—	—	—	4	—	9	2	1642	10	1607	79	
181	Rozwadows n/S.	135	—	—	—	—	—	—	4	—	6	3	2421	11	2419	10	
182	Rożniatów	96	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	420	77	416	43	
183	Rudki	82	—	—	5	—	1	—	11	—	11	3	1839	53	1811	26	
184	Rzeszów	223	—	—	3	—	—	—	21	—	96	4	3321	27	3321	27	
185	Sambor	297	1	1	1	—	1	—	29	—	129	9	6345	11	6277	97	3 Kółka śpiew. 1 dram.
186	Sanok	170	1	—	1	—	—	—	23	—	24	12	5781	46	5212	—	
187	Sądowa Wisznia	50	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	213	87	55	79	
188	Schodnica	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
189	Sianki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
190	Sieniawa	105	—	2	—	—	—	—	12	—	64	4	1223	85	809	67	
191	Siersza	78	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	167	42	146	67	
192	Skałat	146	—	—	1	—	—	—	21	—	23	26	1669	35	1624	60	
193	Skole	88	—	—	—	—	—	—	2	—	12	7	407	38	386	74	
194	Sokal	133	—	—	1	—	1	—	22	—	54	2	1928	97	1644	35	
195	Sokolniki	30	—	—	—	—	—	—	1	—	17	1	40	78	38	91	1 uczelnia
196	Sołotwina	76	—	—	—	—	—	—	1	—	3	5	1055	55	932	54	
197	Stanisławów I.	439	—	6	2	—	—	24	95	7	—	—	5709	88	4873	36	
198	» II.	260	4	3	—	2	—	—	8	—	11	6	5512	51	5049	06	
199	» III.	115	2	—	1	—	—	1	10	—	—	2	2858	61	2634	40	
200	Stara Sól	69	—	—	—	—	—	—	1	—	31	4	278	17	188	80	
201	Starunia	20	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
202	Stary Sambor	91	—	—	1	—	—	—	1	—	7	6	1156	22	608	11	
203	» Sącz	45	—	—	—	—	—	—	1	—	9	3	258	52	258	52	
204	Stonawa	42	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	66	76	24	04	
205	Stryj	348	—	2	2	1	1	—	12	—	24	6	3942	77	3887	19	1 szkoła handl. kurs przyg. d. szk. średn.
206	Strzyżów	77	—	—	1	—	—	—	3	—	8	—	983	42	496	99	
207	Sucha	48	—	—	—	—	—	—	3	—	20	4	388	27	298	04	
208	» Górna	101	—	—	—	—	—	—	1	—	2	3	468	64	311	97	
209	Suchodół	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
210	Suczawa	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
211	Szczakowa	23	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	502	13	218	12	
212	Szczucin	52	—	—	—	—	—	—	3	—	2	2	515	64	455	70	
213	Szczurowa	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
214	Szonychel	9	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	45	35	42	86	
215	Śniatyn	120	—	2	1	—	1	—	5	—	8	12	7556	39	7267	07	1 uczelnia
216	Tarnobrzeg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
217	Tarnopol	820	—	—	18	—	—	1	113	—	599	—	167891	58	162931	30	
218	Tarnów	410	—	—	1	—	—	—	36	—	46	4	10725	71	9745	56	
219	Tłumacz	37	1*	—	5	—	—	—	8	—	60	7	—	—	—	—	
220	Tłuste	36	—	—	—	—	—	—	8	—	33	5	851	72	774	34	
221	Toporów	33	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	260	23	135	93	

* Szkoła w Odajach odstąpiona Kołu w Tłumaczu przez Koło w Tyśmienicy.

L. p.	Koło	Członków										Obrót kasowy				Uwaga	
		Członków	Szkół utrzymywanych przez Koło	Szkół pod opieką Koła	Kursów nauki początkowej	Ochronek	Burs	Domów ludow.	Czytelnia	Bibliotek ruchomych	Odczytów i pogadanek	Obchodów nar. festynów, wieczorków	Do-chody		Wy-datki		
													K	h	K		h
222	Trembowla	74	1	—	1	—	—	43	—	26	—	1143	98	1022	13	rozwiązane 21/XI 1908.	
223	Tuchów	78	—	—	—	—	—	4	—	—	2	372	11	348	11		
224	Turka a/Str.	174	1	—	1	—	—	4	—	2	2	688	29	688	29		
225	Tymbark	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
226	Tysmienica	67	1*	—	2	—	—	6	—	6	8	561	91	409	37		
227	Ustrzyki Dolne	123	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—		
228	Wadowice	112	—	—	2	—	—	3	—	—	1	1559	30	1407	91		
229	Wełdzisz	20	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—		
230	Wiedeń	230	—	—	4	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—		
231	Wieliczka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
232	Winniki	49	—	—	—	—	—	1	—	—	1	584	90	275	36	kurs uzupełn.	
233	Wiśniowczyk	94	—	—	—	—	—	1	—	—	1	228	98	192	33		
234	Witkowice	66	—	—	1	—	—	1	—	15	8	1007	41	871	25		
235	Wojnicz	60	—	—	—	—	—	2	—	9	6	429	93	263	83		
236	Wojniłów	114	—	—	—	—	1	1	—	1	4	486	66	312	83		
237	Wolanka	139	—	1	—	—	—	1	—	—	1	2535	16	2424	01		
238	Zabłotów	65	1	1	—	—	—	3	—	5	3	941	85	762	06		
239	Zaborów	62	—	—	—	—	—	1	—	4	2	353	64	311	55		
240	Zagórz	104	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—		
241	Zakliczyn	30	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—		
242	Zakopane	98	—	—	—	—	—	6	—	8	1	1896	48	1130	50	kurs uzupełn.	
243	Zalasowe	20	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—		
244	Zaleszczyki	162	—	—	1	—	—	20	—	30	8	—	—	—	—		
245	Założce	42	—	—	—	—	—	5	—	55	6	507	08	267	82		
246	Zator	54	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2200	59	2120	—		
247	Zawada	14	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—		
248	Zbaraż	100	—	—	—	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—		
249	Zborów	46	—	—	1	—	—	8	—	14	2	767	30	683	20		
250	Zebrzydowice	30	—	—	—	—	—	1	—	—	5	441	81	400	38		
251	Złoczów	169	3	—	2	—	—	31	—	53	5	2391	31	2343	86		
252	Żabie	51	—	—	—	—	—	1	—	—	2	292	37	147	57		
253	Żabno	51	—	—	—	—	—	1	—	2	—	189	07	84	33		
254	Zmigród	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
255	Zółkiew	292	—	—	—	—	1	18	—	50	3	5395	33	5179	65		
256	Zurawno	80	—	—	—	—	—	3	—	20	3	852	—	852	—		
257	Łydziszów	98	—	—	—	—	—	4	—	24	12	1234	38	655	28		
258	Zywiec	243	—	3	—	—	—	11	—	29	4	—	—	—	—		
	Zarząd Główny	488	5	—	3	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2 kursa przem. handl. 1 Gimn. 2 Semin. naucz.	
	Związek Okr. Lwow.	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—		

*) Szkoła w Odajach odstąpiona Kołu w Tłumaczu przez Koło w Tysmienicy.

Zestawienie ogólne.

Kraj	Kół	Członków	Gimnazjum realne	Seminarjum nauczycielskie	Szkół utrzymywanych przez T. S. L.	Szkół pod opieką T. S. L.	Kursów nauki początkowej	Kursów uzupeł. i handlowo-przem.	Ochronek	Burs	Domów ludowych	Czyteln. i wypożyczalni	Bibliotek ruchomych	Odczytów i pogadanek	Obchodów narodowych, festynów itp.	Uwaga
Galicja	227	23872	1	2	42	54	148	17	17	16	7	1638	12	4871	989	
Śląsk	23	732	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	24	33	
Morawy	3	209	—	—	2	—	3	1	—	—	—	4	—	36	29	
Bukowina	3	211	—	—	—	—	6	—	1	—	—	32	1	42	29	
Kraje Niemieckie .	1	230	—	—	—	—	4	—	—	—	—	3	—	—	—	
Razem	258	25974	1	2	44	54	161	18	18	16	7	1702	13	4973	1080	

2. Wykaz Szkół T. S. L.

a) Gimnazjum realne T. S. L. w Białej.

Czynne od roku	Półroczne	Klas czynnych	Ilość profesorów	Ilość studentów	
				zapisanych	klasyfikowanych
1908	¹ 1908/9	1	4	41	38

b) Seminarja nauczycielskie T. S. L.

L. p.	Nazwa Seminarjum	Czynne od roku	Półroczne	Klas czynnych	Ilość profeso- rów	Ilość zapisanych		Ilość klasyfikowanych	
						chłopców	dziewcząt	chłopców	dziewcząt
1	Seminarjum nauczycielskie żeńskie im. Fr. Preisendanza w Krakowie.	1898	¹ 1908/9	4	23	—	201	—	200
2	Seminarjum nauczycielskie męskie w Białej	1908	¹ 1908/9	¹ i kurs wstępny	9	38 17	—	37 17	—

c) Biała, Leszczyny, Hałcnów, Ostrawa Morawska, Przywóz.

L. p.	Szkoła i jej nazwa	Czynna od roku	Rodzaj szkoły	Półrocza	Oddziałów czynnych	Ilość nauczycieli	Ilość zapisanych		Ilość klasyfikowanych		Razem
							chłopców	dziewcząt	chłopców	dziewcząt	
1	Biała im. Tadeusza Kościuszki 4-kl. pospolita, połączona z 3-kl. wydziałową	1898	4-kl.	II. 1907/8	8	8	271	168	237	147	384
			pospolita	I. 1908/9	8	8	293	181	275	171	446
			3-kl. wydział.	II. 1907/8 I. 1908/9	5 4	5 5	91 93	34 34	79 92	33 32	112 124
2	Leszczyny im. Stanisława Konarskiego	1901	4-kl.	II. 1907/8	4	4	99	82	87	74	161
			pospolita	I. 1908/9	4	3	98	96	90	89	179
3	Hałcnów im. Ks. Kazim. Żulińskiego	1907	4-kl.	II. 1907/8	1	1	31	30	29	29	58
			pospolita	I. 1908/9	2	1	51	50	50	47	97
4	Morawska-Ostrawa im. Maryi Konopnickiej	1902	6-kl. lu- dowa								
			z 5-letnim kursem i wydział. od 15/IX 1908	II. 1907/8 I. 1908/9	7 7	7 8	154 203	130 174	124 183	104 157	228 340
5	Przywóz	1908	1-kl.								
			pospolita	I. 1908/9	1	1	26	24	26	21	47

d) Szkoły T. S. L. pomniejsze.

L. p.	Szkoła, jej nazwa i rodzaj	Powiat (ostatnia poczta)	Nadzór i opieka	Czynna od roku	Ilość naucz.	Ilość uczęszczających		Razem
						chłop.	dziew.	
1	Bednarów im T. Kościuszki	Stanisławów (p. Bednarów)	Koło I. i II. Stanisławów	1907	1	—	—	55
2	Berezów Niżny im. A. Mickiewicza 1-klasowa	Peczeniżyn (p. Jabłonów)	Koło Kołomyja	1907	1	23	29	52
3	Bereźnica Szlachecka 1-klasowa	Kałuż (p. Nowica)	Koło Kałuż	1906	1	17	24	41
4	Bonów	Jaworów (p. Jaworów)	Koło Jaworów	1908	1	37	23	60
5	Brykuła Stara 1-klasowa	Trembowła (p. Chmielówka)	Koło Trembowła	1906	1	40	16	56
6	Brzezina ad Bełzec 1-klasowa	Rawa Ruska (p. Bełzec)	Koło Rawa Ruska	1906	1	18	16	34
7	Bykowce 1-klasowa	Sanok (p. Załuż)	Koło Sanok	1907	2	25	24	49
8	Ceniawa im. J. Słowackiego 1-klasowa	Kołomyja (p. Kołomyja)	Koło Kołomyja	1908	1	24	16	40
9	Czereszenki 1-klasowa		Koło Kałuż	1908	1	27	23	50
10	Czerniów Nowy 1-klasowa	Rohatyn (p. Bukaczowce)	Koło I pań Lwów	1903	1	78	52	130
11	Delejów, im. A. Asnyka 1-klasowa	Stanisławów (p. Wodniki)	Związ. Okręg. Stanisławów	1898	2	50	58	108
12	Dębina ad Tomaszowce im. Kr. Jana III. 1-klasowa	Kałuż (p. Wojniłów)	Koło Kałuż	1898	2	73	53	126
13	Dołha Wojniłowska im. T. Kościuszki 1-klasowa	Kałuż (p. Niegowce)	Koło Kałuż	1895	1	35	41	76
14	Drohomirezany	Stanisławów (p. Łysiec)	Koło I. i II. Stanisławów	1908	1	20	25	45
15	Dryszczów 1-klasowa	Podhajce (p. Horożanka)	Koło Horożanka	1902	1	40	40	80
16	Garby ad Kamionki w. im. Hetm. Żółkiewskiego 1-klasowa	Kołomyja (Turka ad Kołomyja)	Koło Kołomyja	1905	1	34	22	56
17	Głęboka ad Hołosków im. H. Sienkiewicza 1-klasowa	Tłumacz (p. Ottynia)	Koło III. Stanisławów	1904	1	44	51	95

L. p.	Szkoła, jej nazwa i rodzaj	Powiat (ostatnia po- czta)	Nadzór i opieka	Czynna od roku	Ilość naucz.	Ilość uczęszcza- jących		Razem
						chłop.	dzień.	
18	Grabownica Sozańska im. Kaz. Wielkiego 1-klasowa	Dobromil (p. Nowemia sto)	Koło Dobromil	1905	1	15	22	37
19	Grochowce 1-klasowa	Przemysł (Pikulice)	Koło I pań Przemysł	1905	1	29	31	60
20	Hołosków im F. Karpińskiego 1-klasowa	Tłumacz (p. Ottynia)	Koło II pań Stanisławów	1897	1	50	53	103
21	Homrzyńska	Nowy Sącz (p. Nawojowa)	Koło Nowy Sącz	1908	1	38	37	75
22	Hostów im. B. Głowackiego 1-klasowa	Tłumacz (p. Ottynia)	Koło Kołomyja	1908	1	7	6	13
23	Huta Polańska im. M. Konopnickiej 1-klasowa	Krosno (p. Krempna)	Koło Krosno	1904	1	27	27	54
24	Huta Werchobuska	Złoczów (p. Sassów)	Koło Złoczów	1906	1	—	—	31
25	Jamelna 1-klasowa	Gródek Jag. (p. Janów a. Lwów)	Koło Janów	1905	1	52	45	97
26	Janczowa	Nowy Sącz (p. Siedlce)	Koło Nowy Sącz	1908	1	36	42	78
27	Jasionówka ad Szczerzec 1-klasowa	Rawa Ruska (p Niemirów)	Koło Rawa Ruska	1907	1	30	20	50
28	Jeziorko im. T. Kościuszki 1-klasowa	Stanisławów (p. Uście ziel.)	Koło I. Stanisławów	1906	1	28	28	56
29	Kamionki Małe 1-klasowa	Kołomyja (p. Kołomyja)	Koło Kołomyja	1908	1	30	25	55
30	Kobyle-Gródek	Nowy Sącz (p. Gródek n/D.)	Koło Nowy Sącz	1908	1	28	34	62
31	Kobyłowski 1-klasowa	Trembowla (p. Janów tr.)	Koło Trembowla	1908	1	62	35	97
32	Kolonia	Jarosław (p. Sieniawa)	Koło Sieniawa	1908	1	27	32	59
33	Koniów im. Kr. Jadwigi 1-klasowa	St. Sambor (p. Felsztyn)	Koło I pań Przemysł	1904	1	33	37	70
34	Konopnica im. T. T. Jeża 1-klasowa	Lwów (p. Zimnawo- da)	Koło im. Jeża Lwów	1901	1	34	22	56
35	Kopanki im. T. Kościuszki 1-klasowa	Kałusz (p. Kałusz)	Koło Kałusz	1908	1	28	26	54

L. p.	Szkoła, jej nazwa i rodzaj	Powiat (ostatnia po- czta)	Nadzór i opieka	Czynna od roku	Ilość naucz.	Ilość uczęszcza- jących		Razem
						chłop.	dziew.	
36	Kuliki	Złoczów (p. Sokołówka)	Koło I. pań Lwów	1904	1	42	31	73
37	Kułaczkowce im. B. Głowackiego 2-klasowa	Kołomyja (p. Gwoździec)	Koło Kołomyja	1906	2	69	67	136
38	Kurniki	Zbaraż (p. Iwanczany)	Koło Tarnopol	1907	1	51	26	77
39	Landestreu 1-klasowa	Kałuż (p. Nowica)	Koło Kałuż	1908	1	24	21	45
40	Lubycza Miasto 1-klasowa	Rawa Ruska (p. Lubycza m.)	Koło Rawa Ruska	1908	1	29	67	96
41	Łanczyn im. St. Batorego 1-klasowa	Nadwórna (p. Łanczyn)	Koło Łanczyn	1907	1	44	46	90
42	Łomadzyn im. Kr. Jadwigi 1-klasowa	Nadwórna (p. Łanczyn)	Koło Łanczyn	1907	1	57	62	119
43	Łukowiec Wiśn. im. A. Asnyka 1-klasowa	Rohatyn (p. Bukaczow- ce)	Koło I. pań Lwów	1897	1	100	103	203
44	Łyczana 1-klasowa	Nowy Sącz (p. Korzenna)	Koło Nowy Sącz	1908	1	24	26	50
45	Marcela ad Tomaszowce im. Św. Jadwigi 2-klasowa	Kałuż (p. Wojniłów)	Koło Kałuż	1898	2	65	65	130
46	Męcina Mała 1-klasowa	Gorlice (p. Gorlice)	Koło Gorlice	1907	1	31	28	59
47	Męcina Wielka 1-klasowa	Gorlice (p. Gorlice)	Koło Gorlice	1908	1	12	15	27
48	Miertiuki 1-klasowa	Stryj (p. Stryj)	Koło Stryj	1906	1	20	20	40
49	Mszana 1-klasowa	Gródek Jag. (p. Mszana)	Koło Gródek Jag.	1908	1	34	14	48
50	Niagryn	Dolina (p. Wełdzierz)	Koło im. Kośc. Lwów	1906	1	13	20	33
51	Nowosielica 1-klasowa	Śniatyn (p. Rożnów)	Koło Zabłotów	1907	1	—	—	40
52	Nowosiółka Jazłow.	Buczacz (p. Jazłowiec)	Koło Buczacz	1907	1	13	22	35
53	Odaje	Tłumacz (p. Koropiec)	Koło Tłumacz	—	—	—	—	—
54	Olszanik Polski 1-klasowa	Sambor (p. Czerchawa)	Koło Sambor	1905	1	29	25	54
55	Opryłowce	Zbaraż (p. Iwanczany)	Koło Tarnopol	1907	1	40	23	63

L. p.	Szkoła, jej nazwa i rodzaj	Powiat (ostatnia po- czta)	Nadzór i opieka	Czynna od roku	Ilość naucz.	Ilość uczęszcza- jących		Razem
						chłop.	dziew.	
56	Pacyków (Dubnickie) 1-klasowa	Stanisławów (p. Stanisła- wów)	Koło I. Stanisławów	1908	1	—	—	—
57	Pasieczna	Nadwórna (p. Pasieczna)	Koło Nadwórna	1907	1	24	35	59
58	Piadyki 1-klasowa	Kołomyja (p. Kołomyja)	Koło Kołomyja	1908	1	19	22	41
59	Prosowce 1-klasowa	Zbaraż (p. Skoryki)	Koło Podwoleczy- ska	1908	2	13	3	16
60	Przerośl 1-klasowa	Nadwórna (p. Tarnowica Leśna)	Koło II pań Stanisławów	1908	1	24	18	42
61	Pyszkowce 1-klasowa	Buczacz (p. Pyszkowce)	Koło Buczacz	1907	1	28	25	53
62	Ratyszcze	Brody (p. Założce)	Koło Tarnopol	1908	1	52	54	106
63	Reczpol im. A. Mickiewicza 1-klasowa	Przemysł (p. Krzywczan/S.)	Koło I. pań Przemysł	1901	1	24	21	45
64	Rosochacz im. T. Kościuszki 2-klasowa	Kołomyja (p. Gwoździec)	Koło Kołomyja	1906	2	65	35	100
65	Rublin 1-klasowa	Buczacz (p. Potok Zł.)	Koło Potok Złoty	1907	1	30	17	47
66	Ruda Kotłowska 1-klasowa	Złoczów (p. Sassów)	Koło Złoczów	1908	1	23	23	46
67	Sianki 1-klasowa	Turka a. Ch. (p. Młaki)	Koło Turka	1908	1	7	10	17
68	Słobódka Leśna im. Kazimierza W. 1-klasowa	Kołomyja (p. Słobódka Leśna)	Koło Kołomyja	1907	1	34	39	73
69	Soroki im. Kr. Jana III 1-klasowa	Kołomyja (p. Gwoździec)	Koło Kołomyja	1907	1	26	16	42
70	Starzawa 1-klasowa	Dobromil (p. Buczacz)	Koło Dobromil	1906	1	29	39	68
71	Strzyłki-Topolnica	St. Sambor (p. Łopuszan- ka Chom.)	Koło St. Sambor	1908	1	30	38	68
72	Św. Józef (Majdan Gran.) im. A. Mickiewicza 4-klasowa	Nadwórna (p. Ottynia)	Związek Okr. Kołomyja	1898	5	256	212	268

L. p.	Szkoła, jej nazwa i rodzaj	Powiat (ostatnia po- czta)	Nadzór i opieka	Czynna od roku	Ilość naucz.	Ilość uczęszcza- jących		Razem
						chłop.	dziew.	
73	Św. Stanisław im. A. Mickiewicza 1-klasowa	Stanisławów (p. Halicz)	Koło II. pań Stanisławów	1899	1	31	26	57
74	Synowódzko Wyżne	Stryj (p. Synowódz- ko w.)	Koło Stryj	—	—	—	—	—
75	Tarasówka	Zbaraż (p. Zbaraż)	Koło Tarnopol	1908	1	30	10	40
76	Tarnawka	Przemyśl (p. Krasieczyn)	Koło I. pań Przemyśl	1908	1	99	74	173
77	Trójca	Sniatyn (p. Zabłotów)	Koło Zabłotów	1908	1	—	—	40
78	Trybuchowce im. T. Kościuszki 1-klasowa	Buczacz (p. Buczacz)	Koło Buczacz	1904	2	102	70	172
79	Turka im. F. Karpińskiego 1-klasowa	Kołomyja (p. Turka a. Koł.)	Koło Kołomyja	1908	1	20	24	44
80	Turki ad Sokole 1-klasowa	Kamionka Str. (p. Busk)	Koło Kamionka Str.	1907	1	19	15	34
81	Tustanowice 1-klasowa	Drohobycz (p. Wolanka)	Koło Borysław	1907	1	26	29	55
82	Uhorniki im. H. Sienkiewicza 1-klasowa	Stanisławów (p. Stanisła- wów)	Koło III. Stanisławów	1908	1	12	16	28
83	Uhrynów Szlachecki 1-klasowa	Stanisławów (p. Stanisła- wów)	Koło I. Stanisławów	1908	—	—	—	—
84	Ulicko Seredkiewicz im. T. Kościuszki 1-klasowa	Rawa Ruska (p. Magierów)	Związ. Okręg Żółkiew	1893	2	71	60	131
85	Weleśnica Górna 1-klasowa	Nadwórna (p. Ottynia)	Koło II. pań Stanisławów	1907	1	23	23	46
86	Weleśnica Leśna	«	Koło Nadwórna	1908	1	20	21	41
87	Wola Baraniecka 1-klasowa	Sambo- (p. Rajtaro- wice)	Koło Sambo- r	1904	1	34	32	66
88	Wolanka 2-klasowa	Drohobycz (p. Wolanka)	Koło Wolanka	1908	2	64	69	133
89	Wołczkowce	Śniatyn (p. Wołczko- wce)	Koło Śniatyn	—	1	—	—	30
90	Wołczyniec	Stanisławów (p. Stanisła- wów)	Koło I. męskie Stanisławów	1908	1	23	24	47

L. p.	Szkoła, jej nazwa i rodzaj	Powiat (ostatnia po- czta)	Nadzór i opieka	Czynna od roku	Ilość naucz.	Ilość uczęszcza- jących		Razem
						chłop.	dziew.	
91	Wołosów im. T. Kościuszki 1-klasowa	Nadwórna (p. Halicz)	Koło II. pań Stanisławów	1902	1	48	29	77
92	Zabełcze 1-klasowa	Nowy Sącz (p. N. Sącz)	Koło Nowy Sącz	1908	1	19	15	34
93	Zahajpol 1-klasowa	Kołomyja (p. Matyjow- ce)	Koło Kołomyja	1908	1	25	25	50
94	Zarubińce	Zbaraż (p. Zbaraż)	Koło Tarnopol	1907	1	30	42	72
95	Zarwanica 1-klasowa	Złoczów (p. Złoczów)	Koło Złoczów	1903	1	30	22	52
96	Znamirowice	Nowy Sącz (p. Tęgoborze)	Koło Nowy Sącz	—	—	—	—	—
97	Zwardoń im. Kr. Jadwigi 1-klasowa	Żywiec (p. Zwardoń)	Koło II. pań Kraków	1900	—	—	—	—
98	Żakła 1-klasowa	Dolina (p. Wełdzierz)	Koło im. Kościuszki Lwów	1904	1	20	25	45

3. Bilans Towarzystwa Szkoły Lu-

Stan czynny.

	Koron	h	Koron	h	Koron	h
1. Lokacya Funduszu żelaznego.						
Depozyt w filii Banku krajowego w Krakowie:						
4% listy zast. Gal. Banku krajowego	47500	—				
4% » » Gal. Tow. kredyt. ziem.	20000	—				
4% » Gal. pożyczki krajowej	16800	—				
3% los Austr. zakł. kred. ziem.	200	—				
Akcy Banku ziem. w Poznaniu (Mk. 5000) .	5000	—	89500	—		
Książeczka Gal. Kasy Zai. we Lwowie L. 24 .			2000	—		
Dług funduszu bieżącego			44494	66	135994	66
2. Nieruchomości i ruchomości.						
(Po cenie kupna).						
Parcele i budynki szkolne			397180	18		
Domy ludowe			7075	50		
» kół Tow. Szkoły Ludowej (Tarnopol) . . .			66600	—		
» burs » » » (Zw. Okr. Lwów i Tarnopol) . .			186239	63		
Inwentarz ruchomy Biura Zarządu Głównego . .			12331	16		
Książnice publiczne w Krakowie i Lwowie . . .			23701	64		
Zbiory naukowe i inwentarz ruchomy szkół . .			29588	77		
Urządzenie Kół, czytelń, kursów nauki początk., ochronek, burs, domów ludowych			29401	12		
Książki w czytelniach Tow. Szkoły Lud. . . .			142777	86	894895	86
3. Fundusz bieżący Zarządu Głównego.						
Gotówka w kasie 31 grudnia 1908			712	56		
Depozyt w Urzędzie podatk. w Gorlicach . . .			20000	—		
Dłużnicy:						
Pocztowa Kasa Oszcz., Wiedeń	9219	48				
Koła Tow. Szkoły Lud.	62177	03				
Różni	72207	05	143603	56		
Zapasy książek w Centr. Składnicy			14209	45		
» wydawnictw i druków			11698	11		
Przeźrocza w wypożyczalni Przeźroczy . . .			3978	95		
Niedobór lat ubiegłych	30873	16				
Niedobór roku sprawozdawczego	2572	58	33445	74	227648	37
					1258538	89

dowej z dniem 31 grudnia 1908.

Stan bierny.

	Koron	h.	Koron	h.	Koron	h.
1. Fundusz żelazny.						
Stan funduszu żelaznego w dn. 31 grudnia 1908					135994	66
2. Majątek T. S. L. w nieruchomościach i ruchomościach.						
(Po umorzeniu).						
Stan majątku w dniu 31 grudnia 1908			587399	27		
Ciężary hipoteczne i t. p.			128000	—		
Fundusz na umorzenie majątku			179496	59	894895	86
3. Fundusz bieżący Zarządu Głównego.						
Fundacje:						
Zapis ś. p. Dra Sysaka	1000	—				
» Neumana	20000	—				
» Klipunowskiego	2000	—	23000	—		
Fundusze szkolne:						
Fundusz na szkołę w Hałcnowie	29383	24				
» » im. E. Bandrowskiego	100	—				
» » w Landestreu	11	—				
» Seminar. im. Fr. Preisendanza	9476	78				
» na kresy zachod. im. K. Kostkiewicza . . .	5067	80				
» styp. wieczysty im. St. Wyspiańskiego . .	1357	16				
» im. Wróblewskich	235	18	45631	16		
Wierzyciele:						
Filia Banku kraj. w Krakowie	66268	—				
Loterya fantowa Tow. Szkoły Lud.	3903	74				
Różni	44350	81				
Fundusz żelazny	44494	66	159017	21	227648	37
					1258538	89

4. Rk wyniku obrotów funduszu bie- za rok

Niedobór.

	Koron	hal.
1. Przewodnik oświatowy	4521	96
2. Utrzymanie szkół	13061	30
3. Zapomogi	12648	30
4. Koszta zarządu Towarzystwa	19343	20
5. Przelew do Rku majątku Towarzystwa	21508	11
6. Odpis wątpliwych pożyczki z lat ubiegłych	1537	68
7. Odpis % od wkładek członków w Kołach	1161	75
8. Różne procenta (różnica)	107	78
9. Wypożyczalnia przeźroczy	153	65
	74043	73

5. Rachunki

Winien.

Rk Centralnej

1908		Kor.	h.	Kor.	h.
Stycznia	1	Zapasy książek po cenie kupna	7618 85		
Grudnia	31	Książki zakupione (z oprawą)	30636 43		
»	»	» gratis otrzymane	51 92		
»	»	Koszta administracji	2737 66	41044	86
»	»	Nadwyżka dochodu		4651	52
				45696	38

Rk Wydawnictw

1908		Kor.	h.	Kor.	h.
Stycznia	1	Zapasy wydawnictw	9345 79		
Grudnia	31	Koszta wydawnictw (wraz z kalendarzem T. S. L. (1908 i 1909)	43246 24		
»	»	Koszta administracji	6800 —	59392	03
»	»	Nadwyżka dochodu		15747	24
				75139	27

zącego Zarządu Głównego T. S. L. 1908.

Nadwyżka.

	Koron	hal.
10. Centralna Składnica	4651	52
11. Książnica publiczna przy Zarządzie Głównym	2069	19
12. Wydawnictwa dochodowe	15747	24
13. Dar narodowy 3 maja	40163	49
14. Dary	7795	71
15. Wkładki członków przy Zarządzie Głównym	1044	—
16. Niedobór	2572	58
	74043	73

szczegółowe.

Składnicy książek.

Ma.

1908		Kor.	h.	Kor.	h.
Grudnia	31	Książki sprzedane Kołom T. S. L.	23938 69		
»	»	» » różnym	4549 61		
»	»	» gratis wydane	2498 63		
»	»	Subwencje	500 —	31486	93
»	»	Zapasy książek w C. S. po cenie kupna		14209	45
				45696	38

dochodowych.

1908		Kor.	h.	Kor.	h.
Grudnia	31	Wydawnictwa sprzedane Kołom T. S. L.	23168 37		
»	»	» » różnym	40080 70		
»	»	» gratis wydane	192 09	63441	16
»	»	Zapasy wydawnictw po cenie własnej		11698	11
				75139	27

Winien.

Rk Daru narodo-

1908			Kor.	h	Kor.	h
Grudnia	31	Wydatki przy zbieraniu			3350	20
		Nadwyżka dochodu			40163	49
					43513	69

Rk % od wkładek członków

1908						
Grudnia	31	Odpis salda Kołom T. S. L.			1162	55
					1162	55

Rk Przewodnika

1908						
Grudnia	31	Druk	3100	—		
"		Honorarya	1234	78		
"		Różne wydatki	2249	97		
"		Koszta administracyi	900	—	7484	75
					7484	75

Rk Książnicy publi-

1908						
Stycznia	1	Inwentarz w książkach	16846	60		
Grudnia	31	Książki nabyte (z oprawą)	2315	12		
"		Obciążenie za wkładki	773	—		
"		Koszta administracyi	2713	39	22648	11
"		Nadwyżka dochodu			2069	19
					24717	30

Rk utrzymania

1908						
Grudnia	31	Wydatki poniesione na utrzymanie szkół			114247	88
					114247	88

wego 3 maja.

Ma.

1908			Kor.	h	Kor.	h
Grudnia	31	Koła T. S. L. wpłaciły	21889	37		
"		Osoby prywatne wpłaciły	22124	32	43513	69
					43513	69

zwyczajnych od Kół T. S. L.

1908						
Grudnia	31	Obciążono dodatkowo za 1907 r. Koła T. S. L.				80
"		Niedobór			1161	75
					1162	55

Oświatowego T. S. L.

1908						
Grudnia	31	Wpływ z abonamentu	1010	79		
"		Obciążono Koła za abonament	1127	—		
"		Czysty wpływ z inseratów	825	—	2962	79
"		Niedobór			4521	96
					7484	75

cznej w Krakowie.

1908						
Grudnia	31	Wpływ z abonamentu	4656	04		
"		" z wkładek członków	773	—		
"		" ze sprzedanych katalogów	106	80		
"		Diverse	19	74	5555	58
"		Inwentarz			19161	72
					24717	30

szkół T. S. L.

1908						
Grudnia	31	Subwencje i dary na utrzymanie szkół			101186	58
"		Niedobór			13061	30
					114247	88

6. Budżet Zarządu Głównego Towarzy-
Zatwierdzony na posiedzeniu Zarządu Głó-

D o c h o d y	1909	
	Kor.	Kor.
I. SZKOŁY.		
A) Gimnazjum i seminaryum w Białej.		
I. Na utrzymanie.		
a) Subwencja Sejmu krajowego na gimnazjum	5000	
b) Subwencja Sejmu krajowego na seminaryum	3500	
c) Towarzystwo dla popierania gimnazjum w Białej . .	1500	
d) Opłaty szkolne	560	
e) Dary	100	
f) Na stypendya dla uczniów seminaryum	2000	12660
II. Na budowę.		
a) Różne subwencje	30000	
b) Pożyczka hipoteczna	40000	
c) Dary osób prywatnych	81000	151000
B) Seminaryum nauczycielskie żeńskie im. Fr. Preisendanza.		
a) Na utrzymanie	22768	
b) Niedobór do pokrycia z ewentualnych subwencji . .	3500	26268
C) Szkoła wydziałowa w Białej.		
a) Subwencja Sejmu krajowego (K 50000 — K 8000 na Leszczyny)	42000	
b) Rada powiatowa w Białej	250	
c) Rada powiatowa w Wadowicach	—	
d) Izba handlowo-przemysłowa w Krakowie (na kurs handlowo-przemysłowy)	200	
e) Ekwiwalent czynszu	10000	52450
D) Szkoła pospolita w Leszczynach.		
a) Udział w subwencji Sejmu krajowego	8000	
b) Ekwiwalent czynszu	2000	10000
E) Szkoła pospolita w Hałcnowie.		
a) Fundusz szkoły	29383	
b) Zapis śp. Krzyżanowskiego Leopolda	1000	
c) Dary i t. p.	100	30483
Do przeniesienia		282861

stwa Szkoły Ludowej na rok 1909.
wnego w Krakowie dnia 17 kwietnia 1909 r.

W y d a t k i	1909	
	Kor.	Kor.
I. SZKOŁY.		
A) Gimnazjum i seminaryum w Białej.		
I. Na utrzymanie.		
a) Płace	13264	
b) Utrzymanie	3340	
c) Zbiory naukowe	1500	
d) Inwentarz	1500	
e) Stypendya dla uczniów seminaryum	2000	
f) Tercyan	540	22144
II. Na budowę.		
Zakupno parceli i budowa		151000
B) Seminaryum nauczycielskie żeńskie im. Fr. Preisendanza.		
Utrzymanie		26268
C) Szkoła wydziałowa w Białej.		
a) Płace	41910	
b) Utrzymanie	4405	
c) Zbiory naukowe	600	
d) Inwentarz	500	
e) Konserwacja budynku	200	
f) Kurs nauki początkowej dla dorosłych analfabetów .	750	
g) Wykłady popularne	110	
h) Ekwiwalent czynszu	10000	
i) Czynsz dodatkowy	1000	59475
D) Szkoła pospolita w Leszczynach.		
a) Płace	6661	
b) Utrzymanie	1605	
c) Zbiory naukowe	330	
d) Inwentarz	150	
e) Konserwacja budynku	100	
f) Ekwiwalent czynszu	2000	
g) Założenie ogródka szkolnego	400	11246
E) Szkoła pospolita w Hałcnowie.		
a) Związkiowi okręgowemu T. S. L. na budowę	30483	
b) Płace	3544	
c) Utrzymanie	580	
d) Zbiory naukowe	245	
e) Inwentarz	325	
f) Czynsz i adaptacje	800	35977
Do przeniesienia		306110

Dochody	1909	
	Kor.	Kor.
Z przeniesienia		282861
F) Szkoła wydziałowa w Ostrawie Morawskiej.		
a) Subwencja Wydziału krajowego	6500	
b) » Rady miasta w Ostrawie Morawskiej	5000	
c) » » w Krakowie	—	
d) Zarządy kopalń	2000	
		13500
G) Szkoła pospolita w Przywozie.		
a) Subwencje	—	
b) Zarządy kopalń	300	
c) Ekwiwalent czynszu	1000	
d) Inne dochody (z czynszu)	60	
		1360
H) Szkoła jubileuszowa im. E. Bandrowskiego.		
Dary już złożone		100
I) Szkoła pospolita w Witkowicach.		
Od Koła l. męskiego w Krakowie		2000
K) Inne szkoły.		
Dary		200
Niedobór w funduszu szkolnym		72579
II. KOŁA I ZWIĄZKI OKRĘGOWE T. S. L.		
A) Wpływy od Kół T. S. L.		
Tytułem 25% wkładów członków		12000
Do przeniesienia		384600

Wydatki	1909	
	Kor.	Kor.
Z przeniesienia		306110
F) Szkoła wydziałowa w Ostrawie Morawskiej.		
a) Płace	23154	
b) Utrzymanie	2000	
c) Zbiory naukowe	300	
d) Inwentarz	500	
e) Czynsze	7000	
f) Kurs handlowo-przemysłowy	1798	
g) » nauki początkowej dla dorosłych analfabetów w Ostrawie Morawskiej	436	
h) Kurs nauki początkowej dla dorosłych analfabetów w Maryańskich Górach	436	
i) Ochronka	1400	37024
G) Szkoła pospolita w Przywozie.		
I. Na utrzymanie.		
a) Płace	4620	
b) Utrzymanie	510	
c) Zbiory naukowe	200	
d) Inwentarz	400	
e) Ekwiwalent czynszu	1000	
f) Kurs początkowy dla dorosłych analfabetów	436	
g) Ochronka	1300	8466
II. Na budowę.		
a) Reszta za parcelę i budowę	9000	
b) Konserwacja i adaptacje	1200	
c) Raty pożyczki hipotecznej	1000	11200
H) Szkoła jubileuszowa im. E. Bandrowskiego.		
Na prace przygotowawcze		500
I) Szkoła pospolita w Witkowicach.		
Utrzymanie		2000
K) Inne szkoły.		
a) Remuneracje	5000	
b) Ubezpieczenia budynków	300	
c) Konserwacja »	1500	
d) Utrzymanie	300	
e) Bezpłatne czytelnie szkolne	200	7300
II. KOŁA I ZWIĄZKI OKRĘGOWE T. S. L.		
A) Zasiłki dla Kół T. S. L.		
a) Na szkoły	5000	
b) » kursa nauki początkowej	5000	
c) » budowę burs i domów ludowych	7000	
d) » bezpłatne czytelnie	3000	
e) » inne cele oświatowe	3000	
f) 5% od zapisu ś. p. Zubrzyckiego, dla Koła w N. Sączu	631	
g) 6% od zapisu ś. p. Sysaka, dla Koła w Kołomyi	60	23691
Do przeniesienia		396291

D o c h o d y	1909	
	Kor.	Kor.
Z przeniesienia		384600
B) Wpływy od Związków Okręg. i Kół T. S. L.		
a) Na bursę T. S. L. we Lwowie: 1) na budowę	200000	
" " " " 2) na utrzymanie	21000	
(Przez Związek Okręgowy, Lwów)		
b) Na utrzymanie bursy T. S. L. w Tarnopolu (przez Koło T. S. L., Tarnopol)	23100	
c) Na ksiąźnicę publiczną T. S. L. w Krakowie (przez Związek Okręgowy, Kraków)	7000	
d) Na ksiąźnicę publiczną T. S. L. we Lwowie (przez Związek Okręgowy, Lwów)	5000	256100
Niedobór		11691
III. DARY, SKŁADKI, ZAPISY I WKŁADKI.		
A) Dar narodowy 3 Maja.		
Dochód brutto		48000
B) Różne dary i składki.		
Dochód		10564
C) Zapisy.		
a) Zapis ś. p. Wolszczanowej Balbiny	34000	
b) " " Służewskiego Stanisława	5200	
c) " " Krzyżanowskiego Leopolda	2000	
d) " " Gontkiewiczowej (na szkoły śląskie)	1000	42200
D) Wkładki członków.		
a) Założycieli	1000	
b) Zwyczajnych przy Zarządzie Głównym	1000	2000
IV. KOSZTA ZARZĄDU T. S. L.		
A) Udział (w kosztach zarządu).		
a) Centralna składnica	1800	
b) Wydawnictwa dochodowe	2000	
c) Wypożyczalnia przeźroczy	400	
d) Przewodnik oświatowy	500	
e) Kalendarze T. S. L.	900	
f) Dar Narodowy 3 maja	3000	8600
B) Udział w wydatkach na płace funkcyj- naryuszów.		
a) Centralna składnica	1900	
b) Wydawnictwa dochodowe	2500	
c) Wypożyczalnia przeźroczy	900	
d) Przewodnik oświatowy	1100	
e) Kalendarze T. S. L.	2400	
f) Dar narodowy 3 maja	1500	10300
Niedobór		27300
Do przeniesienia		801355

W y d a t k i	1909	
	Kor.	Kor.
Z przeniesienia		396291
B) Zasiłki dla Związków Okręgowych i Kół T. S. L.		
a) Na bursę T. S. L. we Lwowie:		
1) na budowę	200000	
2) na utrzymanie	21000	
(Przez Związek okręg., Lwów)		
b) » bursę T. S. L. w Tarnopolu (przez Koło Tarnopol)	23100	
c) » ksiąźnicę publiczną T. S. L. w Krakowie (przez Związek okręgowy, Kraków)	7000	
d) Na ksiąźnicę publiczną we Lwowie (przez Związek okręgowy, Lwów)	5000	256100
III. DARY, SKŁADKI, ZAPISY I WKŁADKI.		
A) Dar narodowy 3 Maja.		
a) Płace funkcyjnaruszów	1500	
b) Koszta zbierania	3000	4500
B) Różne dary i składki.		
C) Zapisy.		
Fundusz ś. p. Służewskiego Stanisława (dla różnych Kół)	4600	4600
D) Wkładki członków.		
Dotacja funduszu żelaznego (wkładki członków za- łożycieli)		1000
Nadwyżka		92664
IV. KOSZTA ZARZĄDU T. S. L.		
A) Biura Zarządu Głównego T. S. L.		
a) Płace funkcyjnaruszów	26700	
b) Ubezpieczenie personalu	1300	
c) Urządzenie biura	200	
d) Różne wydatki (Kor. 14000)		
1) Czyszczenie	3020	
2) Opał, światło	1200	
3) Księgi, formularze, druki	1600	
4) Wydatki kancelaryjne	500	
5) Porto i ekspedycja	3800	
6) Czasopisma, książki	480	
7) Koszta Daru 3 maja	3000	
8) Inne	400	42200
B) Lustracja Kół i podróże członków Zarządu Głównego w sprawach T. S. L.		
Lustracje i podróże		4000
Do przeniesienia		801355

Dochody	1909	
	Kor.	Kor.
Z przeniesienia		801355
V. PRZEDSIĘBIORSTWA ZARZĄDU GŁÓWNEGO T. S. L.		
A) Centralna składnica.		
a) Za książki dla czyteln i t. p. dostarczone	36000	
b) Subwencja Rady miasta Lwowa	300	
c) » » » Krakowa	200	36500
B) Nakłady książkowe.		
a) Za książki sprzedane	2600	
b) Od Zarządu Muzeum w Rapperswyłu	1400	4000
C) Wydawnictwa dochodowe.		
a) Kartki, marki, telegramy, obrazy, druki i t. p.	23000	
b) % od sprzedaży tutek »Promień« (Elster i Topf)	2700	
c) Od firmy Czerneckiego, Wieliczka	1500	
d) » » S. W. Niemojowski, Lwów	300	27500
D) Wypożyczalnia przeźroczy.		
Za wypożyczanie klisz i tekstów		1500
E) Przewodnik oświatowy.		
a) Przedpłata	2000	
b) Inseraty (netto)	2500	4500
F) Kalendarze T. S. L.		
Dochód (brutto)		27800
G) Loterya fantowa T. S. L.		
Dochody		50000
VI. RÓŻNE DOCHODY		
A) Dochód z papierów wartościowych.		
Kupony płatne w 1909 r.		3500
B) Nieprzewidziane dochody (niedobór)		1500
Razem		958155

Wydatki	1909	
	Kor.	Kor.
Z przeniesienia		801355
V. PRZEDSIĘBIORSTWA ZARZĄDU GŁÓWNEGO T. S. L.		
A) Centralna składnica.		
a) Zakupno książek czytelnianych (z oprawą)	25000	
b) Płace funkcyjonyrystów	1900	
c) Wydatki administracyjne	1800	28700
B) Nakłady książkowe.		
Druk, papier, honorarya i t. p.		4000
C) Wydawnictwa dochodowe.		
a) Kartki, marki, telegramy, obrazy, druki i t. p.	8500	
b) Płace funkcyjonyrystów	2500	
c) Wydatki administracyjne	2000	13000
D) Wypożyczalnia przeźroczy.		
a) Zakupno klisz	2958	
b) » inwentarza	1010	
c) Płace funkcyjonyrystów	900	
d) Wydatki administracyjne	400	5268
E) Przewodnik Oświatowy.		
a) Druk (36 arkuszy à K 180 i okładka z inseratami)	3460	
b) Płace i honorarya redakcyi i administracyi	1100	
c) Honorarya autorskie	500	
d) Porto i ekspedycya	600	
e) Wydatki administracyjne	500	6160
F) Kalendarze T. S. L.		
a) Płace funkcyjonyrystów	2400	
b) Wydatki administracyjne	900	
c) Inne wydatki ogółem	20966	24266
G) Loterya fantowa T. S. L.		
Wydatki		50000
Nadwyżka		20406
VI. RÓŻNE WYDATKI.		
A) Różne procenta.		
% od długu w filii Banku kraj. w Krakowie		3500
B) Na wycieczki szkolne i włościańskie.		
Różne wycieczki		500
C) Na bursę w Czerniowcach.		
Subwencya		1000
Razem		958155

Zestawienie.

D o c h o d y	1909
	Kor.
I. Szkoły T. S. L.	300021
II. Związki okręgowe i Koła T. S. L.	268100
III. Dary, składki, zapisy i wkładki	102764
IV. Koszta Zarządu Towarzystwa	18900
V. Przedsiębiorstwa Zarządu Głównego	151800
VI. Różne dochody	3500
Razem	845085

W y d a t k i	1909
	Kor.
I. Szkoły T. S. L. *)	372600
II. Związki okręgowe i Koła T. S. L.	279791
III. Dary, składki, zapisy i wkładki	10100
IV. Koszta Zarządu Towarzystwa	46200
V. Przedsiębiorstwa Zarządu Głównego	131894
VI. Różne wydatki	5000
Razem	845085

*) Po uchwaleniu Budżetu wstawił Zarząd Główny T. S. L. na Gimnazjum realne polskie w Orłowej do wydatków dodatkowo K 5000.

SPIS RZECZY.

	Str.
WSTĘP	3
Obraz rozwoju T. S. L. w czasie 1900—1908 r.	6
A) Sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego, Związków Okręgowych i Kół T. S. L. za rok 1908:	
I. Zarząd Główny T. S. L.	7
1. Wydział Ścisły	10
a) Biuro Zarządu Głównego	11
b) Centralna składnica	12
c) Wypożyczalnia książek	14
d) Wypożyczalnia przeźroczy	15
e) Biuro Loteryi fantowej	17
2. Sekcja Organizacyjna	18
3. Komisya Prasowa	18
4. Sekcja Szkolna	19
5. Sekcja Skarbowa	19
6. Komisya Przedsiębiorstw	19
7. Komisya Loteryjna	20
8. Komisya Prawnicza	21
9. Komisya Wydawnicza	21
10. Komisya Kwalifikacyjna	22
11. Komitet Redakcyjny Przewodnika Oświatowego	23
12. Komisya Kalendarsowa	24
II. Działalność T. S. L. na polu szkolnictwa:	
1. Szkoły średnie	26
a) Seminarjum naucz. im. Fr. Preisendanza	26
b) Seminarjum naucz. męskie w Białej	27
c) Gimnazjum realne w Białej	28
2. Szkoły ludowe	29
3. Kursa nauki początkowej	33
4. Ochronki	34
5. Bursy	35
6. Domy ludowe	35
III. Działalność T. S. L. na polu czytelnictwa:	
a) Czytelnie, wypożyczalnie i biblioteki ruchome	36
b) Praca odczytowa	38

IV. Pogląd ogólny na działalność Związków Okręgowych i Kół T. S. L.:	
1. Związki Okręgowe	39
2. Koła	40
V. Sprawozdanie finansowe Zarządu Głównego	43
B) Sprawozdanie Rady Nadzorczej T. S. L. za r. 1908	50
C) Skład Zarządu Głównego, Rady Nadzorczej, Sekcyi, Komisyi i Biura T. S. L. w r. 1908	52
D) Lista członków honorowych, założycieli i dożywotnich T. S. L.	55
E) Część tabelaryczna sprawozdania T. S. L. za r. 1908 :	
1. Obraz działalności Kół T. S. L.	65
2. Wykaz szkół T. S. L.:	
a) Gimnazjum realne w Białej	72
b) Seminarya nauczycielskie	72
c) Biała, Leszczyny, Hałcnów, Ostrawa Morawska, Przywóz	73
d) Szkoły pomniejsze	74
3. Bilans T. S. L. z dniem 31 grudnia 1908 r.	80
4. Rk wyniku obrotów funduszu bieżącego Zarządu Głównego	82
5. Rachunki szczegółowe	82
6. Budżet Zarządu Głównego na r. 1909	86

